

Turun yliopisto
University of Turku

”KYLÄHÄN NYT KAIKKI TIETÄÄ, ETTÄ SEKSIÄ SIELLÄ MYYDÄÄN”

Seksityöntekijöiden kokemuksia internetmarkkinoinnista

Taloussosiologian pro gradu -tutkielma
Master's Thesis in Economic Sociology

Laatija/Author:
Noora Ojala

Ohjaaja/Supervisor:
VTT Pekka Räsänen

16.5.2025
Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

☐	Kandidaatintutkielma
☒	Pro gradu -tutkielma
☐	Lisensiaatintutkielma
☐	Väitöskirja

Oppiaine	Taloussosiologia	Päivämäärä	16.5.2025
Tekijä(t)	Noora Ojala	Sivumäärä	74 + 4 liitesivua
Otsikko	"Kyllähän nyt kaikki tietää, että seksiä siellä myydään". Seksityöntekijöiden kokemuksia internetmarkkinoinnista		
Ohjaaja(t)	VTT Pekka Räsänen		

Tiivistelmä

Pro gradu -tutkielma tarkastelee seksipalveluiden internetmarkkinointia seksityöntekijöiden näkökulmasta. Tarkastelun kohteena on erityisesti, miten seksityöntekijät toimivat käytännössä laittomilla markkinoilla, mitkä tekijät he kokevat markkinointia rajoittaviksi, ja miten he mahdollisesti kyseenalaistavat näitä rajoitteita. Tutkimuksen tavoitteena on nostaa esiin seksityöntekijöiden omat kokemukset ja näkemykset sekä peilata niitä Suomen lainsäädäntöön ja eri seksityöpoliittisiin malleihin. Tutkielma tuo esiin seksityöntekijöiden ajatuksia seksityöpolitiikasta sekä seksityöhön liittyvästä julkisesta keskustelusta. Tutkimusaineisto koostuu puolistrukturoiduista teemahaastatteluilta. Analyysimetodina toimii aineistolähtöinen sisällönanalyysi. Tutkielmaan on haastateltu yhdeksää suomalaista seksityöntekijää, joilla on kokemusta yleisimmistä seksipalveluiden markkinointiin käytetyistä digitaalisista alustoista.

Taloussosiologisena viitekehyksenä toimii markkinoiden uppoutuneisuus sosiaalisiin normeihin ja institutionaalisiin käytäntöihin. Seksipalveluiden internetmarkkinointia Suomessa rajoittavat lainsäädäntö, markkinointisivustojen säännöt sekä monet rakenteelliset rajoitteet kuten vallitsevat normit ja asenteet. Seksityö tapahtuu usein lain harmaalla alueella ja virallisten markkinoiden ulkopuolella, eikä sääntelyä pureta moraalisisista syistä.

Tutkielma osoittaa seksityöntekijöiden kokevan, että heidän ammatinharjoittamistaan rajoitetaan pikemminkin moraalisisista kuin juridisista syistä. Erityisesti tilanteissa, joissa markkinointia rajoittaa lähinnä lainsäädäntö, seksityöntekijät kokivat saavansa toimia melko vapaasti niin kauan kuin toiminta pysyy niin sanotusti ”poissa silmistä”. Markkinointistrategioissa korostuu erilaisten kiertoilmaisujen käyttö ja asiakkaiden ohjaaminen sellaisille viestintäkanaville, joissa seksikauppaa voi tehdä vapaasti. Alalle on syntynyt oma normisto ja koodikieli, jonka kokeneet työntekijät ja seksinostajat tunnistavat. Työntekijöiden välillä korostuvat vertaistuki ja tiedonvaihto, vaikka miespuoliset seksityöntekijät saattavatkin kohdata ennakkoluuloja. Markkinointialustoihin kohdistuu paljon kritiikkiä, mutta niiden käytölle ei ole vaihtoehtoja. Ristiriitainen sääntely on johtanut tilanteeseen, jossa seksimarkkinat ovat olemassa, mutta ne toimivat hyvin epäoptimaalisesti niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin ajateltuna. Suurimpana epäkohtana seksityöntekijät näkivät sen, että niin lainsäädännössä kuin julkisessa keskustelussakaan ei tarkastella tarpeeksi erillisinä ilmiöinä vapaaehtoisuuteen perustuvaa seksityötä ja hyväksikäyttömielessä tapahtuvaa prostituutiota.

Asiasanat	seksityö, prostituutio, laittomat markkinat, digitaaliset markkinat, internetmarkkinointi
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	SEKSITYÖ	6
	2.1 Seksityöntekijä, prostituoitu vai ihmiskaupan uhri?	9
	2.2 Kulttuurinen leimaaminen.....	10
3	LAINSÄÄDÄNTÖ.....	17
	3.1 Seksityöpolitiikan päälinjat	17
	3.2 Lainsäädäntö Suomessa.....	19
4	SEKSIPALVELUIDEN MARKKINAKONTEKSTI.....	23
	4.1 Laittomat markkinat	23
	4.2 Seksipalveluiden markkinointi Suomessa.....	25
5	TUTKIMUSASETELMA	30
	5.1 Aiheenrajaus ja tutkimuskysymykset.....	30
	5.2 Tutkimusmenetelmä	31
	5.3 Toteutus.....	32
	5.4 Analyysi	34
6	TUTKIMUSTULOKSET	36
	6.1 Seksipalveluiden markkinointia rajoittavat tekijät.....	37
	6.2 Rajoitteiden kiertämiskeinot	46
	6.3 Seksityöntekijöiden suhtautuminen rajoitteisiin	52
7	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	65
	LÄHTEET	68
	LIITTEET	75
	Liite 1. Haastattelukutsu	75
	Liite 2 Haastattelurunko	76

1 JOHDANTO

Internetin rooli kaupankäynnissä on kasvanut räjähdysmäisesti viime vuosikymmeninä: digitaaliset alustat tarjoavat kätevän kanavan niin tavaroiden kuin palveluiden markkinointiin ja ostamiseen. Erityisesti seksityön kohdalla internet on muuttanut pelikenttää perustavanlaatuisesti. Suurin osa seksipalveluiden markkinoinnista ja asiakastapaamisten sopimisesta tapahtuu nykypäivänä erilaisten internetsivujen kautta. Perinteinen katu-kauppa ja sanomalehti-ilmoitukset katosivat seksipalveluiden markkinointiin liittyvien lakimuutosten myötä, mutta internetistä seksinostajan on mahdollista löytää nopeastikin kymmeniä maksullista seksiseuraa tarjoavia naisia seksityön markkinointikiellosta huolimatta. Miten tällaiset markkinat muodostuvat ja toimivat, kun tarjonta ja kysyntä kohtaavat digitaalisilla alustoilla, joita säätelevät sekä lait että institutionaaliset ja kulttuuriset rakenteelliset rajoitteet?

Taloussosiologinen näkökulma korostaa markkinoiden uppoutumista yhteiskunnan institutionaaliin rakenteisiin, normeihin ja sosiaalisiin verkostoihin. Internetalustat eivät ole neutraaleja passiivisia välineitä, vaan ne muovaavat palveluiden tuottamiseen ja välittämiseen liittyviä käytäntöjä sekä toimijoiden välisiä valtasuhteita. Suomessa seksityön markkinointia rajaa erityisesti rikoslain (20 luku, § 10) paritusta koskeva säännös, joka tekee kolmannen osapuolen eli seksityöntekijän yhteystietojen välittäjän osallisuudesta rikollista toimintaa. Lisäksi seksipalveluiden myymistä ja ostamista koskeva stigma asettaa omat esteensä niin palveluntarjoajille kuin asiakkaillekin.

Tässä tutkielmassa tarkastelen seksityön internetmarkkinointia Suomessa seksityöntekijöiden itsensä näkökulmasta. Tarkastelun kohteena on erityisesti se, miten seksityöntekijät toimivat markkinoilla, joilla on monia lainsäädännöllisiä ja rakenteellisia esteitä, mitkä tekijät he kokevat seksipalveluiden markkinointia rajoittaviksi ja miten he mahdollisesti kyseenalaistavat näitä rajoitteita. Tutkimuksen tavoitteena on nostaa esiin seksityöntekijöiden omat kokemukset ja näkemykset sekä peilata niitä Suomen lainsäädäntöön ja eri seksityöpoliittisiin malleihin. Tavoitteena on ennen kaikkea antaa ääni seksityöntekijöille itselleen ja tuoda esiin heidän omia ajatuksiaan nykyisestä ja mahdollisesti tulevasta seksityöpolitiikasta sekä seksityöhön liittyvästä julkisesta keskustelusta. Käyttämäni tutkimusaineisto koostuu puolistrukturoiduista teemahaastattelusta, ja analyysimetodina käytän aineistolähtöistä sisällönanalyysiä.

Työ rakentuu siten, että johdannon jälkeen käyn ensin läpi seksityön yleisiä piirteitä ja yhteiskunnallista asenneilmapiiriä seksityötä kohtaan Suomessa. Kolmannessa luvussa tarkastelen eri seksityöpoliittisia malleja ja Suomen seksityölainsäädäntöä, keskittyen erityisesti paritus-säännökseen ja seksin ostamisen kriminalisointikeskusteluun 2000-

luvulla. Neljännessä luvussa esittelen taloussosiologisen teoreettisen viitekehyksen — markkinoiden institutionaalisen uppoutumisen sekä viralliset ja epäviralliset markkinat — sekä käyn läpi seksipalveluiden markkinoinnin muutosta 1800-luvulta nykypäivään. Viidennessä luvussa kuvaan tutkimusasetelmaa ja lopuksi esittelen analyysin tulokset sekä niistä nousevat johtopäätökset ja politiikkasuositukset.

Perinteisesti, etenkin vielä ennen 2020-lukua, tutkimuskirjallisuudessa ja mediassa on puhuttu seksityöstä prostituutiona. Pysin kuitenkin itse käyttämään tutkielmassa mahdollisuuksien mukaan sanaa seksityö. Tarkoitukseni on tällä korostaa, että kyseessä on vapaaehtoisuuteen perustuvaa seksipalveluiden myyntiä ja toisaalta, että kyseessä on mihin tahansa muuhun ammattinharjoittamiseen verrattavaa toimintaa.

Maksullisen seksin markkinat ovat aiheena ajankohtainen. Suomessa seksityöhön liittyvän sääntelyn purkaminen on viime aikoina herättänyt keskustelua erityisesti 2024 tehdyn seksityön dekriminialisointiin tähdänneen Oikeus työhön -kansalaisaloitteen myötä. Keväällä 2025 puolestaan Ruotsin hallituksen kaavailema seksin ostokiellon laajentaminen myös internetin välityksellä toteutettaviin etäseksipalveluihin on herättänyt keskustelua useissa Euroopan maissa (Ruotsin hallituksen esitys 2024/25:124; ESWA 2025).

Tämä tutkielma tarjoaa uuden katsauksen siihen, miten seksityöntekijät navigoivat digitaalilla markkinoilla Suomen sääntely-ympäristössä. Tutkimus nostaa esiin usein marginalisoidun ryhmän, jonka ääni on perinteisesti jäänyt kuulumattomiin seksityöhön liittyvässä lainsäädännöllisessä keskustelussa, ja avaa näkökulmia siihen, miten lainsäädäntö ja stigma muovaavat internetin kautta tapahtuvaa palveluiden markkinointia. Samalla se luo pohjaa jatkotutkimukselle ja poliittiselle keskustelulle seksityön aseman uudelleen arvioimiseksi Suomessa.

2 SEKSITYÖ

Usein seksityöntekijöiksi kutsutaan kaikkia erotiikka-alalla työskenteleviä, kuten stripteesetanssijoita (”strippareita”), domina-palveluita (eli seksuaalista alistamista) tarjoavia, eroottisia hierojia, livekameraesiintyjä, aikuisviihde-elokuvien näyttelijöitä, nettipornosivustojen itsenäisiä sisällöntuottajia (esimerkiksi OnlyFans) sekä varsinaista yhdyntää ja siihen verrattavia seksipalveluita myyviä, niin kutsuttuja *full service* -seksityöntekijöitä. Etenkin alalla työskentelevien keskuudessa kaikkien edellä mainittujen niputtamisella samaan seksityökategoriaan pyritään luomaan yhteisöllisyyttä erotiikka-alalle sekä poistamaan alan sisällä vallitsevaan hierarkiaa ja ajatusta siitä, että jokin seksityön muoto oli ”parempi” kuin muut. (Ahtiala 2022, 90.) Tämä tutkielma on rajattu koskemaan ensisijaisesti *full service* -seksityöntekijöitä (ellei asiasta mainita erikseen toisin).

Suurin osa seksityöntekijöistä mainostaa palveluitaan internetissä erilaisilla seuranhakupalstoilla, ulkomailta käsin toimivilla seksipalveluiden myymiseen ja ostamiseen tarkoitettuilla sivustoilla (palvelin muualla kuin Suomessa), sosiaalisessa mediassa tai omilla kotisivuillaan. Markkinointia voi kuitenkin tapahtua myös julkisilla paikoilla, kuten kaduilla, hotellien auloissa, ravintoloissa tai yökerhoissa. Tätä kutsutaan *outdoor*-seksityöksi. (Ahtiala 2022, 51.)

Varsinaiset asiakastapaamiset toteutetaan joko *outdoor*-seksityönä ulkona tai autossa tai *indoor*-seksityönä sisätiloissa, joka on etenkin seksityötä vakituisena ammattina tekeville tyypillinen menettelytapa. Sisätiloissa tapahtuvat asiakaskohtaamiset voidaan jakaa kansainvälisesti vakiintunein termein *incall*- ja *outcall*-tapaamisiin. *Incall*-tapaamisessa seksityöntekijällä on itsellään käytössä jokin tila, kuten oma asunto, työtila tai hotellihuone, jossa tapaaminen tapahtuu. *Outcall*-seksityössä seksityöntekijä tulee asiakkaan luokse tai asiakkaan käytössä oleviin tiloihin kuten hotellihuoneeseen. (Ahtiala 2022, 51.)

Kyselyaineistoihin perustuvien arvioiden mukaan noin joka kahdeksas suomalainen mies on joskus elämänsä aikana ostanut seksiä. Esimerkiksi vuonna 2015 tehdyn Finsex-tutkimuksen mukaan 12,1 prosenttia 18–74-vuotiaista miehistä kertoo ostaneensa joskus seksiä. Naisilla vastaavasti näin on tehnyt vain 0,3 prosenttia. Tutkimuksessa on mukana vain yhdyntää sisältävät seksipalvelut, ja esimerkiksi BDSM-, fetissi- tai eroottisista hierontapalveluista maksavien asiakkaiden määrää on vaikeampi arvioida. (Kontula 2018.) Tilastokeskuksen (SVT) teettämän kyselyn mukaan suomalaisten kotitalouksien kulutusmenot ostoseksiin olivat 178 miljoonaa euroa vuonna 2022. Tämä vastaa esimerkiksi sitä, että 7,8 prosenttia suomalaisista miehistä olisi käyttänyt vuodessa 500 euroa ostoseksiin. Vastaavasti kaikkiin suomalaisiin kotitalouksiin suhteutettuna tämä tarkoittaa sitä, että jokainen kotitalous olisi käyttänyt 60 euroa vuodessa seksipalveluihin.

Ruotsissa vuonna 2021 julkaistun kyselytutkimuksen mukaan 16–84-vuotiaista miehistä 9,5 prosenttia ja naisista 0,4 prosenttia on joskus maksanut seksistä (Deogan, Jacobsson, Mannheimer & Björkenstam 2021). Kyselytutkimuksessa ei määritellä, mitä siinä tarkoitetaan seksillä, joten tässäkin tapauksessa mukana saattaa olla lähinnä yhdyntää tai siihen verrattavissa olevaa seksuaalista toimintaa sisältävät seksipalvelut.

Seksityöntekijöiden määrää Suomessa on hyvin vaikea arvioida ja arviot vaihtelevat usein muutamista tuhansista kymmeniin tuhansiin. Arviointia vaikeuttaa se, että seksityöntekijät toimivat melko näkymättömissä alaan kohdistuvan stigman ja lainsäädännön takia sekä se, että monet toimivat alalla satunnaisesti tai keikkaluontoisesti (Tiessalo 2022, 52). Sosiologi Anna Kontula on teoksessaan *Prostituutio Suomessa* (2005) arvioinut Suomessa työskentelevän vuosittain noin 8 000 seksityöntekijää, joissa suurin osa työskentelee osa-aikaisesti. Alalla työskenteleville tukipalveluja tarjoavan Pro-tukipisteen arvion mukaan seksityöntekijöiden määrä liikkuu tuhansissa, mutta on alle kymmenen tuhatta (YLE 2022a). Jo Pro-tukipisteen palveluita käyttää vuosittain 2000–2500 ihmistä (Tiessalo 2022, 52). Vuonna 2024 Pro-tukipiste arvioi seksityöntekijöiden määrän Suomessa lisääntyneen heikentyneen taloustilanteen vuoksi (YLE 2024).

Kontula (2008) jakaa Suomessa toimivat seksityöntekijät neljään luokkaan: Suomessa asuvat ammattilaiset, Suomessa asuvat satunnaiset, Suomessa käyvät ammattilaiset, ja Suomessa käyvät satunnaiset. Suomessa asuvat ammattilaiset ovat suomalaisia tai pysyvän oleskeluluvan saaneita itsenäisesti ja vapaaehtoisesti alalla toimivia seksityöntekijöitä, jotka usein maksavat veroja Suomeen toiminimen kautta ja veloittavat työstään Suomessa yleisen hintatason mukaista hintaa. Seksityön hinnoittelu on tavallisesti puolesta tunnista 100–160 euroa ja tunnista 200–350 euroa (Ahtiala 2022, 29). Suomessa asuvat ammattilaiset ovat kaikkein näkyvin seksityöntekijöiden ryhmä. Tyypillisesti he ovat aiemmin matalapalkka-alalla toimineita naisia, joille seksityö edustaa joustavampaa ja taloudellisesti houkuttelevampaa toimeentuloa. Yleisin seksityön muoto Suomessa asuvien seksityöntekijöiden keskuudessa on kuitenkin seksin myynti satunnaisena lisäansion hankkimisena. Sitä harjoitetaan esimerkiksi opiskelun ohessa, toisen työn ohessa tai se on tapa paikata hyvinvointivaltion turvaverkkoja. Satunnaista seksiä myyvät ovat kaikkein heterogeenisin ryhmä, jonka hinnoissa ja toimintatavoissa voi olla suurtakin vaihtelua. (Kontula 2008, 42; Vuolajärvi 2021; SALLI 2003.)

Suomessa käyvät ammattilaiset ja satunnaista seksityötä tekevät viipyvät Suomessa vain muutamia viikkoja kerrallaan ja taustalla saattaa toimia ulkomainen parittaja. Kontula arvioi, että noin neljännes tai vuositasolla kolmannes Suomessa toimivista seksityöntekijöistä työskentelee parittajan kanssa tai alaisuudessa. Usein Suomessa vain käymässä

olevilla ammattilaisilla on hieman enemmän asiakkaita per päivä ja hieman matalammat hinnat kuin Suomessa asuvilla seksityöntekijöillä. (Kontula 2008, 41.)

Suurin osa Suomessa ja Euroopassa seksityötä tekeviä on siirtolaisia. Arviot Euroopassa vaihtelevat 60 prosentista 90 prosenttiin. Seksityö näyttäytyy monille siirtolaisille lyhytaikaisena sosiaalisen nousun strategiana, sillä seksityö mahdollistaa korkeamman tulotason kuin kotimaassa tai monissa matalapalkkaisten alojen töissä ja on oleskeluvasta ja kielitaidosta riippumaton mahdollisuus tehdä töitä. (Vuolajärvi 2021.)

Paritusta koskeva lainsäädäntö muutettiin sukupuolineutraaliksi Suomessa vuonna 1961 (L 15.12.1961/550). Kaupallinen seksi on vahvasti sukupuolittunut ilmiö ja seksityöntekijöiden ajatellaan usein olevan naisia, jotka myyvät seksipalveluita miehille, ja seksityötä käsitellään yleensä naisten oikeuksiin liittyvänä kysymyksenä. Niin palveluntarjoajista kuin seksinostajistakin löytyy kuitenkin kaikkien sukupuolten edustajia. Pro-tukipisteelle tulevista yhteydenotoista vuodessa muutamia kymmeniä eli noin 5–10 prosenttia kaikista yhteydenotoista on miespuolisilta seksityöntekijöiltä. Pro-tukipisteen palvelujohtaja Minna Huovinen arvioi, että noin kuusi prosenttia internet-sivustojen seksipalveluilmoituksista on miesten. Miespuolisten seksityöntekijöiden asiakkaatkin ovat tyypillisesti miehiä, mutta myös vain naisille seksipalveluita myyviä miehiä löytyy. (YLE 2018; IL 2020 & Ahtiala 2022, 49.)

Seksiä myyvät miehet ovat usein nuorempia ja taloudellisesti heikommassa asemassa kuin seksiä ostavat naiset. Etenkin naispuolisia seksinostajia tarkastellessa korostuu seksiturismi eli vaaleaihoiset turistinaiset ostamassa seksipalveluita paikallisilta miehiltä tyypillisesti Afrikassa, Aasiassa ja Karibiassa. Monet seksipalveluita myyvät miehet eivät pidä itseään seksityöntekijöinä, vaan esimerkiksi seuralaisina, seksuaalisuuden ammattilaisina tai viihdyttäjinä, sillä seksityö-termini liittyy vahva stigma ja se liitetään perinteisesti naissukupuoleen. (Berg, Molin & Nanavati 2019.)

Myös transsukupuoliset seksityöntekijät ovat jo pitkään olleet näkyvä osa alaa niin Euroopassa kuin muuallakin (esimerkiksi Thaimaassa tunnettu *ladyboy*-nimellä kutsuttu ilmiö, jossa penikselliset transnaiset myyvät seksipalveluita pääasiassa miesasiakkaille). Monet transsukupuoliset rahoittavat sukupuolenkorjausprosessinsa seksityöllä julkisen terveydenhuollon puutteiden ja hitauden vuoksi. Viime vuosina myös avoimesti muunsukupuolisten seksityöntekijöiden määrä on lisääntynyt. (esim. Suokas 2022, 218–221.)

2.1 Seksityöntekijä, prostituoitu vai ihmiskaupan uhri?

Niin lakitesteissä kuin tutkimuskirjallisuudessaakin on perinteisesti käytetty ostoseksin yhteydessä termiä *prostituutio*. Sana on kuitenkin monella tavalla ongelmallinen eivätkä seksityöntekijät useinkaan halua heistä käytettävän prostituoitu-termiä (esim. Ahtiala 2022, 90, 153; Tiessalo 27, 45–46). Prostituutio sana sisältää halventavaksi koetun ja seksityöntekijöiden omaa toimijuutta vähättelevän sivumerkityksen, sillä sen voidaan ajatella tarkoittavan nimenomaan jonkun (yleensä parittajan) prostituoimaa ja hyväksikäytettyä ihmistä (Kontula 2008, 34; Forsström 2019, 42; Skaffari 2010, 39–40). Sana prostituoitu on johdettavissa latinan kielen sanasta *prostituere*, joka merkitsee muun muassa seuraavia: häväistä, alentaa, paljastaa, pitää kaupan ja asettua julkisesti tarjolle. Lisäksi käsitteen voidaan katsoa olevan sukupuolispesifi ja viittaavan lähtökohtaisesti aina naiseen (Skaffari 2010, 40). Hansen ja Johansson (2022) tutkivat seksipalveluiden myynnistä käytettävä termi vaikuttaa ihmisten suhtautumiseen. Sanan prostituutio käyttö herätti lähinnä negatiivisia mielikuvia ja kielteistä suhtautumista, kun taas sana seksityö sai aikaan eniten neutraalia suhtautumista. Näin ollen valituilla termeillä on suuri vaikutus siihen, miten ihmiset suhtautuvat kyseiseen ilmiöön.

Negatiivisen luonteen lisäksi termi ikään kuin niputtaa vapaaehtoisesti seksipalveluita myyvät seksityöntekijät sekä parituksen- ja ihmiskaupan uhrit saman käsitteen alle, mikä ylläpitää seksityön stigmaa ja saa helposti kaikki seksityöntekijät näyttämään uhreilta. 2000-luvulla onkin yhä enenevässä määrin alettu puhumaan prostituution sijaan seksityöstä. Tällä halutaan keventää sanan prostituutio negatiivista historiallista painolastia ja korostaa sitä, että seksityö on vain yksi tulonhankintakeino muiden joukossa ja seksityöntekijät ansaitsevat samat oikeudet kuin muutkin työntekijät. Seksityöntekijöistä puhuminen prostituoitujen sijaan luo ja ylläpitää mielikuvaa subjektista ja aktiivisesta, henkilökohtaisiin valintoihin kykenevästä toimijuudesta. Näin ollen seksityöntekijöiden palveluja ostavienkin on helpompi ajatella itsensä asiakkaiksi eikä mahdollisesti hyväksikäyttäjiksi. Kaikki seksityöntekijät eivät myöskään myy suoria seksikontakteja ja terminä seksityöntekijä kattaa prostituutiota paremmin koko seksialan laajan kirjon. (Kontula 2008, 34; Wardlow 2004, 1017–1018; Tiessalo 2022, 46; Skaffari 2010, 39–40.) Esimerkiksi seksi- ja erotiikka-alalla toimivien etujärjestö Pro-tukipiste puhuu prostituution ja prostituoitujen sijaan seksityöstä ja seksityöntekijöistä.

Usein seksityöstä puhuttaessa asiaan liitetään ihmiskauppa ja paritus, vaikka kyseessä on eri ilmiöt. Seksityö on seksi- ja erotiikkapalveluiden myymistä asiakkaille rahaa vastaan ja vapaaehtoisesti omasta valinnasta. Paritus on taloudellista hyötymistä toisen harjoittamasta seksipalveluiden myymisestä. Usein parittaja sekä hankkii asiakkaita että järjestää tilan seksin myymistä varten. (Suokas 2022, 24.) Kunkin maan lainsäädännön mukaan

paritus voi olla joko laillista tai laitonta. Osa parittajan alaisuudessa toimivista seksinmyyjistä voi olla toiminnassa mukana täysin vapaaehtoisesti esimerkiksi käytännön asioiden helpottamiseksi, mutta parittamiseen saattaa joissain tapauksissa liittyä myös ihmiskaupan piirteitä. Suomessa paritus eli toisen henkilön seksityöstä hyötyminen on laitonta (RL 20 luku, § 10).

Ihmiskauppa on vakava yksilön vapautteen kohdistuva rikollisuuden muoto ja ihmisoi-keusrikkomus, jossa rikoksentehtyjä saattaa uhrinsa alistaiseen asemaan, rikkoo hänen ihmisoikeuttaan ja häntä tavalla tai toisella hyväksikäyttämällä hyötyy taloudellisesti tai muulla tavalla. Yleensä kyseessä on pitkään jatkuva hyväksikäyttö. Ihmiskaupan yhtenä muotona voidaan pitää seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyvää ihmiskauppaa, johon esimerkiksi prostituutiossa ja seksiteollisuuden alalla hyväksi käyttäminen sekä seksiorjuus kuuluvat. Muita ihmiskaupan muotoja ovat muun muassa työvoiman hyväksikäyttöön liittyvä ihmiskauppa, avioliittoon pakottaminen, elinkauppa ja kerjäämisessä tai rikollisessa toiminnassa hyväksikäyttö. Suomessa yleisin ihmiskaupan muoto on työvoiman hyväksikäyttö erityisesti siivous- ja ravintola-alalla. Suurin osa ihmiskaupan uhreista Suomessa on miehiä. (Suokas 2022, 13–14; ihmiskauppa.fi 2025.)

Suomessa seksibisneksen kentällä esiintyy sekä paritukseen että ihmiskauppaan liittyvää rikollisuutta. Osa ihmiskaupan uhreista on alun perin voinut tulla maahan tekemään seksityötä, mutta työn olosuhteet ovatkin osoittautuneet sellaisiksi, joihin he eivät ole voineet suostua (Suokas 2022, 14–15).

Jokaisella seksinostajalla on lakisääteinen velvollisuus olla ostamatta seksiä parituksen tai ihmiskaupan uhrilta. Esimerkiksi Pro-tukipiste painottaa, että ihmiskauppa ja seksityö ovat eri ilmiöitä, joita ei pidä sekoittaa keskenään. Kuitenkin seksityöhön liittyvä yhteiskunnassa vallitseva stigma ja se, ettei seksityöllä ole virallisesti työstatusta, vaikuttavat myös seksialan ihmiskaupan uhreihin nostoen kynnystä hakea apua. Monet EU-maiden tai Schengen alueen ulkopuolelta Suomeen tulleet ihmiskaupan uhrit pelkäävät myös maasta karkottamista ja maahantulokieltoa. Lisäksi seksialaan liittyvä ihmiskauppa katsotaan Suomessa seksuaaliseksi hyväksikäytöksi työoikeuksien loukkauksen sijaan. (Suokas 2022, 14–16.)

2.2 Kulttuurinen leimaaminen

Länsimaisissa yhteiskunnissa seksityö on perinteisesti nähty kautta historian negatiivisena asiana. Maksullisen, satunnaisen ja vapaan seksin on nähty loukkaavan yhteiskunnan arvoja ja ihanteita. Sen on väitetty vaarantavan perhearvoja, uskontoa, moraalialia ja

romanttisen rakkauden ihannetta, lisäävän terveydellisiä riskejä, uhkaavan arkipäiväistä elämää ja aiheuttavan häiriöitä. (Häkkinen 1994.)

Vielä 1800-luvulla seksityötä ei nähty Suomessa yhtä paheellisena tai leimaavana kuin myöhemmillä vuosisadoilla. Vaikka parittaminen ja bordellin pito oli vuonna 1734 säädetyn rikoslain mukaan laitonta, ei seksin myymistä nähty rikollisena tai sen suurempana yhteiskunnallisena ongelmana kuin ylipäätään esiaviollista tai avioliiton ulkopuolista seksiä. Seksityöntekijät olivat usein tavallisia naisia, jotka muun työnteon ohella myös kaupittelivat seksipalveluita. Ura seksin myynnin parissa päättyi usein avioliiton solmimisen jälkeen eikä sulhasilla ollut tapana katsoa pahalla naisten taustaa seksipalveluiden tarjoamisen parissa. (Vainio-Korhonen 2018, 10, 241.)

1800-luvun puolivälin jälkeen naiskuvan ihanne muuttui ja naisilta odotettiin siveellisyyttä ja puhtautta. Naisen tuli olla ensisijaisesti äitihahmo, jolle seksuaalisuus oli yhden tekevää. Naisideaalista poikkeavat seksityöntekijät saivat osakseen halveksuntaa ja heidän nähtiin niin sanotusti huonoina naisina. 1865 kiellettiin joutolaisasetuksessa säädytön elämäntapa ja 1889 maksun ottaminen seksistä. (Vainio-Korhonen 2018, 10.) Vuonna 1889 rikoslaissa säädettiin rangaistavaksi vankeuden uhalla ”huoneen pitäminen haureuden harjoittamiseksi”, ”naisen viettely haureellisuuteen” ja ”naisen antautuminen haureuden välikappaleeksi” (Nygård 1998, 51–52).

Tosiasiassa seksikauppa oli lähinnä kansanterveydellinen ongelma eikä sitä juurikaan valvottu muutoin kuin testaamalla seksipalveluiden myynnistä epäiltyjä naisia sukupuolitautilien varalta. Kyse oli niin kutsutusta ohjesääntöisestä prostituutiosta, jossa seksin ostaminen ja myyminen sallittiin, kunhan seksityöntekijät noudattivat poliisin heille asettamia vaatimuksia, joista tärkein oli säännöllinen sukupuolitautiltesteissä käyminen. (Nygård 1998, 51–52; Seksi-Suomen historia 2017.) Järjestelmää vastustivat muun muassa naisjärjestöt ja uskonnolliset tahot, jota vetosivat siveellisyyteen, järjestelmän naisia alistavaan luonteeseen sekä järjestelmän laittomuuteen. Järjestelmää puolestaan puolustivat useat viranomaiset ja lääkärit, koska sen ajateltiin helpottavan seksikaupan valvontaa ja sukupuolitautilien leviämistä sekä pitävän turmeltuneena pidetyn kansanosan erossa kunnollisesta. (Tikka, Aaltonen & Maaniitty 2018, 115.)

Seksiä myyviä naisia halveksittiin, sillä heidän katsottiin olevan vaaraksi seksuaalimooralille ja avioliittoinstituutiolle. Samaan aikaan heitä kuitenkin pidettiin myös tarpeellisina, sillä he tyydyttivät miesten tarpeet seksin suhteen eikä näin ollen miesten puolisoiden tarvinnut välttämättä suostua harjoittamaan niin kutsuttua haureutta näiden kanssa. (Niemi-Kiesiläinen 2004, 451–452; Nygård 1998, 51–52.) Seksityötä koskevassa kysymyksessä oli pohjimmiltaan kyse siitä, että miesten ostoseksin kuluttaminen oli uhka

ylemmän yhteiskuntaluokan naisille, sillä se oli vastoin perhearvoja ja sisälsi riskin sukupuolitaudeista. Uhreja olivat sivistyneistö- ja porvarinaiset, eivät niinkään seksityöntekijät. (Tikka ym. 2018, 120.)

1900-luvun alkupuoliskolla monia seksityöhön liittyviä lainsäädäntöjä purettiin. Naisasialiikkeiden pitkään vastustama ohjesääntöisyys lakkautettiin 1907, kun valtiopäivillä todettiin järjestelmän olevan pohjimmiltaan epäasiallinen. (Tikka ym. 2018, 125–127). Rikoslaita poistettiin salavuoteus 1926, seksin myyminen dekriminisoitiin 1936, ja huorinteko poistettiin rikoslaita 1947. Naisten äänioikeuden myötä siveellisyyssasioita alettiin ajaa entistä enemmän eduskunnassa ja naisasialiikkeen ja työväenpuolueiden vaikutuksesta kaikki Helsingin bordellit suljettiin 1907–1908 (Nygård 1998, 57–64). Naisasialiike näki seksityöntekijät pelastuksen tarpeessa olevina uhreina, joiden asiakkaina olevat miehet haluttiin saattaa vastuuseen. Työväenliike puolestaan koki seksikaupan loukkaavan työväenluokkaisia naisia. (Häkkinen 1994.) Etenkin 1900-luvun alussa seksityöhön liittyi myös rotuhygieenisia kysymyksiä. Epäkelvoiksi katsottujen ihmisryhmien lisääntymisen pelättiin heikentävän geeniperimää ja seksityöntekijöiden katsottiin olevan yksi keskeinen tätä degeneraatiota edistävä ihmisryhmä. (Tikka ym. 2018, 215.)

Seksityön dekriminisaation jälkeen 1930-luvulla seksityö alettiin nähdä irtolaisuusongelma. Irtolaisiksi katsottiin henkilöt, joilla ei ollut vakituista asuinpaikkaa tai säännöllistä toimeentuloa. Seksityöntekijöihin alettiin soveltamaan irtolaisasetusta, jonka nojalla irtolaisiksi katsotuille henkilöille voitiin asettaa määräyksiä esimerkiksi heidän asuinpaikastaan ja heidät voitiin lähettää työlaitoksiin, joiden yhtenä tarkoituksena oli pitää heidät poissa muun väestön silmistä. (Tikka ym. 47–50; Seksi-Suomen historia 2017.) Toisen maailmansodan jälkeinen ulkomaankauppa ja meriteollisuus houkutteli erityisesti nuoria juuri kaupunkiin tulleita asunnottomia ja työttömiä naisia kauppaamaan seksipalveluita satama-alueilla. Niin kutsutut laivatytöt nähtiin ennen kaikkea sosiaalisena nuoriso-ongelmana. (Tikka ym. 2018, 158–159.)

1990-lukuun mennessä seksityö oli muuttunut irtolaisuusongelmasta ulkomaalaisongelmaksi. Etenkin ulkomaalaisten kaduilla harjoittama seksinmyynti lisääntyi seksiturismin kansainvälistymisen, Neuvostoliiton hajoamisen ja Euroopan Unionin jäsenyyden mahdollistaman maiden välisen liikkuvuuden helpottumisen myötä (Roth 2012, 64–66; Paa-sonen 2009). Seksipalveluiden myynnistä tuli yhtä näkyvämpi ongelma ja sitä alettiin käsitellä yhä enemmän ihmisoikeus- ja tasa-arvoasiana. (Häkkinen 2021).

Seksityön uudelleenkriminisoitua on selvitetty Suomessa hallituksen toimesta 1990-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa. Molemmilla kerroilla kriminalisointia perusteltiin seksityöntekijöiden heikolla asemalla ja rajoitetulla itsemääräämisoikeudella sekä sillä,

että seksityö vaikuttaisi negatiivisesti sukupuolten väliseen tasa-arvoon ja loisi vääristyneen kuvan naisen seksuaalisuudesta. vuonna 1997. (HE 6/1997 vp, 168; HE 34/2004 vp, 26.) Kun seksityön kriminalisointi nousi esille 2004–2005, päätyi hallitus lopulta esittämään seksin ostoa kriminalisoitavaksi. Sekä Pro-tukipiste, SALLI ja Sexpo-säätiö kritisoivat esitystä ja katsoivat, että hallituksen selvitys perustui lähinnä poliisilta saatuihin tietoihin eikä siinä näin ollen ollut tarkasteltu seksityötä tarpeeksi monipuolisesti tai eri asiantuntijatahoihin nojaten (Oikeusministeriö 2004). Lopulta ehdotus seksin ostamisen kriminalisoinnista hylättiin. Sitä pidettiin oikeuskäytännöllisestä ja lakiopinnollisesta näkökulmasta haastavana eikä poliisilla katsottu olevan tarpeeksi resursseja lain valvomiselle käytännössä. (LaVM 10/2006 vp, 4.) Vuoden 2014 seksityöhön liittyvän lainsäädännön muutosesityksessä hallitus ei enää esittänyt kriminalisointia (HE 103/2014 vp).

Seksityötä tutkineen sosiologi Niina Vuolajärven (2013) mukaan seksityöhön liittyvää politiikkaa leimaavan usein suuret tunteet ja siitä on tehty ennen kaikkea arvokysymys. Pohjoismaissa julkista keskustelua ja seksityöhön liittyvää politiikkaa on pitkään hallinnut käsitys kaupallisesta seksistä naisten seksuaalisen riiston ja väkivallan välineenä (Vuolajärvi 2021). Vuoden 2015 Finsex-tutkimuksen mukaan seksipalveluiden myyntiin suhtautui kielteisesti 58 prosenttia naisista, mutta vain neljäsosa miehistä (Kontula 2018).

On tärkeä muistaa, että yksilöiden ja ihmisryhmien näkemykset vaihtelevat yhteiskunnassa. Seksityö on perinteisesti jakanut feministien mielipiteitä niin suuresti, että voidaan jopa puhua feministisistä seksisodista. Vastakkaisten näkemysten juuret ovat peräisin 1980- ja 1990-luvuilta, jolloin käytiin keskustelua siitä, onko kaupallisessa seksissä kyse naisten sortamisesta ja naiseen kohdistuvasta väkivallasta vai kenties liberaalista heteroseksuaalisuuden ja monogamian normeja haastavasta seksuaalisuuden tutkimisesta ja toteuttamisesta. Niin kutsutut vanhan liiton feministit näkivät heteroseksin aina naisen alistamisena ja patriarkaatin uusintamisena. (Vuolajärvi 2021; Suokas 2022, 14.) Seksityöntekijät puolestaan kokivat, että naisten vapaus edellytti naisen oikeutta seksiin ilman häpeäleimaa. Myös nykyfeminismissä nousee usein esille naisten oikeus seksuaaliseen nautintoon. Toisaalta monet näkevät kaupallisen seksin lähtökohtaisesti miehille suunnatun kuvaston ylläpitävän naisten alisteista asemaa sen erotisoimisen kautta. (Srinivasan 2022, 64–68.) Vaikka kolmannen aallon feminismiin voidaan ajatella yleisesti ottaen hyväksyvän vapaaehtoisuuteen perustuvan seksityön ja pitävän sitä oikeana työnä, jakaa seksityö edelleen mielipiteitä myös feministeiksi julistautuneiden tahojen keskuudessa.

Nykypäivänä monet seksityön vastustajat perustelevat kantaansa sillä, että seksityössä on aina kyse naiseen kohdistuvasta väkivallasta. Seksin myymiseen joko ajaututaan tai joudutaan ja seksityöntekijät ovat aina uhreja. Näin ollen seksityön sijaan tulisi puhua

prostituutiosta ja prostituoidusta naisesta, sillä ne kuvaavat paremmin seksityöntekijän alisteista asemaa. (Jeffreys 1997, 252.) Seksityön kriminalisointia kannattaville tahoille on usein tyypillistä seksityöntekijöiden omien näkemysten ja kokemusten ohittaminen. Taustalla on ajatus siitä, että koska seksityö on aina väkivaltaa eikä voi perustua vapaaehtoisuuteen, ei seksityöntekijöiden näennäisillä valinnoilla ole väliä. (Bell 1994, 73.) Myös esimerkiksi Anna Kontulan mukaan seksityötä tekevät naiset leimataan usein joko uhreiksi tai rikollisiksi. Yksi syy tähän on hänen mukaansa se, että seksityön ollessa useimmalle ihmisistä vieras aihe, he perustavat helposti mielikuvansa siitä median ja viihdeteollisuuden luomaan kuvaan. Myyttejä ja uskomuksia uusinnetaan myös viranomaisien ja poliitikkojen taholta ja se on omiaan lisäämään seksityöhön ja sen tekijöihin liittyvää stigmaa. (Kontula 2008, 55–93.) Suomessakin monet feministiset järjestöt, kuten NYTKIS ry ja Naisjärjestöjen keskusliitto suosivat uhrinäkökulmaa.

NYTKIS ry eli Naisjärjestöt yhteistyössä julkaisi vuonna 2014 *18 myyttiä prostituutiosta* -pamfletin, jossa esitti, ettei seksityö ole oikea työtä ja että seksityötä koskevassa päätöksenteossa tulisi vapaaehtoisesti seksipalveluita myyvien seksityöntekijöiden sijaan kuunnella ihmiskaupan uhreja (Suokas 2022, 266–273). Naisjärjestöjen keskusliitto yhdessä Monika-Naiset liiton kanssa vaativat 2019 Suomen hallitukselta seksin oston kriminalisointia vedoten siihen, että kriminalisoinnilla voidaan torjua naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa ihmiskauppaa ja hyväksikäyttöä. Liittojen mukaan ajatus seksityön vapaaehtoisuudesta on elitistinen ja seksityötä vapaaehtoisesti puhuttaessa puhutaan seksityökentällä vähemmistöä edustavista naisista, joilla on hyvä ammatti ja jotka myyvät seksiä vapaaajallaan. (Keskisuomalainen 2019; NJKL & Monika-Naiset Liitto ry 2020.) Naisjärjestöjen keskusliitto listasi vuoden 2023–2027 hallitusohjelmatavoitteisiinsa: ”Seksin oston kriminalisoidaan muiden Pohjoismaiden mallin mukaisesti ja tuetaan irrottautumista prostituutiosta.” Järjestön mukaan tämä on yksi keinoista tehdä Suomesta naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen työn edelläkävijä. (NJKL 2023.)

Vuonna 2021 Monika-Naiset liitto laati yhdessä Exit ry:n kanssa Helsingin Sanomiin 2021 mielipidekirjoituksen, jossa vaadittiin seksin oston kriminalisointia sillä perusteella, että seksin ostajat ovat keskeinen naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja hyväksikäyttöä ylläpitävä tekijä (Jyrkinen, Piironen & Tuominen 2021). Prostituutiossa toimivien irtautumista prostituutiosta edistämään perustettu Exit ry on kannattanut seksin oston kriminalisointia vuodesta 2014. Järjestön mielestä julkisessa keskustelussa on keskitytty liikaa vapaaehtoisesti seksipalveluita myyviin ja unohdettu ihmiskaupan ja paritusrikollisuuden uhrit sekä alaikäiset ja seksityöllä päihteidenkäyttöä rahoittavat ihmiset. Se pitää ongelmallisena, että seksin ostaminen määritellään kahden aikuisen henkilön väliseksi vapaaehtoiseksi sopimukseksi, johon yhteiskunnan ei pitäisi puuttua. Järjestön mukaan

kaupallinen seksi on uhka lasten, naisten ja sukupuoli- sekä seksuaalivähemmistöjen oikeuksien toteutumiselle ympäri maailmaa. (Exit ry 2020.)

Myös ihmiskaupan uhreja auttava Vapauta uhri ry kannattaa seksin oston kriminalisointia. Yhdistyksen mukaan seksityön hyväksyminen viestii, että naisen voi ostaa ja naista voi käyttää vapaasti seksuaaliseen tyydytykseen. Vuonna 2022 yhdistyksen toiminnanjohtaja Pia Rendic vertasin seksin ostamista raiskaukseen. (Rendic 2022.)

Seksityötä puolustavat tahot painottavat usein sitä, kuinka vapaaehtoisuuteen perustuva seksityö tulisi erottaa prostituutiosta, jossa henkilö on pakotettu myymään seksiä. Vapaaehtoisuuteen perustuva seksityö tulisi nähdä oikeana ammattina ja hoivatyönä siinä missä esimerkiksi lastenhoitaja tai psykoterapeutti (O’Connell Davidson 2002, 88–89). Seksityön tuomitseminen voidaan nähdä yrityksenä kontrolloida naisen kehoa ja seksuaalisuutta rajoittamalla sitä. Myös seksityöntekijöiden paheksuminen ja leimaaminen ”huoriksi”, siksi että nämä eivät vastaa perinteistä kuvaa siveellisestä naisesta, voidaan nähdä naisten sosiaalisen kontrollin muotona. (Pheterson 1996, 11.)

Suomessa seksityöntekijöiden oikeuksia työhönsä puolustaa esimerkiksi vuonna 1990 perustettu Pro-tukipiste ry, joka tarjoaa seksityöntekijöille ja ihmiskaupan uhreille sosiaali- ja terveystalvueluita sekä edunvalvontaa. Yhdistys kuitenkin painottaa eroa vapaaehtoisen seksityön ja pakon alaisena tehdyn prostituution välillä. Useita asiantuntijalausuntoja esimerkiksi hallitukselle ja eduskunnan lakivaliokunnalle antanut Pro-tukipiste ilmoittaa viisiokseen seksi- ja erotiikka-alalla työskentelevien oikeuksien toteutumisen ja työhön liitetystä stigmasta vapautumisen. (Pro-tukipiste 2025a, Suokas 2022, 15, 210–215.) Vuosina 2002–2010 Suomessa toimi Seksialan Liitto SALLI ry, jonka tarkoituksena oli tuoda seksityöntekijöiden itsensä ääni esille seksityötä koskevassa julkisessa keskustelussa. Yhdistys kritisoi sitä, kuinka seksityökeskustelussa vapaaehtoisesti alalla toimivien seksityöntekijä mielipiteineen usein ohitetaan ”harvinaisena eliittiprostituoituna”, joka ”ei edusta enemmistöä”. Pro-tukipisteen tavoin myös SALLI koki, ettei vapaaehtoista seksityötä ja prostituutiota voi niputtaa saman käsitteen alle. (SALLI 2002.) Vuonna 2018 perustettiin seksi- ja erotiikka-alalla työskentelevien asiantuntija-, aktivismi-, ja vertaisverkosto FTS (Fair Trade Sex) Finland, joka kertoo tähtäävänsä seksityöhön liittyvän stigman voittamiseen sekä integratiiviseen seksityöpolitiikkaan (Suomen Seksologinen Seura 2020). Myös seksuaalisuuden ja ihmissuhteiden asiantuntijana toimiva Sexpo-säätiö vastustaa seksin oston kriminalisointia ja painottaa seksityön voivan olla myös vapaaehtoinen ammattivalinta. Säätiön entinen puheenjohtaja ja seksityöntekijä Tiia Forsström pitää nimenomaan seksin ostamisen kriminalisoimista yhtenä naisiin kohdistuvan rakenteellisen väkivallan muotona. (Sexpo 2020a & 2020b.)

Keväällä 2024 julkaistiin seksityön dekriminointiin tähtäävä Oikeus työhön -kansalaisaloite, joka vaati muun muassa parituksen määritelmän muuttamista hyväksikäyttöön perustuvaksi, julkisilla paikoilla tapahtuvan seksipalveluiden ostamisen ja myymisen sallimista sekä seksipalveluiden myynnin poistamista ulkomaalaislain käännytysperusteista. Kansalaisaloitteen taustalla oli joukko seksi- ja erotiikka-alan ammattilaisia, tutkijoita, juristeja ja aktivisteja (Oikeus työhön 2024a.) Kansalaisaloite keräsi lopulta puolen vuoden aikana 11 395 kannatusilmoitusta (kansalaisaloite.fi 2025). Sitä tukivat julkisesti muun muassa monet sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksia edistävät yhdistykset, useiden eduskuntapuolueiden (SDP, Kokoomus, Keskusta, Vihreät, Vasemmistoliitto) nuorisojärjestöt sekä Feministinen puolue, joka linjasi 2022 monista muista feministisistä yhdistyksistä poiketen kannattavansa dekriminisaatiota ja ajavansa seksityöntekijöiden ihmisoikeuksia (Oikeus työhön 2024b & Feministinen puolue 2022).

Seksityöhön liittyy yhä vahva stigma eli häpeäleima. Stigmasta voidaan puhua silloin, kun henkilö leimautuu yhteisön silmissä vähempiarvoiseksi jonkin ominaisuutensa vuoksi, ja hänet nähdään vai tämän yhden häpeälliseksi katsotun asian kautta. Usein stigma johtuu ennakkoluuloista ja niiden synnyttämistä negatiivisista tunteista, kuten pelosta tai inhosta. Seksityöhön liittyvät ennakkoluulot voidaan usein jakaa kahteen kategoriaan; seksityöntekijä nähdään joko avuttomana uhrina tai sitten tunteettomana ja rahanahneena naisena, joka on valmis seksiin koska tahansa ja kenen kanssa tahansa.

Stigman takia kaikki seksityöntekijät eivät aina vaaratilanteessakaan uskalla soittaa poliisille, sillä poliisin pelätään suhtautuvan epäkunnioittavasti tai välinpitämättömästi. Seksityöntekijöitä puuttuvat monet muiden alojen yrittäjien oikeudet, eivätkä kaikki näe seksityötä osittain juuri stigman takia oikeana työnä. Seksityöntekijän voidaan olettaa olevan vapaa-ajallakin tavoitettavissa ja niin kutsutut hupivarailut ja oharit (eli varattuun aikaan paikalle saapumatta jättäminen) ovat yleisiä, sillä seksityöntekijöillä harvemmin on keinoja laskuttaa asiakasta turhaan varatusta ajasta. (Ahtiala 2022, 76.)

Viime vuosina seksityöntekijät itse ovat yhä näkyvämmiin esiintyneet omilla kasvoillaan ja ottaneet kantaa seksityöntekijöiden oikeuksiin niin perinteisessä kuin sosiaalisessakin mediassa. Usein seksityöaktivistit ovat niitä, joiden ei tarvitse pelätä seksityön paljastamiseen liittyviä uhkia, kuten siviilityöstä irtisanomista, läheisten hyläytyksi tulemista tai ongelmia lastensuojelun kanssa. Toinen kasvava niin kutsuttua seksityöaktivismia harjoittava ryhmä on nuoret, joille seksuaalinen vapaus ja moninaisuus on näkyvä ja luonnollinen osa yhteiskuntaa. (Suokas 2022, 190–191.) Seksityöaktivismiin pääsanoma on seksityön mieltäminen työksi muiden töiden joukossa (Ahtiala 2022, 75).

3 LAINSÄÄDÄNTÖ

3.1 Seksityöpolitiikan päälinjat

Seksityöpoliittisesta keskustelusta on erotettavissa kolme päälinjaa; abolitionistinen politiikka, regulaatiopolitiikka ja dekriminalisaatiopolitiikka.

Abolitionistinen politiikka näkee seksityön ensisijaisesti naisiin kohdistuvana väkivaltana sekä patriarkaalisia valtarakenteita ilmentävänä ja ylläpitävänä ilmiönä. Poliitikalla tähdätään seksityön kokonaan kieltämiseen ja poistamiseen. Regulaatiopolitiikka tähtää seksityön tiukkaan valvontaan, jonka tarkoituksena on poistaa seksityöhön liitettyjä rikollisia lieveilmiöitä. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi laillistamalla bordellit valvotusti. Dekriminalisaatiopolitiikka painottaa, että vapaaehtoisuuteen perustuva seksityö tulee nähdä ihmiskaupasta erillisenä ilmiönä. Seksipalveluiden myyminen nähdään työnä, jolla hankitaan toimeentulo, ja työ- ja muun lainsäädännön oikeudet tulisi ulottaa koskemaan myös seksityöstä. Mikäli seksityöhön liittyy pakottamista, väkivaltaa, taloudellista hyväksikäyttöä tai muuta rikollisena pidettävää toimintaa, tulisi siihen puuttua yleisen rikoslain perusteella. (Pro-tukipiste 2021.)

Yleisesti ottaen seksityö voi olla joko kokonaan tai osittain kiellettyä, dekriminisoitua tai sallittua tietyin ehdoin. Osittain kriminalisoidussa mallissa seksialan usein näkyvimät osa-alueet, kuten seksipalveluiden markkinoiminen yleisellä paikalla, ovat kielletty. Seksipalveluiden myyminen ja ostaminen on kuitenkin laillista. Osittain kriminalisoitua seksityö on esimerkiksi Iso-Britanniassa, Skotlannissa ja Suomessa. Pohjoismaalaiseksi tai ruotsalaiseksi kutsuttua mallia noudattavissa valtioissa seksityö on myös osittain kriminalisoitua, mutta vielä tiukemmin ehdoin; sallittua on ainoastaan seksin myyminen. Seksipalveluiden ostaminen sekä kolmansien osapuolten toimet (esimerkiksi tilojen vuokraaminen seksipalvelujen myyntiin tai seksityöntekijän managerointi) on kokonaan kielletty. Ruotsin lisäksi pohjoismaalaista mallia sovelletaan muun muassa Norjassa, Islannissa ja Ranskassa. Osa valtioista, kuten esimerkiksi Uganda, Iran ja Kiina, on kriminalisoinut seksimarkkinat kokonaan. Tämä tarkoittaa sitä, että seksin myyminen ja ostaminen sekä kolmansien tahojen toimita seksimarkkinoilla on kielletty. (Mac & Smith 2018.)

Usein seksityön kriminalisoinnin takana on ajatus ihmiskaupan vähentämisestä. Kriminalisointi kuitenkin käytännössä usein vain työntää seksityön ja mahdollisen ihmiskaupan entistä enemmän piiloon. Esimerkiksi seksityöntekijöiden oikeuksia ajava kansainvälinen verkosto Sex Workers' Rights Advocacy Network (2021) näkee kriminalisoinnin

huonontavan seksityöntekijöiden tilannetta ja turvallisuutta. Lainsäädäntö pakottaa seksityöntekijät jalkautumaan ulos ja etsimään asiakkaita esimerkiksi kaduilta tai yökerhoista, jolloin asiakkaiden valikoiminen hankaloituu, palvelutilanne halutaan suorittaa mahdollisimman nopeasti ja huomaamatta ja väkivallan uhka kasvaa. Kynnys ilmoittaa poliisille mahdollisen rikoksen uhriksi joutumisesta on suuri, sillä seksityöntekijä rikkoo itsekin lakia myymällä seksipalveluita. Tämä lisää seksityöntekijöihin kohdistuvia rikoksia kuten ryöstöjä, seksuaalista hyväksikäyttöä, väkivaltaa ja ihmiskauppaa. Kaikkein eniten kriminalisointi vaikuttaa jo valmiiksi heikossa asemassa oleviin ja stigmatisoituihin seksityöntekijöihin. Esimerkiksi Yhdysvalloissa seksityöstä pidätetyiksi ja rangaistuiksi joutuvat muita useammin transtaustaiset sekä etnisiin vähemmistöihin kuuluvat seksityöntekijät (Mac & Smith 2018, 105).

Astetta sallivampaa pohjoismaalaista mallia on kutsuttu myös feministiseksi malliksi, sillä se tähtää seksityöntekijöiden rankaisemisen sijaan ostoseksipalveluja kuluttavien, usein miesten, rankaisemiseen (Mac & Smith 2018, 121). Lainsäädännön lähtökohtana on ollut ajatus siitä, että seksityössä ja prostituutiossa on aina kyse ostajien myyjiin eli käytännössä miesten naisiin kohdistamasta väkivallasta. Ruotsissa laki on odotusten mukaisesti vähentänyt maksullisen seksin kysyntää, mutta samalla kasvattanut ihmiskaupan osuutta ja lisännyt seksityöntekijöihin kohdistuvaa väkivaltaa. Yhtenä syynä tähän on lainkuuliaisten ja hyväkäyttöksisten asiakkaiden kaikkoaminen, jolloin kysynnän vähentynytä moni seksityöntekijä on joutunut ottamaan vastaan myös arveluttavia ja huonosti käyttäytyviä asiakkaita. Ruotsalaisen seksityöntekijöiden järjestö Fuckförbundetin (2019) mukaan ostokielto on pahentanut alan ongelmia muun muassa vahvistamalla seksin myymiseen liittyvää häpeää ja stigmaa, joka puolestaan estää seksityöntekijöitä hake-
masta apua poliisilta tai terveyspalveluista. Järjestön mukaan laki suojelee Ruotsia prostituutiolta sen sijaan, että se tarjoaisi apua ihmiskaupan uhreille ja parantaisi seksityöntekijöiden asemaa. Lakia on kritisoitu myös siitä, että sillä yritetään vaikuttaa negatiivisesti kansalaisten yleiseen mielipiteeseen ja asenteeseen seksityötä kohtaan. (Tiessalo 2022, 223; Skaffari 2010, 56.) Sosiologi Niina Vuolajärven mukaan seksin ostamisen kriminalisointi toimii lähinnä savuverhona moralistiselle poliisitoiminnalle ja yritykselle kitkeä koko seksikauppa pois maasta (Vuolajärvi 2022). Ihmiskaupan vähentämisen sijaan ostokielto johtaa suoraan seksityöntekijöiden häirintään, häätöihin ja maasta kartoitukseen. Tämänhetkinen tilanne jopa työntää seksityöntekijöitä parittajien käsiin, sillä poliisi saattaa seksin oston ehkäisemiseksi ilmoittaa seksityöntekijän nimen kaikkiin kaupungin hotelleihin ja vuokranvälityspalveluihin. (Tiessalo 2022, 225.)

Maissa, joissa seksityö on kokonaan laillistettu, on se usein myös tarkasti säänneltyä. Esimerkiksi Alankomaissa ja Saksassa seksityö on laillista sille asetetuvin ehdoin. Tällaisia ehtoja ovat esimerkiksi säännöllisissä terveystarkastuksissa ja sukupuolitautilasteissa

käyminen sekä seksityöntekijöiden ilmoittautuminen heille tarkoitettuun rekisteriin, johon hyväksytyksi tuleminen saattaa edellyttää seksityöntekijältä tiettyjen vaatimusten täyttymistä. Myös bordellit voivat olla laillisia, mutta myös niiden toimintaa on säänneltyä. Sääntelyn lisääntyminen ja seksityöntekijöiden henkilötietojen kerääminen rekisteriin tarkoittaa samalla seksityöntekijöiksi kelpaavien valikoimista. Tämä saattaa estää esimerkiksi työluvattomien ulkomaalaisten toimimisen laillisena seksityöntekijänä, jolloin vaarana on kaksien markkinoiden, laillisten ja laittomien, syntyminen. (Tiessalo 2022, 227–228; Mac & Smith 2018.)

Joissain maissa seksin myyminen, ostaminen ja toisen seksityöstä hyötyminen on dekriminialisoitu eli teko ei ole rangaistavaa. Seksityöntekijöiden on mahdollista työskennellä bordelleissa ja he saavat mainostaa vapaasti tarjoamiaan palveluja. Toisen henkilön pakottaminen seksityöhön on kuitenkin laitonta. Seksityö on dekriminialisoitu esimerkiksi Uudessa-Seelannissa ja Australian Uusi Etelä-Walesissa. (Mac & Smith 2018.) Monet kansainväliset seksityöntekijöiden järjestöt ja ihmisoikeusjärjestöt, kuten Amnesty International pitävät seksityön dekriminialisaatiota parhaana ratkaisuna. Amnesty International perustelee dekriminialisaatiota sillä, että se on paras keino seksityöntekijöiden oikeuksien suojeleluun. (Tiessalo 2022, 227; Amnesty International 2015.)

3.2 Lainsäädäntö Suomessa

Suomessa seksipalveluiden myyminen ja ostaminen täysi-ikäisten aikuisten välillä on laillista. Seksien ostaminen alaikäiseltä ja ihmiskaupan tai parituksen uhrilta on kiellettyä. Vaikka vapaaehtoisuuteen perustuva seksipalveluiden myyminen on laillista toimintaa, se on silti yhteiskunnan marginaalissa. Seksityön tekemistä, järjestämistä ja mainostamista rajoitetaan monin säädöksin, jotka usein jopa pakottavat seksityöntekijät harmaan talouden alueelle.

Seksityöntekijöillä ei ole Suomessa laillisen elinkeinonharjoittajan asemaa. Vaikka seksityöllä hankittuja tuloja koskevat kirjanpitovelvollisuus ja verovelvollisuus, ei seksityöntekijän työ- ja eläkeoikeudellinen asema ole rinnastettavissa laillisiin elinkeinoihin eikä ulkomailta tuleva voi saada työlupaa seksityön harjoittamiseen. (Lehti & Aromaa 2002, 14.) Seksityöntekijöitä siis koskevat monet lakisääteiset velvoitteet aivan kuten muitakin työssä olevia, mutta käytännössä seksityöntekijällä täytyy olla johonkin muuhun kuin seksityötarkoitukseen perustettu toiminimi voidakseen täyttää nämä velvoitteet (Forsström 2019, 15).

Seksipalvelut on määritelty parituksen yhteydessä rikoslain 20 luvun 10 §:n 1 momentissa. Seksipalveluilla tarkoitetaan rikoslaissa määriteltyä sukupuoliyhteyttä sekä siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa. Niiden määritelmä on seuraava:

”Sukupuoliyhteydellä tarkoitetaan tässä laissa sukupuolielimellä tehtävää taikka sukupuolielimeen tai peräaukkoon kohdistuvaa seksuaalista tunkeutumista toisen kehoon. Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tässä laissa sellaista tekoa, jonka tekijä ja kohteena oleva henkilö sekä teko-olosuhteet huomioon ottaen seksuaalisesti olennainen.”

2003 voimaan tullut järjestyslaki (§ 7.1) kieltää seksipalveluiden myymisen ja ostamisen yleisellä paikalla, kuten kaduilla, ravintoloissa ja yökerhoissa. Lailla on pyritty estämään tiettyjen, etenkin pääkaupunkiseudun alueiden, leimautuminen sekä piilottamaan seksipalveluiden myynti katukuvasta. Nykyään ilmiö onkin hyvin pitkälti kadonnut kaduilta kokonaan. Seksipalveluiden tarjoaminen tai ostaminen julkisilla paikoilla katsotaan järjestysrikkomukseksi, josta rangaistaan sakoilla. (Kontula 2005; Skaffari 2010, 54.) Aiemmin, vuosina 1937–1986, voimassa ollut irtolaislaki pyrki puuttumaan irtolaisiksi määriteltyjen henkilöiden toimintaan merkitsemällä heidät irtolaisrekisteriin ja saattamalla niin kutsutun irtolaisvalvonnan alaiseksi. Tämä saattoi tarkoittaa esimerkiksi henkilön liikkumisen rajoittamista ja velvollisuutta ilmoittautua säännöllisesti poliisiviranomaisten kansliaan. Irtolaisuuskriteerejä oli neljä: kuljeskeleva elämä, kerjääminen, työnvieroksunta ja ammattihaureus. (Suokas 2022, 210; YLE 2022b.)

Rikoslain parituspykälä (luku 20, 10 §) kieltää toisen prostituutiosta hyötymisen (parituksen) ja henkilön hyväksikäytön prostituutiotarkoituksessa (ihmiskaupan). Sen mukaan:

Joka hankkiakseen itselleen tai toiselle taloudellista hyötyä

- 1. järjestää huoneen tai muun tilan korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä tai siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa varten tai kahdeksatoista vuotta nuoremman lapsen tekemää, ilmeisellä tavalla sukupuolisiveellisyyttä loukkaavaa tekoa varten,*
- 2. vakiintuneena osana liiketoimintaansa majoittaa sellaiseen tekoon ryhtyvää ja siten olennaisesti edistää tekoa,*
- 3. yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoi jonkun sellaiseen tekoon ryhtymistä tietäen, että hänen toimintansa olennaisesti edistää teon toteutumista,*
- 4. muuten käyttää hyväkseen jonkun ryhtymistä sellaiseen tekoon tai*
- 5. viettelee jonkun sellaiseen tekoon,*

on tuomittava parituksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi vuodeksi.

Lisäksi näiden yritys on rangaistava. Käytännössä laki kieltää bordellit sekä niiden lisäksi seksipalveluiden markkinoinnin ja organisoinnin niin, että niistä hyötyy taloudellisesti

useampi kuin yksi henkilö. Laki vaikeuttaa monien seksityöntekijöiden työtä, sillä se kielittää muun muassa hotellihuoneen tai asunnon vuokraamisen seksityöntekijälle ammatinharjoittamistarkoituksiin, vartijan tai sihteerin palkkaamisen huolehtimaan seksityöntekijän turvallisuudesta tai kirjanpidosta, seksityöntekijöiden yhteystietojen välittämisen ja markkinoinnin sekä hankaloittaa seksityöntekijöiden keskinäistä yhteistyötä. Esimerkiksi seksipalveluiden myyminen yhdessä toisen seksityöntekijän kanssa voidaan laskea toisen seksityöstä hyötymiseksi. (Esim. Tiessalo 2022, 18–19; Forsström 2019, 96; Kontula 2005; Suokas 2022, 26.) Paritusta koskevaa lainsäädäntöä täydennettiin vuonna 2004, jolloin parituksesta erotettiin törkeä paritus (rikoslaki luku 20, 9a §) ja seksipalveluiden mainostaminen, esimerkiksi lehti-ilmoituksissa kiellettiin. Ihmiskauppa erikseen on kriminalisoitu rikoslain 25 luvun 3 ja 3a §:ssä.

Seksityön markkinoinnista tehtiin Suomessa rangaistavaa vuonna 2004. Markkinoinnilla tarkoitetaan sellaisen ilmoituksen julkaisemista, jolla selvästi pyritään seksipalvelujen myynnin edistämiseen, ja vastaavaa mainostamista. Rikoslain paritusta koskevaa pykälää (9 §, 1 momentti, 2 kohta.) muutettiin niin, että jatkossa parituksesta rangaistaan myös niitä, jotka seksityöntekijöiden yhteystietoja välittämällä tai muuten markkinoimalla edesauttaisivat maksullisen seksin myymistä ja ostamista. Seksipalveluiden markkinointi on rangaistavaa riippumatta siitä, perustuuko taloudellinen hyöty seksityöntekijältä tai hänen puolestaan toimivalta saataviin maksuihin vai asiakkailta saatuihin maksuihin. Hallituksen esityksessä eduskunnalle perusteltiin markkinointikieltoa seuraavasti:

Keskeisenä keinona parituksen edistämiseksi toimii prostituutiota koskeva markkinointi. Sellaisten ilmoitusten julkaisijat hyötывät taloudellisesti prostituutiosta. Markkinointi on niin kiinteässä yhteydessä itse paritukseen ja prostituutioon, että markkinoinnin kriminalisointi vaikeuttaisi merkittävästi prostituution järjestämistä ja olisi tärkeä lisäkeino prostituutiosta hyötymiseen puuttumiseksi.

Kriminalisoinnin taustalla katsottiin olevan jo aiemmassa muodossaan olevasta paritus-säännöksestä ilmenevä näkemys, jonka mukaan taloudellinen hyötyminen toisen prostituutiosta on moitittavaa. Tämän lisäksi rangaistussäännöksen nähtiin suojaavan myös yksilön oikeutta välttää tavanomaisissa elämäntilanteissa kohtaamasta ilmoituksia, joilla markkinoidaan seksityötä. Esimerkiksi keskustelupalstan ylläpitäjän rikosoikeudellinen vastuu julkaistujen viestien sisällöstä määräytyy rikosoikeuden yleisten vastuuperiaatteiden mukaan. Rikosvastuu voi tulla kysymykseen esimerkiksi silloin, kun palstan ylläpitäjä sallii palstan muodostuvan maksullisen seksipalveluiden myynti-ilmoitusten julkaisukanavaksi. Yhteystietojen välittäjän rikosoikeudellista vastuuta rajaa myös toiminnan tahallisuus, jota arvioidessa on merkille pantavaa, onko ilmoituksissa käytetty suoraan seksipalveluiden myymiseen liittyviä ilmauksia taikka sellaisia sanontoja, jotka yleisesti tunnustetaan ja ymmärretään seksityön peiteilmauksiksi. (HE 34/2004 vp, 85–89.)

Myös ulkomaalaislaissa on oma pykälänsä (§ 148.6), joka rajoittaa EU:n ulkopuolelta tulleita seksityöntekijöitä. Sen mukaan perusteltu epäily seksipalveluiden myymisestä on vuodesta 1999 lähtien voinut toimia käännättämisperusteena. Käännättämisen tai maasta karkottamista koskevan päätöksen yhteydessä voidaan määrätä maahantulokielto. Laki ei koske EU-maiden eikä Schengen sopimuksen allekirjoittaneiden maiden kansalaisia. Lainsäädännöllä on alun perin pyritty vaikuttamaan erityisesti Venäjältä ja entisen Neuvostoliiton alueelta Suomeen saapuviin seksinmyyjiin, sillä heidän saapumisensa Suomeen on pelätty kasvavan suureksi ilmiöksi. (Skaffari 2010, 53.) Järjestyslain, rikoslain ja ulkomaalaislain lisäksi erilaiset tapaoikeudelliset säännökset voivat rajoittaa seksipalveluiden myyntiä (Pro-tukipiste 2025b).

Rikoslaisissa ei mainita seksityötä tai seksipalveluita vaan viitataan sukupuoliyhteyteen ja siihen rinnastettavissa olevaan tekoon. Näin ollen esimerkiksi puhelinseksi, porno, live-kamerapalvelut ja monet BDSM-palvelut jäävät usein lain ulkopuolelle. (Forsström 2019, 50.) Lainsäädäntö näyttää usein epäselvänä myös seksi- ja erotiikka-alalla työskenteleville itselleen. Esimerkiksi stripteaseklubit, BDSM-studiot ja niin kutsutut päivä-privaatit, joissa seksityöntekijä esiintyy asiakkaalle kahden kesken, toimivat sallitun ja kielletyn rajamailla. Striptease on lain mukaan sallittua, mutta usein siihen liittyy etenkin asiakkaan kanssa kahden kesken tapahtuvassa tilanteessa myös muiden seksipalveluiden myyntiä. Varsinainen yhdyntä tällaisessa tilanteessa on laissa kiellettyä, mutta laki on usein epäselvä ja tulkinnanvarainen mitä tulee esimerkiksi asiakkaan seksuaaliseen tyydyttämisen muilla keinoin, kuten käsin. Seksityöntekijä ei tällaisessa tapauksessa tee rikosta, mutta työskentelytilan omistajaa voitaisiin syyttää toisen tekemästä seksityöstä hyötymisestä eli parituksesta. (Tiessalo 2022, 115; Haapasaari 2024, 101.)

4 SEKSIPALVELUIDEN MARKKINAKONTEKSTI

4.1 Laittomat markkinat

Kaikki merkittävä taloudellinen toiminta tapahtuu markkinoilla. Markkinat syntyvät aina tarpeen mukaan ja heijastelevat yhteiskunnassa vallitsevia valtasuhteita. Klassinen ja uusklassinen taloustiede tarkastelevat markkinoita tehokkaana allokaatiojärjestelmänä, jossa rationaaliset toimijat maksimoivat hyvinvointiaan hintamekanismin kautta. Taloussosiologia korostaa markkinoiden sosiaalista uppoutuneisuutta. Toisin sanoen markkinat eivät ole muista yhteiskunnallisista rakenteista irrallinen osansa, vaan integroiva kokonaisuus, joka on rakentunut sosiaalisten normien ja institutionaalisten käytäntöjen, kuten lakien ja säädösten, varaan. Nämä muokkaavat ja rajoittavat taloudellista toimintaa. (Räsänen 2014.)

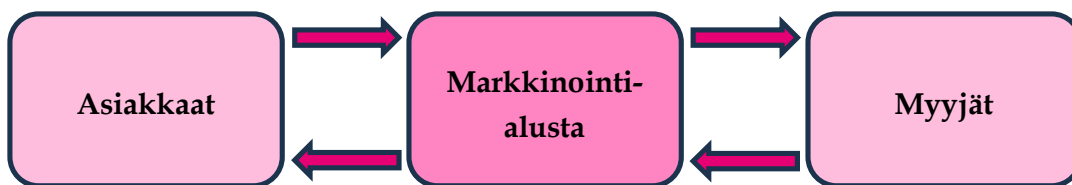
Virallisten markkinoiden ulkopuolelle jäävät kokonaan laittomat markkinat (esimerkiksi huumekauppa tai palkkamurhat) ja epäviralliset markkinat, joiden toiminta ja tulot ovat osittain tai kokonaan valtion sääntelyn, verotuksen ja tarkkailun ulkopuolella (UN-Habitat 2015). Kyse voi olla markkinoista, jotka joutuvat osittain toimimaan piilossa, sillä niiden toiminnan kannalta oleellinen osa (esimerkiksi maksullisen seksin kohdalla markkinointi) on laissa kielletty. Usein myös epävirallisen talouden markkinoilla toistuvat samat toimintalogiikat (esimerkiksi luottamus ja velvoitteet) kuin virallisilla markkinoilla. Institutionaaliset aukot ja sosiaaliset verkostot yhdessä mahdollistavat laittoman ja epävirallisen kaupankäynnin uusiutuvan ja joskus jopa integroituvan osaksi globaalia talousjärjestelmää. (Boels 2016.)

Seksityötä voivat lainsäädännön lisäksi rajoittaa myös erilaisten ammatin harjoittamisen kannalta oleellisten toimijoiden omat säännöt (esimerkiksi pankit saattavat rajoittaa palveluidensa tarjoamista seksityöntekijöille) tai yhteiskunnan moraalinen ilmapiiri. Nämä saattavat johtaa siihen, että ammatinharjoittajan on esimerkiksi tehtävä työtä pimeästi tai valehdeltava työstään. (Suokas 2022, 45.)

Lainsäädäntö ja erilaiset säädökset kytkeytyvät vahvasti yhteiskunnan arvoihin, normeihin ja valtasuhteisiin. Olennaista on, kenellä on valtaa päättää erilaisten tekojen rangaitavuudesta ja määritellä, millainen toiminta on normista poikkeavaa. Poikkeavuuden käsite on usein liukuva, sillä se mikä, joillekin näyttyy poikkeavana, voi toisten yhteiskunnallisten ryhmien tai alakulttuurien keskuudessa olla yleiseksi muodostunut tapa toimia ja näin ollen osa niiden normistoa. Erilaiset rajoitteet ja niiden kiertäminen muovavat tätä vaihtoehtoista normistoa ja synnyttävät uusia tapoja toimia. (Oksanen 2014.)

Internet on nykypäivänä tarjonnut alustan monille epävirallisille tai laittomille markkinoille, sillä sitä kautta on mahdollista tavoittaa laajakin yleisö sekä viestiä nopeasti ja helposti. Lisäksi sivustojen valvonta voi olla vähäistä tai jopa olematonta. Digitaaliset alustat luovat omia sääntöjä ja käytänteitäan niistä riippuvaisille markkinoille. Monien tällaisten alustojen monopolimaista asemaa vahvistaa se, että käyttäjien on vaikea niin sanotusti ”äänestää jaloillaan”, koska vaihtoehtoisia alustoja ei välttämättä ole olemassa. Vaikka nämä digitaaliset alustat vaikuttaisivat usein toimivat melko vapaasti vailla ulkopuolista sääntelyä, sisältävät nekin valtasuhteita ja epätasa-arvoa, ja ovat lopulta institutionaalisesti rakentuneita lainsäädännön, poliittisten ja kulttuuristen näkemysten mukaan. (Lehdonvirta 2022.)

Digitaaliset seksipalvelumarkkinat muodostuvat seksipalveluiden myyjistä, heidän asiakkaistaan eli seksipalveluiden ostajista ja markkinointialustasta, joka luo tilan palveluiden mainostamiselle ja mahdollistaa kaupankäynnin (kuvio 1). Markkinointialusta sääntelee markkinoita omilla käyttöehdoillaan, joihin vaikuttavat esimerkiksi sivuston palvelimen sijaintimaan lainsäädäntö, sivuston käyttötarkoitus ja käyttäjäkunta sekä sivuston tavoittelema imago. Myyjät ja asiakkaat joutuvat toimimaan näiden ehtojen puitteissa. Toisaalta joissain tapauksissa markkinointialustat voivat myös mukautua käyttäjien tarpeisiin. Esimerkiksi seksipalvelumarkkinoilla jotkin markkinointialustat voivat hyväksyä laittoman tai käyttöehtoja rikkovat toiminnan, jos sillä saadaan käyttäjät pysymään alustalla ja siitä ei koidu haittaa alustalle.

Kuvio 1: digitaaliset seksipalvelumarkkinat

Häkkisen (2021) mukaan seksityömarkkinoiden asema Suomessa voidaan jakaa kolmeen eri aikakauteen. Virallisen talouden aikaan 1800-luvulla seksityö ja bordellien pito oli avointa ja lainsäädännöstä huolimatta sallittua käytännössä. Laittoman talouden aikaan 1900-luvun alussa irtolaislakia alettiin soveltaa rangaistusmuotoisesti ja monet jo aiemmin lakiin kirjatut kohdat esimerkiksi parituksesta ja seksityön harjoittamisesta otettiin aktiiviseen käyttöön. Epävirallisen talouden aikana 1900-luvun loppupuolelta nykyaikaan lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö liberalisoituivat. Seksin myyminen ja ostaminen ovat sallittuja, mutta käytännössä seksityömarkkinoita säädellään monin eri laein.

Sääntely ja valvonnan hajanaisuus voivat jopa lisätä seksityön epävirallisuutta. Epäjohdonmukaisuus seksityöhön liittyvässä sääntelyssä ja sen valvonnassa (esimerkiksi valvontaresurssien puute, viranomaisten vaihteleva asenne) saattaa ajaa seksityöntekijät epävirallisiin markkinointi- ja työskentelytiloihin, joissa heidän turvallisuutensa ja oikeutensa jäävät heikosti turvatuiksi. Seksityömarkkinat eivät useinkaan asetu yksiselitteisesti pelkästään “laillisen” tai “laittoman” talouden piiriin, vaan, erityisesti regulaatiopolitiikka toteuttavissa maissa, liikkuvat dynaamisesti muodollisen sääntelyn alla, epävirallisen verkoston sisällä ja ajoittain rikollisten järjestäytyneiden ryhmien vaikutuspiirissä. (Boels 2016.)

4.2 Seksipalveluiden markkinointi Suomessa

Seksipalveluiden markkinoinnilla tarkoitetaan kaikkia sellaisia toimia, esimerkiksi ilmoituksen julkaisemista, jolla selvästi pyritään seksipalvelujen myynnin edistämiseen. Seksipalveluiden markkinointitavat ja -paikat ovat vaihdelleet ajan saatossa lainsäädännön, yleisen asenneilmapiirin ja taloustilanteen mukaan. Parittajia, jotka olisivat maksua vastaan hankkineet seksityöntekijöille asiakkaita, on aina ollut Suomessa vähän verrattuna esimerkiksi Ruotsiin, joten seksityöntekijät hankkivat yleensä asiakkansa itse tai työskentelivät paikoissa, joihin asiakkaat osasivat itse suunnistaa maksullisen seksin toivossa (Häkkinen 1995, 61).

1800-luvulla ja aivan 1900-luvun alussa seksityöntekijät työskentelivät usein ravintoloissa, kapakoissa ja majataloissa, joissa harjoitettiin muun toiminnan ohella seksikauppaa. Myös ensisijaisesti bordelleina toimivia paikkoja oli etenkin Helsingissä. Nämäkin tarjosivat asiakkailleen seksipalvelujen lisäksi usein alkoholijuomia ja yösijaa. Raja esimerkiksi bordellin ja majatalon välillä saattoi olla hyvinkin häilyvä. Bordellien toiminta oli usein näkyvää ja alueen asiakkaiden tiedossa. Toiminnan markkinoimiseksi riittivät säännölliset miesvieraat. Asiakkaat olivat tavallisesti ylempien luokkien miehiä. (Häkkinen 1994; Nygård 1989, 119; Vainio-Korhonen 2018, 63–64; Tikka ym. 2018, 147–149.)

Osa seksityöntekijöistä markkinoi palveluitaan ulkona kaduilla. Suosittuja markkinointipaikkoja olivat sellaiset, joissa miesten tiedettiin liikkuvan: markkinoilla, tanssipaikoilla sekä ravintoloiden ja kasarmien läheisyydessä. Kaduilla päivystävät seksityöntekijät yrittivät kiinnittää miesten huomion vaatteillaan, huudoillaan ja eleillään. (Vainio-Korhonen 2018, 157; Häkkinen 1994, 113.) Seksipalveluita tarjoavat naiset asuivat yleensä kaupungissa vuokralaisina samoilla alueilla kuin muukin köyhälistö. Asukkaiden keskuudessa tiedettiin usein tarkkaan, ketkä palveluita tarjosivat ja he saattoivat avoimesti suositella näitä seksityöntekijöitä esimerkiksi kaupunkiin tulleille sotilaille. Seksipalveluita etsivät

miehet saattoivat myös tarkoituksella suunnata kaupungin laita-alueille kyselemään, keneltä saisivat seksiä. (Vainio-Korhonen 2018, 144–150.) Bordellien jouduttua lopettamaan julkisen toimintansa 1900-luvun alussa seksityöntekijät siirtyivät yhä suuremmissa määrin kaduille, jolloin seksin kauppaamisesta tuli entistä näkyvämpää (Häkkinen 1995, 222).

Alkoholimyynnin vapautuessa sodan jälkeen seksikauppa siirtyi takaisin ravintoloihin, matkustajakoteihin ja hotelleihin (Häkkinen 1995, 222–223). Etenkin ravintoloissa ja baareissa tapahtuva seksipalveluiden markkinointi lisääntyi merkittävästi 1960-luvulla, kun miesten ja naisten vapaa seurustelu ravintoloissa sallittiin (Häkkinen 1994, 110–111). Seksin katukauppa puolestaan hävisi hetkellisesti 1960-luvun lopulla. Tähän saattoivat vaikuttaa muun muassa sosiaaliturvajärjestelmän kehitys ja parantunut työtilanne sekä seksuaalivallankumous ja naisten ja miesten välisen tasa-arvon lisääntyminen (Häkkinen 1994, 121.)

Kaduille keskittyvä seksinmyynti teki paluun 1990-luvulla. Huono taloudellinen tilanne houkutteli yhä useampaa tienaamaan seksin myynnillä. Toisaalta avautuneet rajat houkuttelivat entistä enemmän ulkomaalaisia seksityöntekijöitä Suomeen. (Häkkinen 1994, 123.) 1990-luvulla yleistyivät myös seksibaarit, eroottiset hierojat, seksipuhelinlinjat ja sanomalehtien seksi-ilmoitukset. Keskustelu arki- ja mediamaiseman lisääntyneestä pornokuvastossa oli nähtävissä myös 1990-luvun suomalaisessa tutkimuksessa. Taustalla vaikuttivat muun muassa massatyöttömyys ja lama, seksikaupan teollistuminen, erotiikan pornografisoituminen. (Laukkanen 2000; Paasonen 2009.)

Vuonna 1999 tehdyn sosiaali- ja terveysministeriön selvityksen mukaan esimerkiksi Helsingin Sanomat julkaisi viikon aikana lähes 1000 seksipalveluilmoitukseksi luokiteltua ilmoitusta. Mukana oli niin yksittäisten palveluntarjoajien ilmoituksia kuin seksiravintoloiden ja -puhelinlinjojen mainoksia. Seksityöntekijöiden yhteystietoja välittäviä ja puhelinseksiä eli eroottissävytteisiä keskusteluja seksityöntekijöiden kanssa tarjoavia seksipuhelinlinjoja mainostettiin sanomalehtien lisäksi suoramainoslehdissä, erityisesti miehille suunnatuissa aikakauslehdissä, puhelinluetteloissa sekä mainostelevisiokanavien teksti-tv:ssä. (Laukkanen 2000.) Helsingin Sanomat uutisoi vuonna 2002 seksi-ilmoitusten siirtyneen yhä enenevässä määrin internetiin ja joka 75 prosentin seksityöntekijöiden asiakkaista löytävän maksullista seuraa internetin kautta (HS 2002).

Seksipalveluiden tarjoaminen ja ostaminen julkisella paikalla kiellettiin vuonna 2003. Vuotta myöhemmin seksityöntekijöiden yhteystietojen välittämisestä ja siitä hyötymisestä taloudellisesti tehtiin rangaistavaa ja paritukseen rinnastettavaa. Vaikka useat sanomalehdet olivat vuoteen 2004 mennessä luopuneet seksityöntekijöiden yhteystietojen

julkaisemisesta, nähtiin lakimuutos silti tarpeellisena, sillä seksinmyynti-ilmoitukset olivat siirtyneet yhä lisääntyvässä määrin internetin puolelle. Lakimuutoksen myötä ilmoituksia maksullisesta seksistä julkaisseet vielä julkaisseet lehdet sekä monet internetin keskustelupalstat ja seuranhakusivustot joutuivat luopumaan ilmoituksista. (HE 34/2004 vp, 85–89; HS 2004.)

Lakimuutoksen myötä seksityöntekijöiden ilmoitukset siirtyivät pitkälti ulkomailta käsin toimiville nettisivuille, jotka mahdollistavat maksullisen seksin markkinoinnin avoimesti, sillä niiden palvelin ei sijaitse Suomessa. Näistä tunnetuin oli Sihteeriopisto, josta kasvoi nopeasti suosituin seksipalveluita välittävä sivusto Suomessa. Vuonna 2019 alkuperäinen Sihteeriopisto lakkautettiin paritus- ja rahanpesuepäilyn takia. Sen tilalle avattiin nopeasti uusi saman niminen sivusto, jolla ei kuitenkaan tietävästi ole mitään tekemistä alkuperäisen kanssa. (IS 2019.) Myös osa suomalaisista internet-sivustoista on jatkanut seksipalveluilmoitusten julkaisun sallimista lakimuutoksesta huolimatta siten, että palveluiden vastikkeellisuutta ei suoraan mainita. Tällaisten sivustojen toiminnan voidaan katsoa olevan lainsäädännön kannalta kyseenalaista, sillä vaikka ilmoituksissa ei suoraan sanota seksipalveluiden olevan maksullisia, tietävät usein kaikki osapuolet sivuston käyttäjistä ylläpitäjiin, että kyseessä on seksipalveluiden myyminen

Internet on tarjonnut seksityöntekijöille anonyymin ja maksuttoman tai edullisen mainostamisen ja yhteydenpidon asiakkaisiin. Lisäksi se helpottaa asiakkaiden seulomista ja tarjoaa alustan seksityöntekijöiden väliselle yhteisöllisyydelle ja tietojen vaihdolle. (Forsström 2019, 47.) Nämä ovat internetin mahdollistamien etäseksipalveluiden (esimerkiksi OnlyFans ja livekamera) kasvattaneet monien seksityöntekijöiden tuloja ja pienentäneet riskiä joutua esimerkiksi väkivallan uhriksi (Jones 2015).

Etenkin OnlyFansin suosio on viime vuosina tuonut seksityön näkyvämmiin esille ja osaksi julkista keskustelua. OnlyFans on vastikkeelliseen sisältöön perustuva digitaalinen alusta, jonka suosio 2020-luvun alun taitteessa kasvanut suuresti osittain koronapandemian aiheuttaman työttömyyden takia ja osittain seksityöntekijöiden siirtyessä sinne pandemian aikaisten kokoontumisrajoitusten estäessä perinteiset asiakastapaamiset (Sanchez 2022). Samaan aikaan niin kutsuttu seksityöaktivismi eli usein seksityöntekijöiden itsensä julkaisema seksityöntekijöiden oikeuksia puolustava sisältö sosiaalisen median alustoilla on lisääntynyt. Seksityön stigman voidaan katsoa hieman vähentyneen seksityöaktivismiin, seksiposiitivisuuden sekä OnlyFans-sivuston suosion ja siihen liittyvän uutisoinnin myötä. (Suokas 2022, 168; Ahtiala 2022 13–14.)

Seksityöhön liittyvä stigma voi määrittää varsin laajasti kyseisen ammatin harjoittajan työntekoa sekä yhteisöllistä toimijuutta. Osa seksityöntekijöistä ei halua markkinoida

palveluitaan ollenkaan omilla kasvoillaan tai niin, että esimerkiksi tunnistettavissa osat kehossa (kuten tatuoinnit) näkyisivät. Monella on myös erikseen käytössä heidän oikea nimensä sijaan nimimerkki. Osa ei halua esiintyä sosiaalisessa mediassa omana minänään edes yksityisellä tilillä tunnistamisen pelon takia. (Suokas 2022, 168–170.) Seksityötä saatetaan tehdä satunnaisesti niin kutsutun päivätyön ohella, jolloin seksityön paljastumisen pelätään johtavan työpaikalta irtisanomiseen. Monet seksityöntekijät salaavat työnsä jopa läheisimmiltään, sillä pelkäävät näiden tuomitsevia reaktioita. Salailu koetaan usein äärimmäisen raskaaksi ja monet haluaisivat tehdä työtä avoimesti, mikäli se vain olisi mahdollista eikä sen seurauksia tarvitsisi pelätä. (Suokas 2022, 168–170; Ahtiala 2022, 75–78; Forsström 2019, 103–108.)

Internetin merkitys turvallisen seksityön edellytyksenä on korostunut sen jälkeen, kun Yhdysvalloissa otettiin vuonna 2018 käyttöön niin kutsuttu FOSTA/SESTA-laki (*Fight Online Sex Trafficking Act / Stop Enabling Sex Traffickers Act*). Lain tarkoituksena on estää internetissä tapahtuvaa ihmiskauppaa ja prostituutiota vierittämällä vastuu tällaisesta sisällöstä nettisivujen ylläpitäjälle, ei pelkästään sisällön luojalle. Monet internetsivustot ja sosiaalisen median alustat ovat lain seurauksena kieltäneet kaiken seksuaalissävyytteiden materiaalin julkaisun, sillä se on helpompaa kuin sisällön valvominen ihmiskauppaan liittyvien julkaisujen varalta. (HS 2019a.) Metan omistamilla sosiaalisen median alustoilla (kuten Instagram ja Facebook) seksuaalissävyytteisen materiaalin rajoittaminen on mennyt niin pitkälle, että munakoisoa ja persikkaa esittävien emojisymbolien käyttö on kielletty tilanteissa, joissa ne voidaan tulkita seksuaalisesti vihaileviksi (HS 2019b).

Ainakin Instagram vaikuttaa rajoittavan etenkin naistyypillisten kehojen näkymistä. Instagramin suhtautumista tankotanssijoiden tuottamaan sisältöön tutkineen Carolina Aren (2021) mukaan Instagram sensuroi naiskeskeistä sisältöä helpommin kuin mieskeskeisen sisältö, vaikka niissä ei olisi muuta eroa kuin niissä esiintyvän henkilön sukupuoli. Aren mukaan Instagram näyttäisi reagoivan haitallien sisällön aiheuttamiin paineisiin valitsemalla naistyypilliset kehot ja seksuaalisuuden helposti tunnistettaviksi ”riskeiksi”.

Etenkin Yhdysvalloissa keskeisten seksipalveluiden markkinapaikkojen (esimerkiksi Craigslist, Backpage) katoaminen lakimuutoksen myötä on ajanut seksityöntekijät markkinoimaan palveluitaan kaduille, mikä puolestaan on lisännyt seksityöntekijöihin kohdistuvan väkivallan riskiä ja muita turvallisuusuhkia. Monien seksityöntekijöiden tulot ovat romahtaneet ja seksityöntekijöiden välinen yhteisöllisyys ja vertaistuki kadonneet lähes kokonaan. Nämä puolestaan ovat vaikuttaneet heikentävästi seksityöntekijöiden fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen. (Blunt & Wolf 2020.) Yhdysvaltojen lisäksi laki

vaikuttaa sosiaalista mediaa käyttäviin seksityöntekijöihin, seksuaalineuvojiin, -terapeuteihin ja -kasvattajiin ympäri maailmaa.

5 TUTKIMUSASETELMA

5.1 Aiheenrajaus ja tutkimuskysymykset

Siitä huolimatta, että rikoslain paritusta koskeva säännös kieltää seksipalveluiden markkinoinnin, on Suomessa arvioitu toimivan seksityöntekijöitä muutamista tuhansista jopa kymmeneen tuhansiin (esim. YLE 2022a.) Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää, miten seksityöntekijät markkinoivat palveluitaan lainsäädännöllisistä, institutionaalisista ja kulttuurisista rakenteellisista rajoitteista huolimatta ja miten seksipalveluiden markkinoinnin kieltävä lainsäädäntö vaikuttaa heidän elämäänsä. Nykypäivän seksityömarkkinat ovat suuntautuneet pääosin internetin eri sivustoille, joten tutkielma on rajattu koskemaan ensisijaisesti seksityön internetmarkkinointia (esim. Forsström, 2019).

Tutkielman tarkoituksena on käsitellä seuraavia tutkimuskysymyksiä:

1. Miten seksityöntekijät toimivat markkinoilla, joita rajoittavat monet lainsäädännölliset ja rakenteelliset esteet?
2. Mitkä tekijät seksityöntekijät kokevat seksipalveluiden markkinointia rajoittaviksi?
3. Miten seksityöntekijät mahdollisesti kyseenalaistavat näitä esteitä ja rajoitteita?

Yhteiskunnallisessa keskustelussa nousee aika ajoin esiin seksityöntekijöiden asema Suomessa. Viime vuosina etenkin OnlyFans-sivuston suosion myötä seksityöntekijät ovat nousseet aivan uudella tavalla esiin mediassa. Kuten muustakin työstä, myös seksityöstä tulee maksaa veroja. Samaa aikaa rikoslain paritussäännös kuitenkin estää käytännössä seksityöntekijöitä muun muassa vuokraamasta työtiloja, mainostamasta työtään tai palkkaamasta työntekijöitä (kuten kirjanpitäjää tai järjestyksenvalvojaa). Toisaalta nykyinen parituslaki voidaan nähdä myös liian sallivana ja jotkin tahot ovat avoimesti puhuneet seksin oston kriminalisoimisesta ja Ruotsin malliin siirtymisestä (esim. NJKL 2023; Suokas 2022, 204–209). Tutkielman tavoitteena on tuoda ilmi seksityöntekijöiden omia kokemuksia ja näkemyksiä ja peilata niitä maan nykyiseen lainsäädäntöön sekä erilaisiin seksityöpoliittisiin linjauksiin.

5.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkielman menetelmäksi valitsin kvalitatiivisen eli laadullisen analyysin. Tutkielman tavoitteena on tarkastella aihetta yksittäisten seksityöntekijöiden omien kertomusten kautta, mikä määrittää pitkälti tutkimusmenetelmän valintaa. Lisäksi laadullinen tutkimus sopii hyvin sensitiivisten aiheiden, kuten seksityön, tutkimiseen (Hirsijärvi & Hurme 2008).

Siinä missä kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus pyrkii yleistettävyyteen, ennustettavuuteen ja kausaaliselityksiin, pyrkii kvalitatiivinen tutkimus kontekstisuuteen, ilmiön tulkintaan ja toimijoiden näkökulman ymmärtämiseen. Kvantitatiivisesti suuntautuneen tutkimuksen voidaan ajatella alkavan teorioilla ja hypoteeseilla ja kvalitatiivisen tutkimuksen puolestaan päättyvän niihin. (Glesne & Peshkin 1992.) Kvalitatiiviseen tutkimukseen liittyy oletus todellisuudesta sosiaalisena konstruktiona, jossa todellisuus on subjektiivinen ja moninainen. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on usein saada yksilön ääni kuuluviin ja raportointi on hyvin kuvailevaa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuksen kohde ja tutkija ovat keskenään vuorovaikutuksessa keskenään. Esimerkiksi haastatteluissa tutkija saattaa kysymyksillään ohjata ja vahvistaa haastateltavaa ollen näin itse mukana luomassa tutkimaansa kohdetta. (Hirsijärvi & Hurme 2008.) Tutkittava aineisto on kvalitatiivisessa tutkimuksessa kerätty teoreettisesti, harkinnanvaraisesti tai tarkoituksenmukaisesti. Aineiston tapausmäärä voi olla suhteellisen pieni, sillä sen avulla ei pyritä luomaan tilastollisia yleistyksiä. Aineisto toimii tutkijan apuna tutkittavan ilmiön ymmärtämisessä. (Eskola & Suoranta 2008, 61–62.)

Keräsin tutkielman aineiston haastattelemalla seksityöntekijöitä henkilökohtaisesti. Haastattelulla voidaan korostaa tutkittavan näkemistä subjektina ja se antaa haastateltavalle mahdollisuuden kertoa mahdollisimman vapaasti itseään koskevista asioista. Haastattelu antaa mahdollisuuden syventää saatavia tietoja lisäkysymysten avulla. Haastattelua voidaan pitää myös hyvänä tapana tutkia arkoja tai vaikeita aiheita, sillä onnistunut vuorovaikutus haastateltavan ja haastattelijan välillä luo parhaimmillaan luottamuksen ja ymmärretyksi tulemisen tunteen. Tutkijan tehtävänä on välittää kuvaa haastateltavan ajatuksista, tunteista, kokemuksista ja käsityksistä. (Hirsijärvi & Hurme 2008.)

Toteutin haastattelut puolistrukturoituina teemahaastatteluina. Puolistrukturoidun haastattelun määritelmästä esiintyy jonkin verran näkemyseroja. Joidenkin tutkijoiden (esim. Fielding 1993, 136) mukaan kysymykset ovat puolistrukturoidussa haastattelussa kaikille haastateltaville samat, mutta niiden järjestys saattaa vaihdella, kun taas jotkut tulkinnat (esim. Robson 1995) sallivat vaihtelun myös kysymysten sanamuodoissa. Ominaista menetelmälle kuitenkin on se, että jokin näkökulma haastattelusta on ennalta päätetty.

Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa haastattelun aihealueet eli teemat ovat kaikille haastateltaville samat. (Hirsijärvi & Hurme 2008.) Puolistrukturoitu teemahaastattelu valikoitui tässä tutkielmassa haastattelujen toteutustavaksi, koska haastattelu oli tarkoitus kohdistaa tiettyihin teemoihin. Haastattelun teemat rakentuivat aiemman seksityötä käsittelevän kirjallisuuden, tutkimuksen ja viime vuosien aikana mediassa käydyin keskustelun pohjalta sekä seksityöntekijöiden omien ulostulojen pohjalta.

5.3 Toteutus

Valitsin haastateltaviksi *full service* -seksityöntekijöitä, sillä Suomen lainsäädännön seksityötä koskevat rajoituksen koskevat nimenomaan yhdynnän tai siihen verrattavan seksuaalisen teon sisältäviä seksipalveluita. Lisäksi monet seksityöntekijöiden palveluidensa markkinointiin käyttävät sivustot rajoittavat käyttöehdoissaan tiukemmin *full service* -seksityötä kuin muita seksityön muotoja kuten eroottisen hieronnan tarjoamista.

Haastateltavat löytyivät eri sivustoilta (Instagram, RealEscort, Sihteeriopisto ja Seksitreffit), joilla seksityöntekijät usein mainostavat palveluitaan. He saivat haastattelukutsun sähköpostitse. Haastattelukutsun saaneet seksityöntekijät valitsin osittain sillä perusteella, että aineistosta tulisi mahdollisimman monipuolinen ja haastateltavilla olisi kokemusta eri markkinointikanavista. Lisäksi yhtenä kriteerinä toimi se, että haastateltavilla olisi oikeasti kokemusta asiakkaiden tapaamisesta. Kaikki haastateltavat olivat suomalaisia ja tekivät töitä pääasiassa Suomessa.

En ottanut aineistoon mukaan Suomessa keikkatöitä tekeviä ulkomaalaisia seksityöntekijöitä enkä muita kuin suomea puhuvia seksityöntekijöitä kolmesta syystä. Ensimmäkin tutkielman tarkoitus on tarkastella nimenomaan seksityön internet-markkinointia Suomessa ja oletuksena oli, että haastateltavat tuntisivat jonkin verran nimenomaan Suomen seksityötä säätelevää lainsäädäntöä. (Tämä varmistettiin haastateltavilta haastattelujen alussa.) Lisäksi suuri osa Suomessa vain tilapäisesti seksityötä tekevistä ulkomaalaisista mainostaa palveluitaan vain ulkomaisen palvelimen kautta toimivilla sivustoilla, joten kokemuksia eri markkinointikanavista suomalaisilla seksimarkkinoilla ei tällöin tulisi yhtä laajasti kuin suomalaisia seksityöntekijöitä haastatteleamalla. Toisena syynä oli haluttu varmuus siitä, että haastatellut seksityöntekijät toimivat alalla vapaaehtoisesti. Ulkomaalaisten palveluntarjoajien kohdalla tämän varmistaminen olisi ollut haastavaa, kun taas suurimman osan suomalaisista seksityöntekijöistä voidaan olettaa toimivan omasta tahdostaan. Kolmantena syynä oli haastattelujen toteuttaminen mahdollisimman yksinkertaisesti ilman, että haastattelurunkoa tuli kääntää muille kuin suomen kielelle.

Jokainen haastattelukutsun saaneista seksityöntekijöistä suostui haastatteluun. Monet myös mainitsivat erikseen, että haluavat osallistua, koska kokevat aiheen tärkeäksi. Haastateltaviksi valikoitui yhteensä yhdeksän seksityöntekijää. Varsinaiset haastattelut suoritettiin yksilöhaastatteluina Zoom-sovelluksen kautta. Osa haastateltavista seksityöntekijöistä ei esiintynyt internetissä omalla naamallaan ja Zoomin käyttö mahdollisti sen, että heidän oli mahdollisuus halutessaan osallistua haastatteluun näyttämättä omia kasvojaan. Kaksi haastateltavista hyödynsi tätä mahdollisuutta. Aiheen arkaluontoisuuden vuoksi en kysynyt haastateltavilta heidän nimiään ja suostumus haastatteluun kysyttiin suullisesti haastattelujen alussa. Haastattelujen pituus vaihteli puolesta tunnista tuntiin.

Haastattelun alussa kysyin haastateltavilta heidän sukupuoltaan, ikäänsä, kauanko he olivat työskennelleet seksi- ja erotiikka-alalla ja millaisena he näkevät tulevaisuutensa alalla. Varsinaiset haastattelukysymykset pyrin aloittamaan helpoilla ja laajoilla kysymyksillä, jotka koskivat yleisesti seksipalveluiden internetmarkkinointia. Tässä vaiheessa oli tarkoitus selvittää yleisesti, mitä markkinointikanavia haastateltava käyttää tai tietää muiden käyttävän, mutta ei käytä itse. Tämän jälkeen siirryin haastateltavien kanssa käsittelemään tarkemmin niitä markkinointikanavia, joita he käyttivät. Olin jakanut haastattelukysymykset koskemaan suomalaisia internet-sivustoja, ulkomailta käsin toimivia internet-sivustoja, sosiaalista mediaa ja OnlyFans-sivustoa.

Haastattelukysymysten järjestys vaihteli temaattisesti hieman sen mukaan, missä järjestyksessä niiden esiin nostaminen tuntui luontevimmalta. Vaikka kyseessä oli puolistrukturoitu teemahaastattelu, en kaikilta haastateltavilta kysynyt kaikkia samoja kysymyksiä johtuen siitä, että heillä ei erilaisia kokemuksia eri markkinointikanavien käytöstä. Lisäksi kysyin haastateltavilta erilaisia lisäkysymyksiä sitä mukaa, kun mielenkiintoisia asioita nousi ilmi. Haastattelun lopussa käsiteltiin henkilökohtaisempia ja arkaluontoisempia teemoja eli Suomen lakia, seksityöhön kohdistuvaa stigmaa ja haastateltavien tulevaisuuden näkemyksiä ja toiveita. Lopussa haastateltavilla oli mahdollisuus vielä kertoa halutessaan vapaasti lisää aiheesta.

Haastateltavista 6 oli naisia, kaksi miehiä ja yksi muunsukupuolinen, joka töissä esiintyi naisena. Kolme haastateltavista oli alle 25-vuotiaita, neljä 25–31-vuotiaita ja yksi yli 40-vuotias. Haastateltavien työkokemus seksityöstä vaihteli hieman alle vuodesta viiteen vuoteen. Osa haastateltavista esiintyi sosiaalisessa mediassa tai muualla internetissä omalla oikealla nimellään ja naamallaan, osa nimimerkillä ja omalla naamallaan, ja osa nimimerkillä ilman kasvokuvia. Seksityö ei näyttäytynyt yhdellekään vain väliaikaisena toimeentulona vaan kaikki toivoivat voivansa jatkaa ammatissa vielä pitkään. Osa haastateltavista teki seksityötä osa-aikaisesti muiden töiden ohella. Joillekin se oli kokopäivätyö ja ainoa tulonlähde.

Haastatteluja tehdessä oli havaittavissa aineiston saturoitumista, vaikka haastateltavia olikin vain yhdeksän. Usein tutkimusaineistoa voidaan pitää luotettavana ja yleistettävänä, kun se alkaa toistaa itseään eikä tutkimusongelman kannalta uutta tietoa enää tule ilmi (Eskola & Suoranta 2008, 62–63). Toki on myös mahdollista, että haastateltavien kokemukset olivat sattumalta melko samanlaisia keskenään.

5.4 Analyysi

Aineiston analysoimiseen valitsin aineistolähtöisen sisällönanalyysin ja teemoittelun. Sisällönanalyysin tekemiseen on kolme tapaa: aineistolähtöinen, teorialähtöinen ja teoriaohjaava. Aineistolähtöisessä analyysissä pyritään pelkän aineiston varassa luomaan teoreettinen kokonaisuus. Aineistolähtöinen sisällönanalyysi sopii mielestäni tähän tutkimukseen, sillä sen avulla voidaan parhaiten kuvata haastateltavien subjektiivisia kokemuksia ja merkityksiä ja se mahdollistaa keskittymisen siihen, mitä asioita ja teemoja aineistosta ikään kuin nousee toistuvasti esille. Sisällönanalyysin tavoitteena on luoda kuvaus tutkitusta ilmiöstä tiivistetysti ja yleisessä muodossa. Sisällönanalyysissä edetään empiirisestä aineistosta kohti käsitteellisempää näkemystä tutkittavana olevasta ilmiöstä. Käytännössä tämä tapahtuu yleensä niin, että aineistosta etsitään samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia kuvaavia ryhmiä ja toistuvia teemoja, joista luodaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 103 & 108–127.) Sisällönanalyysin yhtenä haittapuolena on nähty se, että aineistosta esiin nousevien asioiden ja teemojen ryhmittelyssä ne asiat, jotka nousevat esille vain yksittäisen haastateltavan kertomuksesta saattavat jäädä vaille huomiota (Salo 2015, 179).

Kaikki haastattelut tehtyäni litteroin ne Word-tiedostoiksi ja aloin analysoimaan niitä teemoittelun keinoin. Teemoittelu on yksi sisällönanalyysin muodoista. Sen tarkoituksena on paikantaa aineistosta tutkimusongelman kannalta olennaiset aiheet eli teemat ja järjestää aineisto niiden mukaan. Teema-analyysia tehdessä on tärkeää muistaa, että haastattelun teemat eivät ole sama asia kuin niiden tuloksena syntyvän aineiston teemoittelu. (Kallinen & Kinnunen 2021; Tuomi & Sarajärvi 2018, 81.) Sisällönanalyysia ja teemoittelua on kritisoitu siitä, että tutkimuskysymykset, tutkijan omat ennakkoluulot ja teoreettiset ideat ohjaavat väistämättä aineistoin analyysia. Näin ollen puhdas aineistolähtöisyys on usein mahdotonta (Salo 2015, 172.)

Laadulliselle tutkimukselle on ominaista, ettei aineistolle esitetä varsinaisia hypoteeseja tai ennako-olettamuksia. Osasin kuitenkin etukäteen odottaa, että seksipalveluiden markkinointia rajoittavia tekijöitä olisivat Suomen lainsäädäntö, eri internetsivustojen

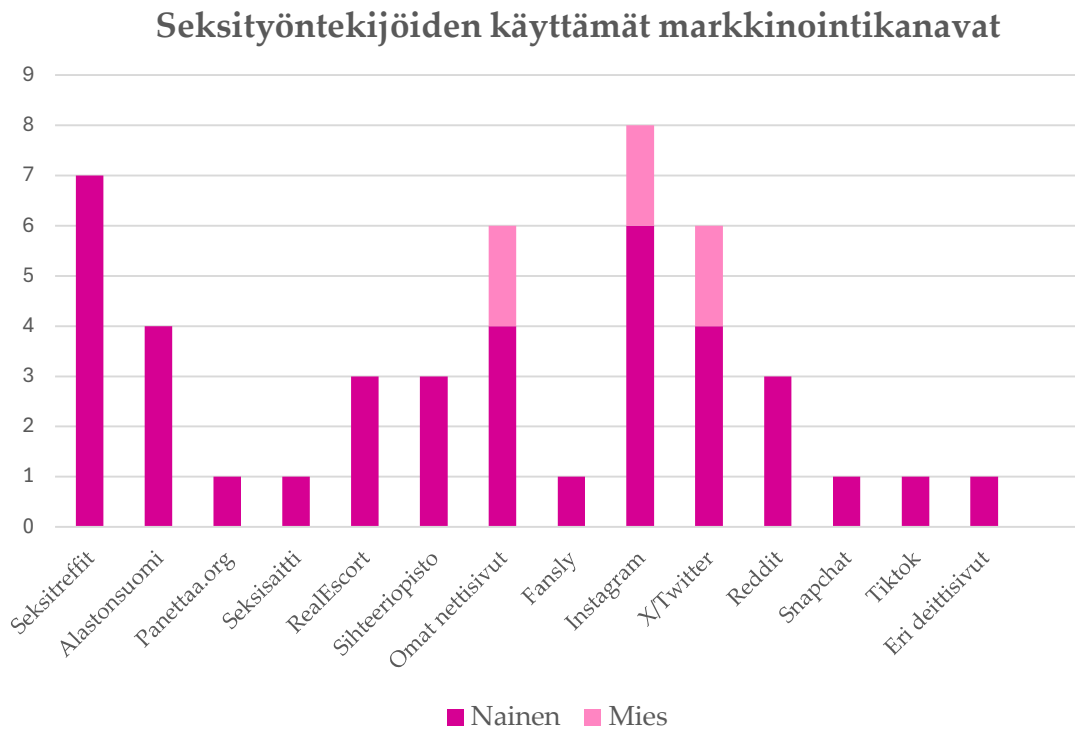
omat käyttöehdot ja seksityön tekemiseen liittyvä stigma. Lisäksi olin olettanut etukäteen, että keskeisinä seksityön markkinointialustoina nousisivat esille ainakin suomalainen seksitreffit-sivusto, tunnetuimmat ulkomailta käsin Suomessa toimivat seksipalveluiden markkinointisivustot, sosiaalinen media, OnlyFans ja seksityöntekijöiden itse ylläpitämät nettisivut. Välttyäkseni liialta haastateltavien ja näin ollen myös aineiston analyysin ennalta ohjailulta, pyysin haastateltavia ensin kertomaan vapaasti, minkälaisilla internetsivustoilla he markkinoivat palveluitaan. Halusin myös antaa haastateltaville mahdollisuuden kertoa vapaasti tutkimusaiheeseen liittyen tärkeäksi kokemistaan asioista. Haastateltavien kertomuksissa oli havaittavissa jo haastattelutilanteissa monia yhteneväisyyksiä, jotka korostuivat aineiston analyysissä vielä enemmän.

Aineistosta havaittujen teemojen käsittelyn yhteydessä esitetään usein aineistosta esiin nousseita sitaatteja eli katkelmia aineistosta. Niiden tarkoituksena on näyttää, mihin tutkija pohjaa teemoittelunsa ja havainnollistaa teemoittelua. (Kallinen & Kinnunen 2021.) Halusin itsekkin tuoda esiin mahdollisimman laajasti sitaatteja, sillä koen, että ne selittävät hyvin auki aineistosta löytyneitä teemoja ja toisaalta pidän erittäin tärkeänä sitä, että nostaa esiin seksityötä tekevien omaa ääntä sen sijaan, että tutkijana puhuisin heidän puolestaan.

Aiheen arkaluontoisuuden vuoksi en yhdistänyt haastateltavien taustatietoja (sukupuoli, ikä ja työkokemus alalta vuosina) toisiinsa tai haastateltavien sitaatteihin (pois lukien seksityön sukupuoli oletuksia käsittelevät sitaatit). Miespuolisia ja muunsukupuolisia seksityöntekijöitä tai työtä avoimesti omilla kasvoillaan ja koko nimellään tekeviä seksityöntekijöitä on Suomessa esillä niin vähän, että riski haastateltavien tunnistamiseen olisi suuri, mikäli en pitäisi edellä mainittuja tietoja erillä toisistaan. Olen myös jättänyt mainitsemasta kaikki ne haastateltavien kertomat tiedot itsestään tai kollegoistaan, jotka voisivat millään lailla edesauttaa haastateltavien tunnistamista.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Haastatteluissa esiin nousseita sivustoja, joilla seksityöntekijät markkinoivat palveluitaan olivat erotiikkaan ja seksiin keskittyvät Sihteeriopisto, RealEscort, Seksitreffit ja Alastonsuomi, sosiaalisen mediat Instagram, X/Twitter, Reddit, Snapchat ja TikTok, erilaiset seuranhakupalvelut sekä seksityöntekijöiden itse ylläpitämät omat nettisivut. Lisäksi monella haastateltavista oli käyttäjätili OnlyFans-sivustolla, mutta he eivät markkinoineet siellä suoraan *full service* -palveluitaan, vaikka osa asiakkaista olikin löytänyt heidät sitä kautta. Kuviossa 2 on esitelty haastateltujen seksityöntekijöiden käyttämät markkinointikanavat sukupuolen mukaan. Naispuoliset ja työssä naisena esiintyvät seksityöntekijät käyttivät huomattavasti monipuolisemmin erilaisia sivustoja seksipalveluiden markkinointiin. Haastatelluista miehistä kumpikaan ei markkinoinut palveluitaan millään erotiikkaan ja seksiin keskittyvällä sivustolla, ainoastaan sosiaalisessa mediassa ja omilla nettisivuillaan.

Kuvio 2: Seksityöntekijöiden käyttämät markkinointikanavat sukupuolittain

6.1 Seksipalveluiden markkinointia rajoittavat tekijät

Keskeisimpinä seksityön internetmarkkinointia rajoittavina tekijöinä näyttäytyivät Suomen lainsäädäntö sekä eri internetsivustojen omat käyttöehdot. Suomen rikoslaki (20 luku 10 §) kieltää seksityöntekijöiden yhteystietojen välittämisen ja markkinointipalveluiden käytön seksityön mainostamiseen. Haastatteluissa rikoslain paritusta koskeviin säädöksiin viitataan usein parituslakina. Suomen lainsäädännön lisäksi moni seksityöntekijöiden markkinointitarkoituksiin käyttämä sivusto kieltää seksin myynnin tai rajoittaa sitä.

6.1.1 Suomen lainsäädäntö

Koska Suomen laki rajoittaa seksipalveluiden markkinointia, eivät seksityöntekijät voi kertoa suoraan myyvänsä seksipalveluita suomalaisilla internetsivustoilla. Suurin osa haastateltavista kuitenkin käytti palveluidensa markkinoimisessa Suomesta käsin toimivia sivustoja kuten Seksitreffit ja Alastonsuomi.

Useampi haastateltava kertoi seksi- ja deittailuseuran hakuun tarkoitetun Seksitreffit-sivuston olevan Suomen suosituin seksinostamiseen ja myymiseen tarkoitettu nettisivu. Suurimmalle osalle haastateltavista Seksitreffit oli se sivu, jonka kautta he saivat eniten asiakkaita. Sivusto kuitenkin ilmoittaa jo etusivullaan, että maksullista seksiä koskevan seuranhakuilmoitukset on sivulla kielletty. Lisäksi sivuston säännöissä mainitaan, että kaikki seksin myymiseen viijaavat kiertoilmaisut ovat kielletty. Kiellettyihin ilmaisuihin kuuluvat esimerkiksi seuran tarjoaminen, päiväkahviseura, sponsorin etsiminen sekä koti- ja hotellikäynnit. Myöskään alastonkuvien jakoon tarkoitettu sosiaalinen media Alastonsuomi ei salli seksin myymistä ja kehottaa käyttöehdoissaan käyttäjiä noudattamaan Suomen lakia.

Lainsäädännön takia seksipalveluiden markkinointi on rajoittunut tietyille sivustoille, jotka tarjoavat alustan eivätkä puutu epäsuoraan seksin myyntiin niin ankarasti, että se ei olisi mahdollista. Näiden sivustojen huonona puolena on usein esimerkiksi epämiellyttävä ulkoasu sekä vanhanaikainen ja huonosti koodattu käyttöliittymä. Etenkin Seksitreffit-sivustoon kohdistui haastateltavilta paljon kritiikkiä. Sivustoa kuvailtiin muun muassa sen näköiseksi, että pelkästään siellä vierailemalla voisi saada seksitaudin. Eräs haastateltavista kertoi sivustoa ensimmäistä kertaa käyttäessään pelänneensä, että saa sitä kautta jonkin haittaohjelman tietokoneelleen. Synä näihin mielikuviiin ovat esimerkiksi sivustolta aukeavat pop-up-ikkunat, lukuisat sivuston reunassa vilkkuvat pornograafisia kuvia ja videoita sisältävät mainokset ja sekava ulkoasu. Seksitreffitien huonoksi puoleksi mainittiin myös se, että muilla käyttäjillä on mahdollisuus kiristää seksityöntekijöitä

uhkaamalla ilmiantaa näiden profiilit sivuston ylläpidolle, jolloin ylläpitäjien on pakko poistaa lainvastaiset seksinmyynti-ilmoitukset. Kilpailevia sivustoja ei kuitenkaan ole, sillä riski lain rikkomiselle on olemassa ja suuri osa käyttäjäkunnasta on tottunut käyttämään jo olemassa olevia sivustoja.

Osa haastateltavista koki lainsäädännön vaikuttavat myös omien nettisivujen luomiseen. Pari heistä kertoi, että haluaisivat tehdä itselleen omat nettisivut, joilla voisivat avoimesti kertoa palveluistaan ja hinnoistaan, mutta eivät olleet varmoja, miten niiden luominen käytännössä onnistuisi niin, että nettisivujen palvelin sijaitsisi Suomen ulkopuolella tai olivat epävarmoja siitä, oliko nettisivuja ylipäättään mahdollista luoda rikkomatta lakia.

6.1.2 Sosiaalisen median yhteisöäännöt

Haastateltavista kaikki käyttivät markkinointiin vähintään yhtä eri sosiaalisen median kanavaa. Suosituin oli Instagram, joka oli yhdeksästä haastateltavasta käytössä kahdeksalla. Toiseksi suosituin oli X (ent. Twitter), jota käytti kuusi. Muita haastatteluissa esiin nousseita sosiaalisen median palveluita olivat Reddit, Snapchat ja TikTok.

Instagram kieltää yhteisöäännöissään seksipalveluiden ostamisen ja myymisen. Tämä vaikuttaa seksipalveluiden markkinointiin muun muassa siten, etteivät seksityöntekijät voi suoraan kirjoittaa tarjoamistaan palveluista. Useampi haastateltavista kertoi, että tietyt seksin myyntiin viittaavat sanat ovat Instagramin tarkkailussa eikä niitä voi käyttää. Tällaisia sanoja ovat erimerkiksi seksi ja seksuaalisuus sekä tietyt seksiin tai seksipalveluihin viittaavat emojiit.

”En mä laita Instagramissa postauksiin mitään kauhean suoraa. Ehkä nyt jonkun eroottisen hieronnan vielä voi mainita, mutta en mä muuten mainitse mistään. Tai sitten BDSM-palveluista niistä voi mainita, mutta sitten suoraan seksi niin sitä oikeastaan pitää välttää.”

”OnlyFansia mainostaessa ei saa sanoa edes niinku tuhmat sivut tai mitään chi-liemoja tai tällaisia.”

Instagram ei myöskään salli alastomuutta, mikä useilla seksityöntekijöillä vaikutti palveluiden markkinointiin. Jokainen Instagramia käyttävistä haastateltavista kertoi, että he käyttävät palveluidensa markkinointiin eroottissävytteisiä kuvia ja että Instagram oli heille joskus huomauttanut liikaa alastomuutta sisältävistä kuvista. Haastateltavista useampi nosti esille, että heille on epäselvää, millaiset kuvat Instagramissa sisältävät liikaa alastomuutta.

”Kaksi pakaraa oli liikaa, mutta puolitoista oli sitten sopivasti. Ilmeisesti se on just silleen kuun ja tähtien asennosta kiinni, että mitkä saa olla ja mitkä ei.”

Osa haastateltavista kertoi kokevansa, että esimerkiksi kuvassa esiintyvän henkilön kehon ominaisuudet tai kuvan julkaisevan tilin seuraajamäärä vaikuttavat siihen, kuinka helposti Instagram poistaa sisältöä.

”Ja sitten tuntuu, että siinäkin on vähän eroja, että miten suhtaudutaan lihaviin kehoihin, kun hoikkiin kehoihin, että sellaista oon huomannut, että lihaviien sisältötuottajien tilejä usein poistetaan.”

”Jotkut semmoiset isot influencerit voi pitää jotain tosi paljastavia bikinikuvia, mutta sitten seksityöntekijä tekee edes normitilin niin sitten se voi lähteä tosi helposti.”

Instagramia käyttävistä haastateltavista jokainen kertoi myös, että Instagramin säännöt vaikuttavat heidän ja mahdollisten asiakkaiden yksityisiin sovelluksen kautta käytäviin keskusteluihin. Haastateltavat kertoivat, että Instagram seuraa myös yksityisviestien sisältöä ja saattaa puuttua siihen, mikäli viestit sisältävät seksin myyntiin viittaavia sanoja tai alastomuutta. Seksityöntekijät kertoivat, että moni seksin ostamisesta kiinnostunut laittaa heille Instagramissa viestiä, jossa kysyy seksipalveluista tai kertoo, minkälaisia palveluita haluaisi ostaa. Tämä saattaa heidän mukaansa vaikuttaa siihen, että Instagram ottaa heidän tilinsä tarkkailuun tai poistaa koko tilin.

”Instagramin omissa viesteissä ei voi sanoa mitään mitään seksityöhön tai palveluihin liittyvää, koska ne seurailee niitä viestejä. Jos asiakkaat tulee sinne viesteihin ilman, että sä olisit edes vastannut niille mitään, sut voidaan bannata jo sen takia, että sulle laitetaan sellaista viestiä. Tai jos sulle laitetaan jotain dickpicejä, niin sut voidaan niinku bännätä sen takia.”

”Aina välillä tulee Instagramin kautta ensimmäinen yhteydenotto, että on kiinnostunut vaikka jostain mun palveluista. Se asiakas saattaa laittaa heti ensimmäisen viestin jo silleen, että se kertoo aika yksityiskohtaisesti mitä se haluaa ja sitten joutuu heti laittaa, että älä kerro täällä, että laita sähköpostia tai vaikka Whatsappin kautta. Siinä voi tulla se ongelma, että koska Insta ilmeisesti kuitenkin jossain määrin valvoo noita yksityiskeskusteluja samalla, niin se, että jos tulee tois-tuvasti tommoisia yhteydenottoja, niin se ehkä pystytään sitten yhdistämään, että tää on niinku seksityöntekijä profili. Niin silloin se voi tulla sitä kautta se bannaus.”

Mikäli Instagram huomaa tilillä seksin myyntiin tai alastomuuteen viittaavaa sisältöä, se saattaa rajoittaa tilin näkyvyyttä muille käyttäjille eli antaa varjoportikiellon (engl. *shadow ban*), jolloin tili on yhä olemassa, mutta sen sisältöä ei suositella muille käyttäjille ja

sen löytäminen on vaikeampaa. Haastateltavista useampi kertoi, että heidän tilinsä näkyvyyttä Instagramissa on rajoitettu. Joissain tapauksissa Instagram saattaa poistaa koko tilin. Näin oli käynyt useita kertoja monella haastateltavista.

”Mullahan nyt joku viides Instagram tili menossa. En ole ainoa. Mulla on monia kollegoita, jotka on ties kuinka monennella tilillä nyt menossa siellä. Koko ajan pitää olla vähän silleen varovainen, että millon lähtee.”

Jotkut haastateltavista kokivat, että Instagram oli profiloinut heidät seksityöntekijöiksi, minkä takia heidän toimintaansa puututtiin muita tilejä herkemmin.

”Ennen kun mä vaihdoin puhelinta niin mulla poistui ihan koko ajan silleen tyyliin parin viikon välein Instagram.”

”Esimerkiksi mä tossa kesällä laitoin instaan sellaisen videon, mikä ei liittynyt millään tavalla mun markkinointiin tai mun työhön, mutta olin siis saunassa ja mulla oli ihan bikinin päällä, että en ollut alasti. Olin saunassa ja sitten mä twerkasin saunanlauteilla. Sitten Insta poisti sen ja sanoi, että tää on seksin myyntiä.”

Osa haastateltavista mainitsi, että Instagramin muun käyttäjät saattavat ilmiäntää seksityöntekijöiden tilejä Instagramille, sillä tietävät seksin myynnin rikkovan Instagramin sääntöjä. He kuitenkin epäilivät tämän johtuvan yleensä ennemminkin halusta tehdä kiusaa kuin todellisesta Instagramin sääntöjen rikkomiseen liittyvästä huolesta.

”Esimerkiksi Ylilaudalla oli joskus pari vuotta sitten semmoinen ketju, että Ilmiannetaan kaikki suomalaisten huorat -lanka ja sitten mä olin siellä ekana sitten ne tietysti bannasi mut sieltä Instagramista.”

Instagramin lisäksi haastateltavat olivat törmänneet myös muilla sosiaalisen median sivustoilla jonkinlaisiin rajoituksiin alastomuuden tai seksin myynnin suhteen. TikTokissa ei sallittu ollenkaan seksin myyntiä tai alastomuutta. Reddit salli seksipalveluiden markkinoinnin ja jopa pornon, mutta seksityön, kuten esimerkiksi OnlyFansin, mainostamiseen tarkoitetuilla keskustelualueilla eli subredditteillä oli usein omia rajoittavia sääntöjä. X (ent. Twitter) salli myös seksipalveluiden markkinoinnin ja pornon, mutta joitain avainsanoja oli haastateltavien mukaan rajoitettu eivätkä käyttäjän profiilikuva tai profiilin kansikuva saaneet sisältää liikaa alastomuutta.

”Mä olin laittanut mun profiilikuvan Twitterissä sellaiseksi, että sen takia mun tili hetkellisesti jäädytettiin ja sitten mun piti vaihtaa se kuva sieltä pois, että mä sain sen tilin takaisin käyttöön.”

Haastateltavista kuudella oli käytössä myös OnlyFans, jonne he postasivat pornografiaa sisältäviä kuvia ja videoita. OnlyFans kuitenkin kieltää säännöissään varsinaisen seksin

myymisen. Jokainen OnlyFansia käyttävistä seksityöntekijöistä kertoi, ettei ole uskaltanut mainostaa OnlyFansissa niin kutsuttuja *full service* -palveluita. Tämä johtui siitä, että OnlyFans oli heille tärkeä tulonlähde eikä uuden käyttäjätilin luominen OnlyFansin toimesta poistetun tilalle onnistuisi, sillä OnlyFans vaatii käyttäjiään todentamaan henkilöllisyytensä pankkitilin ja henkilötodistuksen avulla. Näin ollen kukaan ei halunnut ottaa riskiä siitä, että heidän tilinsä poistettaisiin. Osa haastateltavista kuitenkin pelkäsi sitä. Muutama kuitenkin mainitsi, että oli saanut OnlyFansin kautta myös muista heidän tarjoamistaan seksipalveluista kiinnostuneita asiakkaita.

”Siis kun mä tiedän, että monelta kollegalta on lähtenyt OnlyFans sen [full service -palveluiden tarjoamisen] takia sitten tuntuu, että milloin vaan itselle käy samoin. Ja mulla just lukee mun ekassa infoviestissä asiakkaille niinku, että älä puhu täällä livestä, mutta kyllä ne usein ne ekat viestit on kuitenkin asiakkaalta liveen liittyvä ja sitten vaan silleen (syvä huokaus).”

6.1.3 Normit, asenteet ja stigma

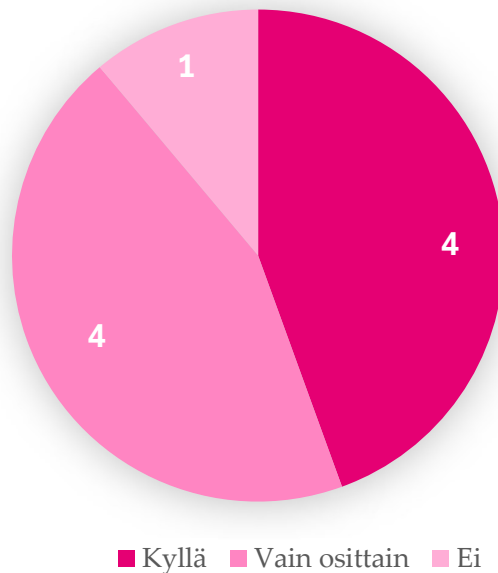
Haastateltavat seksityöntekijät kokivat, että seksin myymisen ja ostamisen tapahtuminen epäsuorasti ja ikään kuin piilossa saa aikaan sen, että ihmiset, pois lukien kokeneet seksinostajat, eivät välttämättä tiedä, mistä seksityöntekijöiden ilmoituksia löytää. Koska markkinointi on kiellettyä eikä seksityöntekijöiden mainoksiin siksi törmää kuin sivustoilla, jotka saattavat haastateltujen mukaan näyttää epäluotettavilta ja epäsiisteiltä, osa mahdollisista asiakkaista ei ehkä ole edes osannut ajatella, että he voisivat ostaa seksiä. Seksien ostamisen voidaan ajatella jopa olevan laitonta, sillä siihen liittyy niin paljon sääntelyä, jonka takia se on usein poissa näkyvistä.

”Osalta asiakkaista on tullut sitten siinä vaiheessa, kun ne on vaikka löytänyt mun yhteystiedot niin just semmoista palautetta, että kun ei ole meinannut löytää aikaisemmin. Että sitten se on vähän semmoinen puolivahingossa, joko lukenut jonkun artikkelin, jota kautta on sitten saanut tietää, että ok, niinku tällöisiäkin tyyppisiä on nykyään sitten markkinoilla. Mutta se että kun et sä pysty suoraan alkaa googlaamaan, vaikka seksityöntekijä pääkaupunkiseutu, niin ei se oikein löydy.”

”Varsinkin toi seksitreffit on vähän semmoinen tietäjät tietää -sivusto. Uskon että tuolla on ihmisiä, jotka haluaisi ostaa seksipalveluja, mutta ei oikein tiedä, miten lähtee sitten hoitaa sitä hommaa tai selvittelee sitä hommaa. Ja sitten kun kaikki nää missä mä mainostan, on vähän silleen epävirallisesti mainostamista, että ei missään saa sanoa, että mä myyn seksipalveluja. Kun sitä ei sanota missään ja se tehdään tosi epävirallisesti, niin senkin takia sitten vaikka haluaisi ostaa seksipalveluja, niin ei välttämättä just tiiä, että kuka sitten niitä myyjä kuka ei myy.”

Yhdeksästä haastateltavasta seksityöntekijästä neljä koki nykyisillä markkinointikanavilla tavoittamansa haluamansa asiakaskunnan. Neljä oli sitä mieltä, että tavoittavat vain osittain. Esimerkiksi yksi haastateltavista mainitsi, että hänen unelma-asiakkaansa eivät ehkä etsisi mielellään seksiseuraa Seksitreffitn kaltaiselta sivustolta, jonka kautta suurin osa hänen asiakkaistaan otti häneen yhteyttä. Yksi haastateltavista koki, että ei tavoita haluamaansa asiakaskuntaa käyttämiensä markkinointikanavien kautta. Halutun yleisön tavoittamista seksipalveluiden markkinointiin käytetyillä alustoilla on kuvattu kuviossa 3.

Koetko tavoittavasi nykyisillä markkinointikanavilla haluamasi yleisön?

Kuvio 3: Yleisön tavoittaminen

Suurin osa haastateltavista kertoi, että ovat kokeneet seksityöhön liittyvän stigman rajoittavan heidän markkinointiaan. Eniten tämä näkyi niiden seksityöntekijöiden kohdalla, jotka eivät halua esiintyä ollenkaan omalla nimellään ja omilla kasvoillaan ilmoituksissa, sosiaalisessa mediassa tai omilla nettisivuillaan. Syynä anonyymina pysyttelyyn on usein muiden ihmisten kielteinen suhtautuminen seksityöhön. Seksityöntekijällä saattaa esimerkiksi olla läheisiä, jotka eivät tiedä seksityöstä ja saattavat suhtautua siihen kielteisesti tai sitten seksityöntekijällä on toinenkin ammatti, johon seksityö saattaisi vaikuttaa negatiivisesti. Osa haastateltavista esiintyi omalla naamallaan, mutta eivät omalla nimellään. Heillä oli käytössä erillinen työnimi. Stigman lisäksi syynä eri nimellä esiintymiseen saattaa olla esimerkiksi se, etteivät asiakkaat tällöin voi niin helposti löytää seksityöntekijöiden yhteystietoja tai yksityisiä, seksityöstä irrallisia, sosiaalisen median tilejä.

Yhdeksästä haastateltavasta neljä ei näyttänyt kasvojaan palveluidensa markkinoinnin yhteydessä. Jokainen heistä toivoi, että he voisivat joskus ”tulla ulos kaapista seksityöntekijöinä”, mutta kokivat, että se vaatisi muutosta yleisessä asenteessa seksityötä kohtaan tai jotakin muutosta heidän omassa elämäntilanteessaan. Pari haastateltavista mainitsi, että OnlyFans-sivuston suosio on vaikuttanut positiivisesti ihmisten asenteisiin seksityötä kohtaan ja madaltanut seksityöntekijöiden kynnystä esiintyä omilla kasvoillaan. Suurin osa haastateltavista koki, että seksityötä koskeva lakimuutos, seksityön laillistaminen tai dekriminointi, olisi ehdottomasti tärkein tekijä yleisen seksityömyönteisyyden lisääntymisen kannalta.

”Joo kyllä stigma vaikuttaa sillä tavalla, että no mäkin ilmoittelen ilman mun kasvoja. Se on aika iso juttu. Ja ilman muutenkin tunnistetietoja. Stigma luo sen salamyhkäisyyden tähän markkinoinnin päälle. Mikä onneksi on nyt ehkä vähän purkautunut, mikä on osa tätä OnlyFansin aiheuttamaa ylipäänsä seksityön stigman purkautumista, mutta on se yhä tosi vahva.”

”Stigma rajoittaa mun palveluiden markkinointia siinä mielessä, että mä en pysty esimerkiksi esiintymään mun omilla kasvoilla. Se on ehdottomasti semmoinen asia ja mä kyllä kovasti haluaisin, että se asia olisi toisin, mutta tällä hetkellä se ei vaan ole mun elämässä mahdollista. Se on tosi iso asia ja se on tosi surullista. Mun täytyy jatkuvasti silleen funtsia, että voinko mä laittaa tän kuvan, oonko mä liian tunnistettava tässä ja mitä kaikkea mun täytyy tästä rajata pois, että mä voin säilyttää anonymiteetin.”

”Mä luulen, että siinä olisi aika moni asia mitkä pitäisi muuttua, tietysti mun omassa elämässä, että mitä mä teen työkseni noin muuten, niin sen alan pitäisi muuttua. Ja kyllä mä näen senkin, että sitä mukaa kun enemmän ja enemmän seksityöntekijöitä tulee ulos omilla kasvoillaan, niin se kannustaa kanssa meitä muita. Kyllä mä silleen ihan oon vakavasti pohtinut sitä tässä, mutta että kyllä musta tuntuu, että se semmoinen kriittinen massa puuttuu vielä, että mä itse uskaltaisinkin lähteä siihen.”

”Mä veikkaan, että kun lakia muutettaisiin, niin se sit varmasti vaikuttaisi ihmisen asenteisiin. Se on semmoinen ehdoton ykkösjuttu.”

Yksi haastateltavista kertoi, ettei senkään takia halua esiintyä omilla kasvoillaan, koska hän koki, että omilla kasvoilla esiintyviltä seksityöntekijöiltä odotetaan helposti tietynlaisia seksityöaktivistin roolia, jossa henkilön odotetaan ottavan aktiivisesti kantaa seksityötä koskeviin aiheisiin ja toimivan ikään kuin seksityöntekijöiden puhemiehenä. Hänen mukaansa tämä johtuu siitä, että vähemmistö seksityöntekijöistä on valmiita tulemaan julkisesti ulos kaapista seksityöntekijöinä ja monet niistä, jotka ovat valmiita näin tekemään, haluavat ottaa tietynlaisen aktivistin roolin. Tätä ajatusta vahvasti sosiaalisessa mediassa omilla kasvoillaan esiintyvien seksityöntekijöiden haastattelut. Suurimmalle

osalle heistä yksi syy esiintyä omilla kasvoillaan oli halu tehdä jonkinlaista sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa aktivismia seksityön tietoisuuden lisäämiseksi ja seksityöhön liittyvien negatiivisten ennakkoluulojen vähentämiseksi. Muita syitä esiintyä omalla naamalla olivat esimerkiksi kokemus siitä, että seksityön tekeminen avoimesti tuo enemmän turvaa, haluttomuus elää salaillen omaa elinkeinoa, asiakkaiden luottamuksen saavuttaminen ja ajatus siitä, että stigmaa joutuu kantamaan joka tapauksessa, teki työtä julkisesti tai ei.

”Kyllähän sitä jonkun verran joutui miettimään, mutta tavallaan, kun niitä stigman ongelmia kantoj jo mukana silloin kun ei ollut kasvoja pelissä myös niin sitten jotenkin se myös tuntui siltä, että mitä enemmän meitä on niinku esillä omilla kasvoilla niin sen vähän se häpeä helpottaa jotenkin.”

”Mä koen, että se omalla nimellä ja naamalla tekeminen antaa mulle suojaa siinä mielessä, että kukaan ei voi kiristää mua. Kun mä kuitenkin julkisuudessa tosi paljon puhun tästä ja puhun kanssa näistä oikeuksista, niin mä kanssa ajattelin, että jos tulisi sellainen tilanne, että esimerkiksi mua nyt oltaisiin potkimassa pihalle kämpästä, koska teen seksityötä, niin mä koen, että mulla on kuitenkin sen verran niin sanotusti julkisuutta, että mä pystyisin vetää siitä jonkun somekohun, niin sitten ehkä sillä pystyisin pelastamaan oman kämpän. Välillä miettii kanssa sitten sitä, että jos käy niin, et joku asiakas tyyliin tappaa mut jonnekin metsään ja mä häviän, niin ihmiset ehkä osaa silleen laittaa pisteitä yhteen.”

6.1.4 Markkinoiden sukupuoli oletukset

Miesseksityöntekijöiden haastatteluista kävi ilmi, että seksipalveluiden markkinointi on hankalaa erityisesti miehenä, joka tarjoaa palveluita naisille. Osittain tämä johtuu heidän mukaansa siitä, että tyypillinen mielikuva seksipalveluiden ostamisesta ja myymisestä on, että ostaja on mies ja myyjä nainen. Haastateltavat miesseksityöntekijät kokivat, että koska yleisessä narratiivissa seksin ostaja on cis-mies, eivät muut edes tule ajatelleeksi, että heillekin suunnattuja ammatillisia seksipalveluita on tarjolla, saatikka tiedä, mistä niitä lähteä etsimään. Seksipalveluiden markkinointiin tarkoitettujen sivuston on suunnattu ulkoasultaan usein heteromiehille, mikä saattaa karkottaa muut käyttäjät.

”Musta tuntuu, että keskeisesti mun kohdalla siihen [että markkinoinnissa on hankala tavoittaa haluttua kohderyhmää] liittyy, tavallaan se sukupuoli asetelma. Musta tuntuu, että naiset, jotka tarjoaa palveluita miehille, niin ja ehkä jossain määrin myös miehet, jotka tarjoaa miehille palveluita, niin niillä on semmoiset jo aika selkeät väylät mitä kautta ne mainostaa, että esimerkiksi just Seksitreffit tai RealEscort. Mutta mä näkisin että varsinkin silleen mun asiakaskuntaa eli tavallaan kaikkia queer ihmiset ja naiset ja pariskunnat niin ei ole kehittynyt tavallaan hirveän selkeää kieltä sille, että miten hakeutua tällaisten palveluiden pariin.” – miesseksityöntekijä

”No monesti jotkut noista, niinku justiinsa vaikka toi seksitreffit esimerkiksi, niin se ulkoasu jo ihan pelkästään niissä sivustoissa on tosi luotaantyyntävää. Se on tosi semmoista yhdeksänkymmentäluvulla kyhättyä sellaista pornosivustomeininkiä ja siellä just jotain pornogiffejä näkyy jossain bannerissa ja muualla. Se on monille just naisasiakkaille ja queer ihmisille tosi luotaantyyntävää ja se on tosi semmoista heteromiehille suunnattua kuvastoa. Sitten nää tämmöiset vähän neutraalimmat sivustot niinku vaikka RealEscort niin mun on vähän vaikea... Se miksi ihmiset ei silleen käy siellä, musta tuntuu, että se liittyy vaan edelleen tähän samaan ajatukseen siitä, että vaikka esimerkiksi naisille tai ei-miehille ylipäänsä ei tavallaan kerrota sellaista tarinaa ja kerrota sellaista narratiivia, että voisi hakea seksipalveluita tai että ne on tarkoitettu sulle.” – miesseksityöntekijä

Miesseksityöntekijät kertoivat, että naisille luontevin väylä löytää maksullisten seksipalveluiden tarjoajia on sosiaalinen media, pääasiassa Instagram ja X, sekä esimerkiksi naisille suunnattuja palveluita tarjoavista seksityöntekijöistä kertovat lehtiartikkelit. Kumpikaan miehistä ei markkinoinut palveluitaan seksiseuran hakuun tai seksipalveluiden markkinointiin tarkoitetuilla kotimaisilla tai ulkomaalaisilla sivustoilla. Naisten ja queerhenkilöiden kohdalla erityisesti tärkeäksi koettiin varmuus siitä, että seksityöntekijä on luotettava ja ammattitaitoinen. Kummatkin haastateltavista miesseksityöntekijöistä kertoivat, että osa heidän asiakkaistaan oli ennen yhteydenottoa lähestynyt heidän naispuolisia kollegoitaan ja kysyneet tunsivatko nämä kyseiset miesseksityöntekijät.

Miesseksityöntekijät kokivat, että he joutuvat käyttämään naispuolisia seksityöntekijöitä enemmän aikaa sen miettimiseen, miten he markkinoivat itseään. Haastateltavan miesseksityöntekijän kuvailun mukaan *”naiskollegoille se on paljon enemmän sitä jotain uhaa märkä pillu täällä -tyyppistä meininkiä”* kun taas miehenä mainostekstissä tulee kiinnittää enemmän huomiota tunteiden, henkisen kasvun ja myös muunlaisen läheisyyden kuin yhdynnän tai *”tissien ja perseen puristelun”* kuvailuun.

Asiakkaiden tavoittamisen lisäksi naisasiakkaille palveluita tarjoaville miesseksityöntekijöille saattaa aiheuttaa haasteita muiden seksityöntekijöiden yhteisöön hyväksytyksi tuleminen. Haastateltava miesseksityöntekijä kertoi, että hänen ammattitaitoaan ja motiiviaan myydä seksipalveluita on kyseenalaistettu muiden seksityöntekijöiden toimesta.

”Yrittää silleen uskotella ihmisille se, että hei mä oon ihan silleen vakavasti otettava palveluntarjoajaa, että mä en ole mikään hyypiö, joka vaan huutelee täällä netissä, että haluan seksiä vaan että mä oon ihan vakavissani ja silleen tarjoaa näitä palveluita ja oon silleen vakavasti otettava tällä kentällä.” – miesseksityöntekijä

”Jotkut kollegat oli kritisoimassa mua siitä, että minä ja mä tarkennan vielä, että minä miehenä tarjosin seksipalveluita nimenomaan ei miehille, että tavallaan

siellä oli vahvasti semmoinen jotenkin ajatus siitä semmoisesta niinku portinvar-tijoinnista, että sä et ole oikea seksityöntekijä tai että sun ei pitäisi olla täällä meidän tilassa, jos sä et ole mies myymässä miehille seksiä tai sitten ei-mies myymässä muille seksiä. Siinä oli tosi vahva semmoinen selkeä, no mä en ole hetero-mies, mutta se semmoinen ajatus, että heteromiehet ei kuullut tänne. Siitä tuli ihan semmoinen, että jengi rupesi silleen, mä en nyt tiedä onko se cancelointia varsinaisesti, mutta rupesi jakamaan mun tiliä sinne, että hei että käykää katsoo, että tää on tällainen urpo joka väittää olevansa seksityöntekijä että vittu mikä dorka.” – miesseksityöntekijä

6.2 Rajoitteiden kiertämiskeinot

6.2.1 Suomalaiset sivustot

Seksityöntekijät kertoivat, että vaikka Suomessa laki kieltää sivustoja tarjoamasta alustaa seksipalveluiden myymiseen ja ostamiseen, ovat tietyt suomalaiset sivustot vakiintuneen epävirallisiksi seksinmyyntisivuiksi. Tällainen on erimerkiksi Suomen suosituimpana seksipalveluiden markkinointisivuna tunnettu Seksitreffit.

”Vaikka Seksitreffeillä kissan kokoisilla kirjaimilla joka paikassa lukee, että täällä ei saa myydä seksipalveluja, niin tällainen 90% siellä on seksipalveluja myymässä.”

Sivusto kieltää säännöissään seksin ostamisen ja myymisen, edes kiertoilmaisuin, mutta haastateltavien mukaan tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että tietyt sanat ja ilmaisut on ilmoituksissa kielletty.

”Oon laittanut, että hakee seuraa, ei voi sanoa oikein tarjoaakaan. Sekin on jotenkin semmoinen kielletty sana melkein joka paikassa, että niinku yleensä se on, et hakee seuraa tai että minusta saa seuraa.”

”Se on just sellaista taiteilua, että yritetään yhteisesti sopia sivuston ylläpitäjien kesken kuitenkin sopimatta, että mitkä on sitten ne sopivat sanat, että saako sanoa nussitaan, saako sanoa mitään sellaisia niin kun poistan sun paineet -tyyppiä lauserakenteita vai pitääkö se olla aina semmoinen poistetaan yhteiset paineet.”

Haastateltavat kokivat, että Seksitreffit-sivuston ylläpito tietää, mihin sivua käytetään, mutta sallii seksin myynnin niin kauan kuin se ei tapahdu liian suoraan eikä käyttäjiltä tule valituksia.

”Kyllä siellä [Seksitreffit] sivuilla esimerkiksi on vaikka Pro tukipisteen mainoksia ja tällaisia mitkä on niin kun suoraan silleen seksityöntekijöille niin kun tukipalveluita ja tällaista että se musta viestii siitä, että kyllä ne tietää mistä on kyse, mutta että niin niiden vaan pitää olla silleen tarkkana siitä että ne ei tuo tavallaan siitä julki.”

”Esimerkiksi mä jouduin muuttamaan mun sähköpostiosoitteen, kun tosiaan mun nettisivut on etunimi sukunimi piste fi ja mun sähköposti on etunimi piste sukunimi, niin sitten he siitä huomautti, että kun nyt on tullut niin paljon ihmisiltä valituksia siitä, että sinä myyt seksiä, niin voisitko ystävällisesti vaihtaa sun sähköpostiosoitteeseen johonkin semmoiseen, että se ei niinku suoraan viittaa sun nettisivuihin eli yritä nyt edes vähäisen.”

Suurin osa sivuston käyttäjistä on haastateltavien mukaan tietoisia siitä, että siellä tarjotaan maksullista seksiä. Yksi haastateltavista kuvaili, että sivustoa käyttävät eniten vanhemmat mieshenkilöt, jotka ovat kokeneita seksinostajia. Koska seksiä ei kuitenkaan voi myydä suoraa, aina välillä seksityöntekijöille tulee viestejä ihmisiltä, jotka luulevat näiden etsivän ilmaista seksiseuraa.

”Seksitreffeillä maksullista seksiä ei saa mainostaa, että pitää tavallaan mainostaa itseään ilmaisena seurana, mutta onneksi suurin osa sen tajuaa, että se ei ole ilmaista. Viime aikoina on tullut aika paljon semmoisia hämmentyneitä viestejä, että ai, että en mä mene seksissä maksamaan sulle. No tälleen tiedoksi, että kun Seksitreffeillä liikut, niin siellä ei saa muuta kuin maksullista seksiä.”

”Kun ei saa kertoa hintoja niin siellä tulee sitten aina niitä satunnaisia ihmisiä joilla ei ole maalaisjärkeä, jotka eivät tajua että täällä ei ole satoja kauniita naisia jotka ovat valmiita panemaan kenen tahansa miehen kanssa.”

”Huomaa kyllä, että sinne tulee sitten jotain henkilöitä, jotka ei tiedä, mitä varten se sivu on. Sitten ne ihmettelee, kun ne laittaa viestiä et haluis tavata ja sitten vastaan yleensä semmoisella automaattiviestillä, että tässä on hinnat ja termit ja tuossa mun vapaat ajat. Sit ne on ollut silleen, että mitä ihmettä, et sä pyydät rahaa ja sit mä oon ollut silleen, että jos et tiennyt, niin toi sivusto on vähän sellainen, että kaikki tekee tälleen. Mut niin ku sanoin, niin tietäjät tietää, että aika moni kuitenkin laittaa mulle viestiä, että mitkä sun hinnat on.”

Toinen suomalainen sivusto, jolla on mahdollista myydä seksiä epäsuorasti, on Alastonsuomi. Sivusto kieltää säännöissään seksin myymisen, mutta käyttäjien on mahdollista ilmoittaa profiilissaan, että he etsivät itselleen sponssia eli sponsorijaa. Tällä viitataan henkilöön, joka on valmis maksamaan jonkinlaisista seksipalveluista. Lisäksi Alastonsuomi-sivulla on eri aiheisiin tarkoitettuja ”klubeja”, joissa seksityöntekijät voivat esimerkiksi myydä kuvia, mainostaa OnlyFansiaan tai kertoa tarjoavansa seuraa. Tarkempia palveluita tai hintoja ei kerrota.

”Alastonsuomi esimerkiksi hyväksyy ton sponssi-sanan, mitä esimerkiksi Seksi treffit ei hyväksy. Mutta koska sponssi-sanallahan voidaan myydä myös videoita ja kuvia ja pornoa, mikä on sitten taas täysin laillista, niin ehkä siitä näkökulmasta mä ymmärrän sen rajanvedon, että se on sallittua siellä.”

Osa haastateltavista kertoi myös käyttävänsä erilaisia seksiin keskittyviä keskustelufoormeita kuten SeksiSaitti ja Panettaa.org, joissa he saattavat epäsuorasti markkinoida palveluitaan.

6.2.2 Sosiaalisen median hyödyntäminen

Haastateltavien seksityöntekijöiden keskuudessa suosituin sosiaalisen median kanava oli Instagram. Toisaalta haastatteluissa nousi esiin, että Instagram rajoittaa monia muita sosiaalisen median alustoja tiukemmin seksipalveluiden markkinointia ja alastomuutta ja näin aiheuttaa muita alustoja enemmän ongelmia markkinoinnissa. Yksi tapa yrittää kiertää sääntöjä ja välttää Instagramin puuttumista tilin toimintaan on sensuroida seksiin ja seksipalveluiden myyntiin liittyviä sanoja.

”Instassa on musta tosi raivostuttava se, että jatkuvasti joutuu silleen miettimään, että voinko kirjoittaa sanan seksi tai seksuaalisuus tai no seksipalveluista nyt puhumattakaan, mutta että jatkuvasti pitää tehdä sitä, että kirjoittaa sanan seksi niinku S kolme KSI tai S sydänemoji KSI tai jotain tän tyyppistä. Se on ihan naurettavaa.”

”Se on ihan hauska nähdä aina mitä kaikkea niitä eri koodeja sille asialle sitten syntyy. Nyt on esimerkiksi se, onko se niinku sininen ja valkoinen sydän ja kaikkea tuollaisia niinku emojiä mitä ei niitä kyllä edes tajua, jos ei tiedä.”

Toinen tapa yrittää kiertää sääntöjä on se, ettei käytä seksityöhön viittaavia sanoja ollenkaan.

”Esimerkiksi sanoo vaan, että mulla on vapaita aikoja tänään ja tälleen. En sano, että mitä se niinku silleen meinaa.”

”Pitää markkinoida silleen, että tiedätte, että ehkä kyllä jostakin saattaa jotain löytyä.”

Osa haastateltavista kertoi, että *full service* -seksipalveluiden mainostaminen on Instagramissa yllättävän helppoa ja että valvonta kohdistuu enemmän kuvien sisältöön ja OnlyFansin markkinointiin.

”On yllättävän helppoa tän full servicen kanssa. Mä ihmettelen sitä, että Instagramissa mä kuitenkin oon kertonut stooreissa mun listan, mitä mä teen, mitä mä en tee. Siitä ei ikinä oo tullut mitään banneja tai ei ole poistettu stooreja. Mä veikkaan, että se kohdistuu Instagramissa enemmän sitten niihin kuviin minkälaisiin ne on ja sitten OnlyFansin mainostamiseen.”

Seksityöntekijät yrittävät Instagramissa estää asiakkaita ottamasta yhteyttä suoraan Instagramin yksityisviesteissä, sillä seksin ostamiseen liittyvät yksityisetkin keskustelut saattavat johtaa siihen, että Instagram puuttuu seksityöntekijöiden tilien toimintaan. Useampi haastateltavista on kirjoittanut heti tilinsä kuvaukseen, ettei heihin saa ottaa yhteyttä Instagramissa vaan mieluummin esimerkiksi sähköpostitse tai tekstiviestillä. Osa vastaa Instagramin kautta tullessiin viesteihin vain, mitä kautta asiakas voi mieluummin ottaa yhteyttä. Osa ei vastaa viesteihin ollenkaan tai on estänyt ne kokonaan. Useampi haastateltavista koki joutuvansa näkemään paljon vaivaa sen eteen, että he voisivat markkinoida palveluitaan Instagramin kautta ilman, että Instagram puuttuu liikaa heidän toimintaansa, ja he kokivat turhauttavaksi sen, etteivät asiakkaan aina ymmärrä noudattaa samanlaista varovaisuutta tai noudattaa yhteydenottoja varten annettuja ohjeita.

”Mä koen, että moni haluaa laittaa tai sopia asiasta Instagramissa, mutta mä sitten ohjaan mun työsähköpostiin ja musta tuntuu siltä, että mä oon menettänyt aika monia asiakkaita mahdollisesti sen takia, koska ne ei halua laittaa sähköpostia tai ei jaksaa laittaa sähköpostia.”

”Tää on mulle tosi turhauttava asia, kun itse näkee niin paljon vaivaa siinä, että ei poistettaisi alustalta niin sitten asiakkaat voi vaan huolimattomuuttaan tai laiskuuttaan pilata sen koko jutun.”

Monet seksityöntekijät käyttävät myös apunaan mahdollisuutta lisätä profiilinsa linkkejä. Yksi seksityöntekijöiden keskuudessa suosittu sivusto on Linktree, eräänlainen linkkipuu, joka tarjoaa käyttäjilleen alustan, jolle lisätä omia linkkejä sekä tekstiä. Useampi haastateltavista kertoi, että on laittanut oman Linktree-linkkinsä esimerkiksi Instagram-profiiliinsa. Linktree-sivulta saattaa löytyä esimerkiksi tarkemmat yhteydenotto-ohjeet, linkki seksityöntekijän OnlyFans-tiliin, Seksitreffit- tai RealEscort-ilmoitukseen tai omille kotisivuille, joilta löytyy tarkemmat hinnat ja palvelukuvaukset.

”Vielä yksi semmoinen aika tärkeä on toi Linktree, missä on kaikki ne mun kaikki somelinkit ja muut. Mä en voi suoraan sanoa, että olen seksityöntekijä, mut voin vaikka linkata mun Linkteen jossa taas lukee sitten, että olen. Mä oon siellä aika suoraan sanonut, että mitä mä teen ja sitten siellä on mulla tarkat yhteydenotto-ohjeet ja kaikkea tämmöistä.”

Muita haastateltavien mainitsemia sosiaalisen median kanavia olivat Reddit, TikTok ja X (ent. Twitter). Redditissä markkinointia rajoitti lähinnä subreddittien omat säännöt, jotka

vaihtelivat subredditistä riippuen. Omassa profiilissa sai kuitenkin vapaasti kertoa olevansa seksityöntekijä. TikTok oli käytössä vain yhdellä haastateltavista. Hän kertoi, ettei ole kovinkaan aktiivisesti käyttänyt sovellusta, sillä hänen tilinsä poistetaan sieltä jatkuvasti ja hän joutuu aina luomaan uuden tilin. X oli Instagramin jälkeen suosituin käytössä olevista sosiaalisen median alustoista ja kaikki sitä käyttävät kokivat, että siellä saa melko vapaasti puhua seksityöstä ja markkinoida omia palveluita.

”Suomessa on hyvä suomenkielinen seksityö-Twitter, missä on helppoa postata ja asiakkaat löytää sieltä suositusten kautta ja muiden kollegoiden profiilien kautta uudetkin tekijät helposti.”

6.2.3 Vapaan markkinoinnin sallivat sivustot

Osa haastateltavista kertoi käyttävänsä palveluidensa markkinointiin sivustoja, jotka on tarkoitettu varta vasten seksityöntekijöiden ilmoituksille ja joilla saa vapaasti markkinoida seksipalveluita hintoja ja palvelukuvauksia myöten. Näiden nettisivujen palvelin sijaitsee muualla kuin Suomessa, mikä mahdollistaa sen, että seksin myyminen niiden kautta on mahdollista. Tällaisia haastatteluissa esiin nousseita nettisivuja olivat RealEscort ja Sihteeriopisto. Molemmat sivustot ovat suomenkielisiä ja niitä käyttävät lähinnä kokeneet miespuoliset seksinostajat. Yksi haastateltavista kuvaili erityisesti RealEscortin kautta tulevia asiakkaita ”korkealaatuisiksi”, jolla hän viittasi siihen, että asiakkaat ovat oikeasti ostamassa seksipalveluita ja osaavat noudattaa seksin ostamiseen liittyvää etikettiä.

RealEscortissa ilmoitukset ovat maksullisia, minkä osa haastateltavista mainitsi syyksi, miksi he eivät käytä sivustoa, vaikka haluaisivat. Osa koki haastavaksi erityisesti saattavilla olevat maksutavat, joita heillä ei ollut käytössä. Toisaalta yksi haastateltavista kertoi kokevansa RealEscortin maksullisuuden positiivisena asiana, sillä se karsi ilmoittajien määrää ja varmisti, että sivustolla ilmoittivat vain oikeat seksityöntekijät. Sivuston kuvailtiin olevan asiakkaiden kannalta helppokäyttöinen, mutta seksityöntekijöille hankaluuksia aiheutti sivun käyttöliittymä sekä se, että RealEscort varoittaa asiakkaita maksamasta seksityöntekijöille etukäteen. Tämän nähtiin olevan ristiriidassa sen kanssa, että alalla on viime vuosia aikana yleistynyt varausmaksun pyytäminen asiakkailta peruuttamattomien aikojen aiheuttaman tappion vähentämiseksi.

”On se siis asiakkaan näkökulmasta helppo, että sinne voi mennä ja siellä on vaan tyttöjen hinnat ja kuvat ja kaikki listassa, mutta sehän on aika huonosti koodattu, että kyllä se meidän tyttöjen näkökulmasta on aikamoinen... Sitä pitää osata

käyttää. Se on jostain kaksituhattaviisitoista vuodelta tai jotain. Siis ihan kauhea käyttöliittymä.”

Sihteeriopistolla ilmoitusten jättäminen on ilmaista. Haastatteluista kuitenkin kävi ilmi, että nykyistä, vuonna 2019 avattua, Sihteeriopiston nimellä kulkevaa nettisivua tuntuu pitävän yllä lähinnä alkuperäisen, 2019 paritussyytösten takia suljetun, Sihteeriopistona ja Sexwork.net nimellä tunnetun sivuston maine. Eräs haastateltavista kertoi, että osa seksinostajista käyttää sivustoa lähinnä siksi, että on tottunut hakemaan maksullista seuraa sen nimiseltä sivulta. Useampi haastateltava kuvaili uutta Sihteeriopisto-sivua epäilyttäväksi ja epäluotettavan oloiseksi.

”Se oli jotenkin epäluotettavan oloinen, että siitä tuli enemmän sellainen olo, että ei niinku uskalla laittaa sinne vaikka kuviaan kun ei tiedä mihin ne menee. Mä en ihan osaa sanoa, mistä se tuli se käsitys, että miksi tää ei nyt ole... Siellä oli esimerkiksi tosi vaikea saada yhteyttä niihin ylläpitäjiin tai muuta, että se vaan jotenkin tuntuu, että se on huonosti hoidettu sivu.”

RealEscortin ja Sihteeriopiston lisäksi kolmas haastatteluissa mainittu sivusto, jolla saa mainostaa seksipalveluita vapaasti, oli Fansly. Kyseessä on OnlyFansin kaltainen palvelu, jonne käyttäjät voivat tuottaa maksullista sisältöä muille käyttäjille. Toisin kuin OnlyFans, Fansly sallii seksin myynnin eikä rajoita niin tarkasti sinne julkaistavan pornograafisen materiaalin sisältöä.

6.2.4 Kollegiaalisuuden ja asiakaskokemusten merkitys

Kaikki haastateltavat kertoivat saaneensa näkyvyyttä myös kollegoidensa kautta. Useampi haastateltavista mainitsi, että seksityöntekijät mainostavat toisiaan esimerkiksi Instagramissa jakamalla toistensa julkaisuja ja keikkakalentereita. Yleistä oli niin kutsuttu *shoutout for shoutout* -toiminta, jossa seksityöntekijä mainosti kollegaansa sitä vastaan, että kyseinen kollega mainostaa häntä. Myös yhteistyöt, esimerkiksi yhdessä kuvatut pornovideot, olivat yksi suosittu tapa saada lisää näkyvyyttä kollegoiden avulla. Erityisesti miespuolisille seksityöntekijöille yhteistyö naisseksityöntekijöiden kanssa toi näkyvyyttä ja loi kuvan luotettavasta palveluntarjoajasta.

*”Mä teen nyt tän [naispuolisen kollegan nimi] kanssa kuitenkin aika paljon yhteistyötä, niin sitten kun hänellä on taas sitten omat nettisivut, niin hän on linkannut taas mun sivut sinne. Niin sitä sitä kautta on itse asiassa tullut myös aika paljon, koska sitten taas aika moni on kokenut *nimi* taas sitten sen verran luotettavaksi henkilöksi, että jos hän uskaltaa suositella mua, niin sitten on mua ikään kuin turvallista lähestyä.”* – miesseksityöntekijä

Kollegat näyttäytyivät myös tärkeänä tukena ja tiedonlähteenä. Jokainen haastateltavista kertoi, että oli saanut muilta seksityöntekijöiltä neuvoja siinä, missä ja miten seksipalveluita olisi paras mainostaa. Enemmistö mainitsi olevansa aktiivisesti yhteydessä kollegoidensa kanssa.

”Paljon kollegaystäviä on ja meillä on yhteisiä ryhmiä, missä keskustellaan näistä asioista. Siellä saa tosi paljon vinkkejä ja oon alusta asti ollut kyllä todella kiitollinen, että on ollut semmoinen porukka, joka osaa neuvoa.”

”Meillä oli kerrankin yksi kollegoiden live-tapaaminen ja mä kysyin joltain tyy-piltä, jonka mä tunsin, joka teki Instassa matskua. Olin silleen, että hei miten sä oot kiertänyt tai millä tavalla sä oot hoitanut näitä juttuja ja sitten se vähän avasi tätä juttua siitä just, että miten käyttää näitä termejä.”

Haastateltavista neljä tiesi, että myös asiakkaat olivat suositelleet toisilleen heidän palveluitaan. Yleisimmäksi suositellutavaksi arveltiin perinteiset kahvipöytäkeskustelut eli asiakkaat suosittelivat palveluntarjoajia kasvotusten tutuilleen. Toisena suositelluväylänä mainittiin Internetin keskustelupalstat kuten SeksiSaitti ja Ylilauta sekä seksinostoon tarkoitettujen nettisivujen, kuten RealEscortin, palautteet.

”Real escortin arvostelujen myötä on ehdottomasti tullut jonkun verran asiakkaita. Just jollain SeksiSaitilla on ollut keskustelua niinku asiakkaat keskenään niin sieltä kanssa. Ja sitten on Ylilaudalla varmaan kanssa joskus mainittu.”

6.3 Seksityöntekijöiden suhtautuminen rajoitteisiin

6.3.1 Lainsäädäntö ylläpitää stigmaa ja pakottaa rikkomaan lakia

Jokainen haastateltavista seksityöntekijöistä koki turhautumista nykyistä lainsäädäntöä kohtaan. Sitä pidettiin epäreiluna, sillä sen koettiin vaikeuttavan seksityöntekijöiden mahdollisuuksia tehdä työnsä turvallisesti ja epäävän heiltä oikeuksia, joihin esimerkiksi muut yrittäjät ovat oikeutettuja. Lisäksi lähes jokainen haastateltavista nosti esille huolen siitä, että nykyinen lainsäädäntö ei heidän mielestään auta ihmiskaupan uhreja tai muita, jotka tarvitsisivat jonkinlaista apua. Kenties suurimpana epäkohtana nykyisessä lainsäädännössä nähtiin se, että se ei tunnista vapaasta tahdostaan seksiä myyvän seksityöntekijän ja prostituution alla työskentelevän, seksiä pakosta myyvän, henkilön eroa.

Haastateltavat olivat sitä mieltä, että nykyinen lainsäädäntö pakottaa seksityöntekijät toimimaan tavoilla, jotka luovat mielikuvan siitä, että seksin myyminen olisi Suomessa

laitonta. Esimerkiksi se, että suuri osa ihmistä ei tiedä, miten seksipalveluita ostetaan ja se, että palveluiden markkinointi tapahtuu epäsuoraan epämääräisen oloisilla sivustoilla, saa monet ajattelemaan, että seksipalveluiden myymisestä ei saa puhua, koska seksipalveluiden myyminen tai ostaminen itsessään olisi laitonta. Useampi haastateltavista mainitsi tavanneensa asiakkaita, jotka ovat luulleet seksityön olevan laitonta.

Mielikuvat seksityön laittomuudesta saattavat myös aiheuttaa negatiivista suhtautumista seksityöntekijöitä kohtaan, sillä näiden ajatellaan seksipalveluita myymällä rikkovan lakia. Haastateltavat olivat huolissan, että nykyinen seksityötä rajoittava lainsäädäntö seksityöntekijöihin kohdistuvaa stigmaa. Osa haastateltavista nosti esiin myös sen, että asiakkaat saattavat olla huolissaan siitä, että seksityöntekijä, jonka palveluita he ostavat, onkin ihmiskaupan uhri. Myös täysin vapaaehtoisesti seksipalveluita myyvät seksityöntekijät saatetaan helposti nähdä uhreina, jotka syystä tai toisesta joutuvat myymään seksiä joko taloudellisesta pakosta tai muiden pakottamana. Tämän arveltiin johtuvan siitä, että mediassa on perinteisesti puhuttu seksityöstä vain prostituution näkökulmasta eikä Suomen lainsäädäntö tunne eroa hyväksikäyttömielessä tapahtuvan parituksen ja vapaaehtoisesta seksityön välillä.

”Mainostaminen on pakotettu lainsäädännön takia toimimaan tosi hämärässä ja ja semmoina undergroundina ja se tavallaan pitää yllä sitä mielikuvaa, että tää olisi jotain hämärä hommaa tai jotain sellaista tosi epäilyttävää. Se normalisointi on tosi vaikeata silloin kun lainsäädäntö pitää tätä jotenkin semmoisena epämääräisenä ja epäilyttävänä ja jollain tavalla niinku haitallisena. Koska ihmiset peilaa omaa moraaliaan tosi paljon lakiin, niin se myös vaikuttaa siihen stigmaan ihan suoraan, että mitä ihmiset ajattelee meistä. Suurin osa ihmisistä ei edes tiedä, että on tää täysin laillista, koska ne ajattelee vaan, että mä en näe tätä missään, tästä ei puhuta, tää mainostaminen on laitonta niin totta kai tässä on jotain mätää.”

”Mä koen, että se auttaisi tosi paljon siinä stigman purkamisessa, että me oltaisiin lain silmissä ihan samanlaisia työntekijöitä, kun mikä mitkä tahansa muutkin duunarit ja yrittäjät. Ja sitten taas stigman purkaminen tois meille suoraan enemmän turvaa ja enemmän oikeuksia. Jos ihmiset on silleen tosi huolissaan siitä että meidän työ on turvatonta ja vaarallista, niin se että se kriminalisoidaan ei ainakaan millään tavalla auta siihen. Se vaan niin kun suoraan tekee siitä haitallisempaa.”

”Osa asiakkaista kun ei ole muutenkaan ihan tietoisia siitä, mikä on laillista ja mikä ei, niin sitten edelleenkin hirveän moni pelkää sitä, että jos nyt menee seksityöntekijä luokse, niin miten voi varmistua siitä, että se ei ole ihmiskaupan uhri. Mutta kun kuitenkin suuri osa suomalaisista, niin ne kaikki omaehtoisesti suostumuksella tekee seksityötä. Ulkomaisista en pysty sanomaan, että mikä heidän tausta on siinä, mutta ainakin suomalaisista mitä on ymmärtänyt käytännössä katsoen varmaan kaikki tekee omaehtoisesti sitä, että siinä ei ole mitään paritusta taustalla.”

Seksikaupan epävirallisuus saa helposti aikaan sen, että seksityöntekijöitä ei kohdella samalla tavalla kuin muita asiakaspalvelijoita tai yrittäjiä. Lainsäädännöllisistä syistä itseään ilmaisena seurana markkinoiminen aiheuttaa sen, että asiakkaat yrittävät saada seksityöntekijöiltä ilmaisia palveluita, tinkiä hinnoissa tai muuten venyttää seksityöntekijöiden rajoja. Jotkut saattavat myös ajatella, että seksityöntekijää on hyväksyttävää häiritä seksuaalisesti, sillä heidän työnsä on tarjota seksipalveluita ja heidän kehonsa ovat usein esillä. Pahimmassa tapauksessa asiakas saattaa uhkailla tai käyttää fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa. Seksityöntekijät saatetaan nähdä helppona uhrina siksi, että he usein työskentelevät yksin ja salaavat työnsä muilta tai siksi, ettei seksityöntekijän ajatella uskaltavan olevan yhteydessä poliisiin. Pari haastateltavista mainitsi olevansa välillä huolissaan mahdollisesta väkivallan uhasta, mutta kukaan ei kertonut joutuneensa kokemaan työssään väkivaltaa. Häirintää ja yritystä venyttää seksityöntekijän asettamia rajoja hintojen tai palvelutarjonnan suhteen esiintyi jonkin verran.

”Yritetään kysyä, että no etkö nyt tämän kerran voi antaa ilmaiseksi. Et sieltä niinku taivutellaan aika monella eri tavalla.”

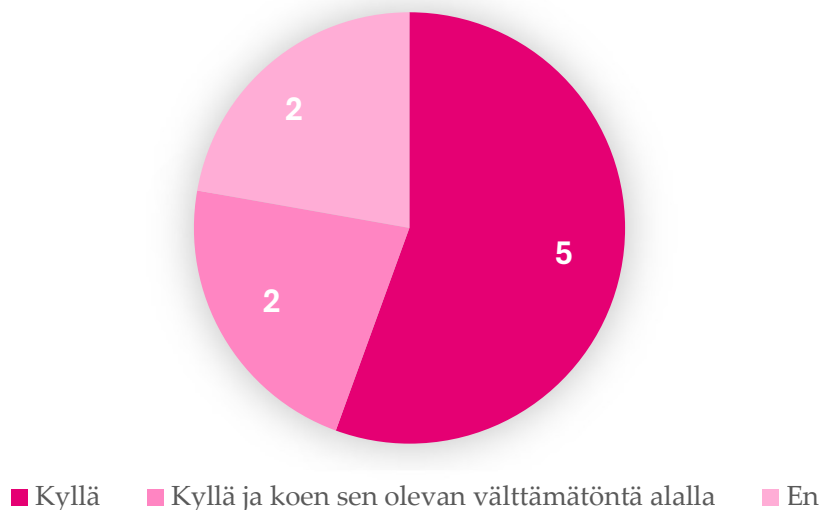
”Me ollaan ihmisiä siinä missä kaikki muutkin ja että me ei olla niin kun objekteja ja meillä ei voi tehdä tai sanoa ihan mitä vaan sen takia, että me ollaan esillä. Meidän on kehot on esillä ja me tarjotaan seksipalveluita. Että se seksuaaliväkivallan vastainen työ on mun mielestä olisi tosi tärkeitä ylipäätään ihan koko yhteiskuntatasolla, mutta myös se seksityöntekijöihin liittyen, että kun niin paljon on näitä tapauksia ja ylipäätään sellaista verbaalista painostamista niin kun ihan arkisesti, niin kyllähän se järkyttää. Että kun sitä kohtaa niin paljon että mikä ihmisillä on kun on niin paljon tällaista painostavaa käyttäytymistä, häirintää ja muuta. on joutunut ovelta käännyttämään ihmisiä ja että että yritetään tingata, että ei ole rahaa tai yritetään saada edullisemmin jotain tai jotain palvelua mitä en tarjoa. Se oli inhottavinta kun joku on jo sun eteisessä ja sitten alkaa... Ne viestillä tapahtuvat ne pystyy vielä sillä lailla okei okei, mut se on ahdistavaa, et toinen on omissa kodissa vaikka.”

Haastateltavien seksityöntekijöiden suhtautuminen lain rikkomiseen vaihteli. Yhdeksästä haastateltavasta seksityöntekijästä seitsemän uskoi rikkoneensa joskus lakia ammattiaan harjoittaessa ja heistä viisi ajatteli, että lain rikkominen on tavalla tai toisella välttämätöntä *full service*-seksityötä tehdessä (kuvio 4).

”Joo, kyllä se oikeastaan on välttämätöntä rikkoa lakia, kun parituslaissa on se, että jos sä teet yhtään vaikka omissa vuokra asunnossa tai AirBnB:ssä tai hotellissa, niin jokainen joka omistaa sen, missä sä teet sitä työtä niin on parittaja siinä kohtaa. Ainoa laillinen tapa on se, että sulla on omakotitalo, jonka tontti on sun omistuksessa ja kaikki on sun omistuksessa. Se on ainoa täysin laillinen tapa tehdä tätä työtä.”

”Kyllähän se nyt voi myydä seksiä ihan missä tahansa, vaikka pelkästään siellä Twitterissä missä se on sallittua, että ei se lain rikkominen välttämätöntä ole, mutta helposti se siihen lipsahtaa vahingossa.”

Oletko koskaan seksityötä tehdessäsi joutunut rikkomaan lakia?

Kuvio 4: Lain rikkominen seksityötä tehdessä

Suurin osa haastateltavista piti hyvin epätodennäköisenä sitä, että kukaan puuttuisi heidän työskentelytapoihinsa, vaikka ne rikkoisivatkin joltain osin lakia. He kokivat lain rikkomisen olevan niin yleistä seksityöntekijöiden keskuudessa, etteivät kokeneet todennäköisenä minkään tahon jaksavan puuttua siihen niin kauan kuin seksityö pysyy valtaväestöltä näkymättömissä eikä aiheuta mitään ongelmia. Osa sanoi suoraan, että heitä ei haittaa tietoisesti rikkoa lakia, sillä eivät usko sillä olevan heille mitään seurauksia. Toinen syy siihen, miksi osa seksityöntekijöistä saattoi tietoisesti toimia lainvastaisesti, oli se, että laki nähtiin turhana.

”Mä veikkaan, et se todennäköisyys on tosi pieni, että joku tulee tekee jotain syytöksiä mua kohtaan, koska mä en ole kuitenkaan ainoa, joka tekee näin ja siinä kohtaa pitäisi aika vitun monta seksityöntekijää lähteä syyttämään. Mä veikkaan, että kellään ei oo oikein energiaa eikä aikaa tai kiinnostusta alkaa tekee sel-laista.”

”Mä oon esimerkiksi ostanut mainostoimistolta nettisivut. Käytännössä ketään ei kiinnosta ja käytännössä ei ole koskaan ketään tuomittu siitä, että olisi ostanut nettisivut. Mun mielestä sekin menee parituksen alle, että mä olen ostanut ammatikuvaajan ammattimaiset valokuvat itsestäni. Niin sekin on mun mielestä menee tietääkseni parituksen alle. Onko sitä koskaan tullut tullut ennakkotapausta? No ei todellakaan koska thank god ketään ei oikeasti kiinnosta.”

”Ei mulla nyt mitään ongelmaa ole todellakaan rikoa semmoisia lakia missä ei itselle ole järkeä. Miksi mä en rikkois, koska en usko että tulee mitään seuraamuksia?”

Kuitenkin joidenkin haastateltavien kohdalla esiin nousi myös pelko siitä, että lain kannalta ristiriitaisesta tai lain vastaisesta toiminnasta voisi olla jotain seurauksia, ei pelkää viranomaisten vaan myös esimerkiksi pankin tai vuokranantajan toimesta. Vuokranantajat, AirBnB-omistajat tai hotellit saattavat pelätä heille koituvan mainehaittaa tai rikosoikeudellisia seurauksia siitä, että heidän omistamassaan huoneistossa myydään seksiä, minkä takia nämä saattavat karttaa seksityöntekijän ottamista vuokralaiseksi tai asiakkaaksi. Haastateltavat seksityöntekijät kokivat kaikki epäreiluksi sen, että heidän ammatissaan joutuu ylipäättään miettimään niin paljon sitä rikkovatko he vahingossa lakia tai syyllistyvät rikokseen harjoittaessaan ammattia samalla tavalla kuin kuka tahansa muukin yrittäjä.

”Tääkin on yks syy, miks lakia pitäisi muuttaa, koska ei kenenkään muun työssä todellakaan ole tätä että jännittää sitä, että hei mä teen mun työtä, mutta saattaa olla että tulee sakkoja tai oon kohta ilman kotia tai jännittää, että joutuu vankilaan tai jotain tällaista, jos markkinoi omaa duunia.”

”Just tällä viikolla yksi hyvä ystäväni ja kollega, niin hänen pankkinsa sanoi, että ei ota asiakkaaksi seksityöntekijää, että hänellä oli ongelmia sen kanssa, vaikka hänellä on toiminimi, että liiketoiminnasta tullutta rahaa, niin se pankki rupesi nillittämään siitä.”

”Käytännössähan sitä parituslakia ei sovelleta vielä sillä perusteella, että sä oot vaan vaikka tehnyt hotellissa töitä vaan että siinä yleensä vaaditaan sitä, että se hotelli tai joku muu niin kun vuokraava taho olisi tietoinen siitä, että se olisi suunniteltua, että ne hyötyy susta jotenkin rahallisesti. Jos jollekin nyt kävisi ilmi se, että joku tekee töitä vaikka hotellissa ja ne hotellin pitäjät ei olisi siitä mitenkään tietoisia, niin ei ne myöskään luultavasti joutuisi mihinkään hirveisiin ongelmiin, mutta sitä kuitenkin pelätään tosi paljon. Me pelätään ja sitten ne hotellin pitäjät tai AirBnB:n pitäjät myös pelkää sitä tosi paljon. Siinä on ehkä myös semmoinen epätietoisuus, että no mitä sitten oikeasti tapahtuu, jos tästä jotenkin jää kiinni.”

Osa haastateltavista kertoi, että he joutuvat välillä töitä tehdessään miettimään syyllistyvätkö itse paritukseen esimerkiksi tilanteessa, jossa haluaisivat työskennellä yhdessä kollegan kanssa tai muuten vain auttaa kollegaa. Tämä koettiin turhauttavaksi tilanteessa, jossa kyse on kaikkien puolelta täysin vapaaehtoisesta toiminnasta. Pari haastateltavista mainitsi erikseen, että heidän työnsä rinnastaminen ihmiskauppaan tai muuhun hyväksikäyttöön tai pakonalaiseen toimintaan tuntuu vieraalta ja on kaukana siitä todellisuudesta, mitä seksityö heille on.

”Se antaa mun mielestä sille työlle itselleenkin jo sellaisen ikävän viban ku pitää mieltä että tekeekö joku juttu nyt minusta parittajan lain silmissä. Kuitenkin se oma ajatus ihmiskaupasta ja siitä että pakotettaisiin, on niin kaukana siitä mitä itse tekee.”

6.3.2 Sääntöpohjaisten rajoitteiden merkitys

Seksipalveluiden markkinoinnin epämääräisyyden koettiin usein tekevän omien palveluiden mainostamisesta työlästä ja turhauttavaa. Useampi haastateltavista mainitsi palveluiden markkinoinnin olevan ikävin puoli heidän työssään. Moni olisi mieluummin keskittynyt itse asiakastapaamisiin kuin pohtinut, missä ja miten mainostaa palveluitaan.

”Musta tuntuu jotenkin siltä, että siihen mainostamiseen saa käyttää paljon aikaa suhteessa siihen kuinka paljon tulee lopulta asiakkaita. Ihmiset ei välttämättä edes ymmärrä, miten paljon siihen aikaa menee. Puhutaan että seksityö on helppoa rahaa, mutta jos markkinoi itseään, varsinkin kun siinä pitää olla semmoinen ovela se suhteeni, siinä menee aika paljon aikaa.”

”Monet kollegat puhuu sitä, että jos Suomessa olisi laillista perustaa Huorien markkinointitoimisto OY, niin todellakin he menivät menisivät asiakkaiksi, että he haluaisivat vaan tehdä töitä ihan vaan sitä normaalia asiakkaiden kanssa olemista eikä tuhlata aikaansa kaiken maailman mainostamiseen ja kuvien ottamiseen ja runkkarien ja ohareitten seulomiseen.”

Erityisesti Seksitreffit seksinmyyntikielto aiheutti turhautumista, sillä käytännössä kaikki sivuston ylläpitäjistä viranomaisiin ovat tietoisia, että sivustoa käytetään lähinnä seksin myyntiin. Rajoitteet ja niistä seurautuvan hankaluuden mainosten laatimisessa ja asiakkaiden kanssa kommunikoinnissa oltiin kuitenkin valmiita hyväksymään, mikäli ne takaisivat mahdollisuuden myydä seksiä sivustolla ilman ulkopuolisten tahojen puuttamista toimintaan.

”Sehän on siis täysin naurettavaa, että seksitreffit tietää, asiakkaat tietää, poliisi tietää, mutta kaikki vaan hymyilee ja leikkii iloisesti että ettei muka tietäisi ne on ihan naurettavaa systeemi.”

”Niin pitkään kun seksityö pysyy poissa silmistä, me kaikki saadaan tehdä meidän työtä rauhassa. Olen valmis hyväksymään tämän lievän epämukavuuden siitä hyvästä, että sitten viranomaiset antaa meidän tehdä meidän työtä rauhassa.”

Sosiaalisen median alustojen, etenkin Instagramin, sääntöihin suhtauduttiin suurimmaksi osaksi kriittisesti, mutta kuitenkin hyväksyen. Useampi haastateltava mainitsi, että heistä olisi turhaa suomalaisena seksityöntekijänä lähteä uhmaamaan sosiaalisen median alustojen sääntöjä, jotka perustuvat Yhdysvaltojen politiikkaan ja lainsäädäntöön, erityisesti

FOSTA/SESTA-lakiin. Mikäli esimerkiksi Instagramia halusi käyttää, oli vain hyväksyttävä, että siellä piti olla ”kiltisti”. Pari haastateltavista mainitsi pelkäävänsä Instagramin yhteisösääntöjen muuttuvan vielä rajoittavimmiksi alastomuuden ja seksipalveluiden markkinoimisen suhteen. Muutama kertoi elättelevänsä toiveita muutoksesta sallivampaan suuntaan, sillä esimerkiksi imetykseen liittyvästä materiaalista oli tulossa sovelluksessa sallittua.

”Se on kuitenkin Jenkkien lainsäädäntö, mikä siellä on taustalla, niin me ei mun mielestä suomalaisina voida ihan hirveästi sille mitään. Mun mielestä se on vähän semmoinen, että miksi alkaa nähdä vaivaa siihen, koska pääsee helpommallakin. Ja se voi olla semmoinen taistelu, mikä ei lopu ikinä. Se ei välttämättä koskaan johda siihen, että asiat helpottuisi. Saattaa jopa mennä toisin, jos niitä tarpeeksi ärsyttää.”

”Nää somealustat mitkä nyt sitten on amerikkalaisen lainsäädännön... Siellä ollaan menty aika monessa asiassa vähän niinku takapakkiin, että on mennyt konservatiivisempaan suuntaan ja tiukempaan suuntaan niin... asioita, joita ei olisi ikinä voinut kuvitellakaan, että mennään semmoiseen suuntaan.”

”Kaikki kiteytyy vain ja ainoastaan Amerikan seksuaalimoraaliin ja erityisesti FOSTA/SESTA:sta puhuminen on sekin koko iso vyyhtinsä täyttä paskaa. Ja eipä nyt jos Instagram on amerikkalainen koko perheen media, niin enpä minä yksi pieni suomalainen seksityöntekijä... Turha lähteä tuulimyllyjä vastaan raivoomaan. Se ei tule muuttumaan mihinkään, oli siitä mitä tahansa mieltä.”

Kaikki haastateltavista kokivat Instagramin säännöt liian tiukoiksi. Alastomuuden kieltäminen jakoi jonkin verran mielipiteitä, mutta sitä vastustavatkin haastateltavat mainitsivat, etteivät haluaisi laittaa Instagramiin ilmaiseksi kaikkien saataville kuvia, joissa olisivat kokonaan alasti. Syitä Instagramin tiukoiksi koettujen sääntöjen taustalla kyseenalaisettiin vahvasti. Haastateltavat kokivat, etteivät FOSTA/SESTA-lakiin perustuvat ja seksityön pois näkyvistä työntävät säännöt todellisuudessa auta parituksen ja ihmiskaupan uhreja. Alastomuutta kieltäviä sääntöjä ei myöskään koettu lasten ja nuorten kannalta välttämättömiksi tai tärkeiksi. Tätä perusteltiin sillä, että lapset pääsevät halutessaan helposti myös pornosivuille ja sosiaalisessa mediassa saattaa törmätä helposti alastomuutta vahingollisempaan sisältöön.

”Mun mielestä noi säännöt Instassa on aivan naurettavat ja musta on kans jännää, että kun käy kattoo niitä kiellettyjä asioita niin siellä listalla, missä on kanssa seksityöntekijät tai seksityö niin siellä on samalla listalla terrorismi. Että vähän silleen, että ei oo sama asia kuitenkaan.”

”Ne käyttöehdot on ihan täyttä paskaa. Siellä on asioita, jotka ei vaan mene mitenkään järkeen. Siellä saattaa olla tosi väkivaltaisia juttuja, saatetaan näyttää suoraa väkivaltaa, mutta sitten nännit on niinku maailman pahin asia.”

”Ne lapset on jossain Tiktokissa ja kaikessa tällaisessa, missä näkyy tosi paljon häiritsevimpiäkin asioita kuin joku alastomuus itsessään, ja sitten se, että ei sensurointi auta ihmiskaupan uhreja koska silloin myöskään ne ihmiskaupan uhritkaan ei pysty mitenkään saamaan apua vastaan siellä ja sitten se on kuitenkin marginaalinen osa siitä, että miten paljon siellä olisi sitten ihmisiä jotka tekee tätä ihan niin kun omasta tahdostaan ja sitten tavallaan ne saa sen ihan kaiken tavallaan sama sensuuriin ja sen saman stigman.”

”Kyllähän lapset pääsee pornosivustoillekin eikä sitäkään mitenkään valvota.”

Useampi haastateltavista nosti esiin myös huolen siitä, että Instagramin seksipalveluiden myymistä ja ostamista rajoittavat säännön rajoittavat myös seksuaalikasvatusta ja -neuvontaa sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin liittyvän tietoisuuden levittämistä.

”Semmoiset tilit, jotka tarjoaa seksuaalikasvatusta ja -valistusta nuorille, puhumattakaan sitten jostain HLBTIQ-yhteisöasioista niin nekin tavallaan sitten lasketaan tällaisten jotenkin yhteisönsääntöjen normien vastaisuuden alle niin tavallaan siinä menee silleen lapsi pesuveden mukana.”

Suurin osa Instagramia markkinointitarkoituksiin käyttävistä seksityöntekijöistä koki kuitenkin sovelluksen itselleen tärkeänä, sillä se tarjosi alustan pitää yhteyttä muiden seksityöntekijöiden kanssa, löytää yhteistyökumppaneita ja jakaa omaa elämää muutenkin kuin pelkästään työn markkinoinnin näkökulmasta.

”Instagram on mulle kuitenkin työn kannalta aika tärkeä. Ei vaan sen takia että sieltä saa asiakkaita, vaan sieltä on ollut aivan ihanaa, tosi helppoa ja mukava löytää kollegoja ja tietysti yhteistyökumppaneita.”

6.3.3 Tulevaisuuden toiveita ja pelkoja

Jokainen haastateltavista oli sitä mieltä, että seksityötä koskevan lainsäädännön tulisi Suomessa muuttua. He kokivat, että nykyinen lainsäädäntö paitsi vaikeuttaa työn markkinointia ja kommunikointia asiakkaiden kanssa, myös ylläpitää seksityöhön kohdistuvaa stigmaa, tekee työnteosta turvatonta ja pakottaa seksityöntekijät rikkomaan lakia tai toimimaan lain kannalta kyseenalaisilla tavoilla esimerkiksi sen suhteen, missä he palveluitaan tarjoavat. Haastateltavat toivoivat esimerkiksi, että voisivat vapaammin työskennellä kollegoidensa kanssa yhdessä, vuokrata työtiloja täysin laillisesti, palkata itselleen turvamiehen tai sihteerin sekä mainostaa monipuolisemmin ja kertoa suoraan millaisia palveluita tarjoavat.

Tärkein korjausta vaativa epäkohdista oli valtaosan mielestä se, ettei laki tee eroa vapaaehtoisen seksityön ja hyväksikäyttämielessä tapahtuvan prostituution välille. Tämä rajoittaa turhaan niitä, jotka myyvät seksipalveluita omasta tahdostaan. Toisaalta useampi haastateltavista mainitsi, etteivät he koe nykyainsäädännön hyödyttävän myöskään niitä, jotka ovat joutuneet ihmiskaupan ja seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi.

”Parituslaki on niin kuin sellainen homeinen hönkäys jostain sieltä menneeltä ajoilta, että silloin ei ole ollenkaan jotenkin mietitty sitä, että mitä seksityö on verrattuna prostituutioon eikä meidän laissa ole missään mainittu sanaa seksityö. Kun puhutaan silleen maksullisista palveluista, niitä ei eroteta toisistaan, että mitkä on vapaiden yksityisten yrittäjien tarjoamia palveluita ja mitkä on niin kun ihmiskaupan uhreja.”

”Ensinnäkin voisi kysyä meiltä seksityöntekijöitä, että mikä olisi paras keino siihen, koska toi parituslaki ei nyt vaan oikein toimi, että yritetään estää kokonaan koko ala, vaikka pitäisi yrittää valvoa sitä ihmiskauppaa ja paritusta. Pitäis muokata sitä ja luoda meille niinku turvalliset olot tähän työhön, koska nyt meillä ei saa olla mitään turvahenkilöitä takaamassa meidän turvallisuutta tai tehdä yhdessä töitä missään tilassa. Se tekee meidän työstä vaan entistä vaarallisempaa ja yksinäisempää.”

Haastateltavien näkemykset vaihtelivat sen suhteen, millainen lainsäädännöllinen malli olisi paras. Useampi kuitenkin painotti sitä, että tärkeintä olisi kuunnella seksityöntekijöiden itsensä mielipiteitä. Osa haastateltavista kannatti seksityön laillistamista eli legalisointia. Seksityön laillistaminen eli esimerkiksi Saksassa ja Hollannissa käytössä oleva bordellilaitosmalli tarkoittaisi käytännössä sitä, että valtio sääntelisi seksityön harjoittamista ja esimerkiksi bordellien perustamista, minkä arveltiin herättävän myös vastustusta joidenkin seksityöntekijöiden kohdalla.

”Kyllä mä haluaisin, että se olisi ihan laillista. Mä luulen, että se vähän ehkä jakaa kyllä seksityöntekijöissä mielipiteitä, koska jos se olisi tavallaan yksi ammatti muiden ohessa, niin siinä on tietenkin se, että se myös tuo paljon sääntelyä alalle koska silloin pitäisi myös rekisteröityä, vaikka että on y-tunnus olemassa esimerkiksi. Tai sitten ainakin jonkinlainen kevytyrittäjä tai mikä sen muoto sitten onkaan. Itselläkin mulla on kuitenkin toiminimi olemassa ja osa asiakkaista kuitenkin maksaa aina suoraan tilille.”

Suurin osa haastateltavista näki, että paras vaihtoehto olisi seksityön dekriminialisointi eli kaikkien aikuisten vapaaehtoista seksityötä rajoittavien lakien, säännösten ja oikeuskäytännön purkaminen.

”No dekriminialisointi se, että siitä tehdään ihan samalla viivalla oleva oleva työ kuin mikä tahansa muukin yrittäjäyys. Se että me pystyttäisiin liittoutua, että me voitaisiin tehdä liitto ja pystyttäisiin vuokraamaan, varaamaan meidän omia tiloja ja pystyttäisiin palkkaamaan niihin vaikka turvahenkilöstöä ja ties mitä,

jotain vastaanottajia, niinku herranjumala. Jos mä saisin sihteerin niin se olisi paras juttu ikinä.”

Muutama haastateltavista nosti esille, että he unelmoivat bordellien laillistamisesta Suomessa. He kokivat, että bordellit lisääisivät seksityöntekijöiden yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta, minkä lisäksi ne tarjoaisivat paikan työskennellä ilman, että seksityöntekijöiden pitäisi tehdä töitä kotonaan tai etsiä vuokrattavia asuntoja, hotellihuoneita tai AirBnB-huoneistoja.

”Se että saisi ihan kunnolla niinku tehdä tätä duunia, ehdottomasti lisää seksityön turvallisuutta. Että esimerkiks mähän oon sitä mieltä, että olis kiva, että bordellit olis Suomessa laillisia. Se lisäis kanssa vielä enemmän ehkä sitä yhteisöllisyyttäkin, että silloin kun ei ole asiakkaita niin sitten vaan horoystävien kanssa voi hengailta ja tälleen. Loppupelissähan seksityöntekijänä on tosi yksinäistä, että yleensä sitä on vaan kämpällä koko päivän tai sitten jossain hotellihuoneessa itsekseen pyörittelee peukaloita, odottelee asiakkaita. Itsellä ei ole ollut semmoisia niinku mitään vaaratilanteita koskaan, mutta siinäkin mielessä tosi vaarallista olla itsekseen. Senkin takia olis hyvä joku bordelli tai joku tämmönen.”

”Dekriminalisaatioon tähdätään ja sitä kohti lobataan tässä koko ajan, joka ikisellä gradulla ja joka ikisellä lehtiartikkelilla ja twiitillä ja se on se unelma, eli bordellit!”

Muutama haastateltava mainitsi, että uskoisi myös valtion hyötyvän seksityön dekriminälisöimisestä tai laillistamisesta, sillä se voisi tuoda valtiolle lisää tuloja. Nykyisellä lainsäädännöllä moni seksityöntekijä tekee töitä niin sanotusti pimeänä eikä maksa veroja, sillä he, niin kuin moni veroja maksavistakin seksityöntekijöistä, kokevat epäreiluksi nykyisen tilanteen, jossa seksityöntekijöillä on lähinnä pelkkiä velvollisuuksia eikä oikeuksia, joita esimerkiksi muiden ammattien yrittäjillä on.

”Seksityöntekijöissä olisi semmoinen ihan valtava potentiaali ja semmoinen, että me oikeasti muodostetaan aika iso osa tästä ekonomiasta. Musta se on vähän semmoinen huono bisnesmuuvi tavallaan valtiolta, että se tekee meidän duunin niin vaikeaksi.”

”Siinäkin Suomen valtio menettää verotuloja, kun ei ole omaa kotimaistaan kunnollista myynti sivustoa.”

”Sitten just tää pointti siitä, että meiltä edelleen odotetaan esimerkiksi, että me maksetaan verot, mutta että siinä meillä ei anneta mitään mahdollisuutta, vaikka just mainostaa ja tehdä työtä samalla tavalla kuin kuka tahansa jonkun toisen alan yrittäjä niin se on aivan posketonta.”

Kysyttäessä, missä seksityöntekijät haluaisivat mainostaa palveluitaan, suurin osa vastasi, että jollakin Seksitreffit kaltaisella sivustolla, joka olisi ulkonäöltään siistimpi, tehty

varta vasten seksipalveluiden markkinointiin ja jolla voisi kertoa suoraan palvelut ja hinnat. Moni myös toivoi ”seksipalveluiden Timmaa” eli varauspalvelua, josta näkisi lähialueen seksityöntekijät ja heidän palvelunsa sekä voisi suoraan varata ajan haluamalleen seksityöntekijälle. Heidän mielestään seksipalveluille voisi varata ajan samasta varausjärjestelmästä, jonka kautta voi varata esimerkiksi hieronta-, kampaaja- tai kosmetologipalveluita. Seksityö nähtiin edellä mainittujen kanssa samanlaisena hyvinvointipalveluna.

”Se mun mielestä ehdottomasti pitäisi voida toteutua, että meidät voisi listata muiden hyvinvointipalveluiden joukossa ihan samalla tavalla kuin kaikki kampaajat ja hierojat ja vaikka parisuhdeterapiaa ja kaikki tämän tyyppiset, että se on mun mielestä tosi tosi keskeinen ja että me saadaan siinä legitimizeettää sitä kautta, että meitä ei tarvitse käydä hakemassa jostain limaiselta yhdeksänkymmentäluvulla kyhättyltä nettisivuilta, jossa pyörii jotain pornogiffejä taustalla. Että me voidaan olla jossain siellä samalla samalla viivalla kuin hierojat ja kampaajat ja muut.”

Useat haastateltavat pitivät hyvänä ratkaisuna sitä, että seksipalveluita saisi mainostaa vapaasti, mutta mainoksia koskisivat samat rajoitukset kuin muutakin vain täysi-ikäisille tarkoitettujen palveluiden mainontaa. Esiin nousseita esimerkkejä paikoista, joissa seksityöntekijöiden mainoksia voisi olla olivat baarit ja yökerhot sekä seksivälinekaupat.

”Mä luulen, että siihen olisi hyvä se aika samantyyppinen lainsäädäntö mitä alkoholin kanssa on tai väkevien alkoholien kanssa, eli että esimerkiksi vaikka niinku baareissa ja yökerhoissa saisi olla meidän mainoksia ja muissa niinku ikäraja valvotuissa tiloissa saisi olla meidän mainoksia.”

Osa haastateltavista haikaili aikaan, jolloin seksipalveluita sai mainostaa esimerkiksi Helsingin sanomissa tai puhelinluetteloissa. Myös tarrat ja flyerit mainittiin. Yksi ehdotettu vaihtoehto oli, että seksipalveluiden mainostamiseen ei liittyisi lakisäätelyä ja jokainen mahdollinen markkinointikanava voisi itse päättää sallisiko seksityöntekijöiden mainokset.

”Jos mainonta ei ole kiellettyä niin tuolla olisi niin siis kadun varrella semmoisia kaiken maailman meidän mainoksia tai jotain puhelinluetteloita jossain R-kioskilla, mistä löytyy meidän kuvat ja numerot. Aivan varmasti olisi. Semmoistahan se oli yhdeksänkymmentäluvulla tai kahdeksänkymmentäluvulla, koska se oli suosittua ja jossain Britanniassa on yhä silleen. Jos sä kävelet vaikka Lontoon kadulla, no ensinnäkin sä näet siellä niitä kollegoita, että sä niinku osaat erottaa, että siellä on oven edessä joku tyttö päivystämässä, mutta siellähän on niitten puhelinkioskien ja puhelinkoppien luona siis seksityöntekijöiden mainoksia. En mä tiedä, onko ne laillisia. Mutta siis Suomessakin olisi samalla tavalla meidän tarroja ja kaikkea muuta jos se olisi. Nyt meidän täytyy mennä sinne treffisivustoille esittämään, että ei mukamas myydä tai sitten sosiaalisessa mediassa tai sitten antaa rahan näille ulkomaisille mainostus sivustoille.”

”En mä ihan sellaista vapaata mainostusta kannata, että kyllähän mä sinänsä ymmärrän, että en mäkään nyt mihinkään välttämättä Hesariin halua mitään seksilmoituksia, mutta kyllä mä koen että se on sinänsä rajoittavaa, että se kielletään tavallaan kokonaan. No mä en tiedä miten sä voit tosi lakiin laittaa, että hyvällä maulla saisi mainostaa kyllä. Ehkä se voisi olla niin, että sellaiset kanavat jotka sitten kokisi että se ei ole niiden mielen mukaista, niin ne saisi sitten sanoa ei, mutta että ei olisi sellaista lakisäätelyä.”

Jokainen haastateltavista toivoi, että seksityöstä tulisi tulevaisuudessa Suomessa laillista tai dekriminalisoitua, mutta he eivät olleet kovin toiveikkaita sen suhteen, että näin tapahtuisi ainakaan lähivuosina. Useampi heistä mainitsi, etteivät usko seksityöntekijöiden ongelmien kiinnostavan tarpeeksi poliittisia päättäjiä. Toivoa toi kuitenkin se, että muualla maailmalla on viime vuosina nähty tapahtuvan seksityötä koskevassa lainsäädännössä muutosta sallivampaan suuntaan. Esimerkkinä yksi haastateltavista mainitsi Australiassa Victorian osavaltion, joka dekriminalisoi seksityön 2022.

Mahdottomana ei kuitenkaan nähty sitäkään, että seksityötä koskeva lainsäädäntö tiukentuisi Suomessa ja menisi kohti pohjoismaalaista mallia. Haastateltavista muutama mainitsi pelkäävänsä, että näin voisi tapahtua, sillä esimerkiksi loppuvuodesta 2019 Monika-Naiset liitto ja Naisjärjestöjen Keskusliitto julkaisivat kannanoton, jossa vaativat seksinoston kriminalisoimista. Suurin osa piti epätodennäköisenä, että lainsäädäntöä tiukennettaisiin, mutta eivät kuitenkaan uskaltaneet poissulkea ajatusta. Yksi suurimmista syistä sille, miksi seksityön tai seksinoston kriminalisoimista pidettiin nykytilanteessa epätodennäköisenä, oli se, että ihmisten suhtautumisen seksityöhön koettiin muuttuneen positiivisemmaksi 2020-luvun aikana OnlyFans-sivustolla tapahtuvan seksityön yleistymisen myötä.

”Aina silloin tällöin otetaan seksityötä ja seksityön vahvempaa kriminalisointia esille, mutta mä haluan uskoa ja toivoa, että nyt tällä hetkellä se muutos olisi menossa seksityö positiivisempaan suuntaan ja meidän ei ainakaan ihan tässä lähitulevaisuudessa täydy pelätä, että lähettäisiin kiristää sitä juttua tai että Ruotsin mallia tulisi meille. Sitähän on monet järjestöt ajaa sitä. Ja niin kun feminismi jakautuu kahteen ryhmään, seksityövastaiseen ja seksityöpositiiviseen. Ja myyntiähän harva haluaa kieltää, mutta monet feministit nimenomaan haluaa sen ostamisen kieltään, että sitten sitä niinku rangaistaan miehiä siitä siitä kollektiivisesti naisten esineellistäminen synnistä ja ja siinä samassa heitetään sitten tuleen kaikki ne niinku oikeat seksityöntekijät, joiden joiden elämä hankaloituu huomattavasti kun heidän asiakkaansa katoavat ja heidän työnsä katoaa.”

”En pelkää, koska en halua pelata. Haluan olla toiveikas ja keskittyä positiiviseen ja olen kyllä eturintamassa taistelemassa kynsin ja hampain ja joka ikisellä eurolla mikä liikenee, jos joku lähtee kriminalisointia ajamaan.”

Nykyisten markkinointikanavien pysyvyydestä ja mahdollisista sääntömuutoksista kysyttäessä kävi ilmi, että yksikään haastateltavista ei kokenut voivansa luottaa siihen, että mikään heidän käyttämistään markkinointikanavista tulisi mahdollistamaan seksipalveluiden mainostamisen suoraan tai edes epäsuorasti myös tulevaisuudessa. He toivat kuitenkin esille, ettei seksityö tule koskaan katoamaan ja mikäli vanhat markkinointikanavat poistuisivat, niiden tilalle tulisi aina uusia. Useampi haastateltavista mainitsi, että eniten heitä jäisi harmittamaan, jos Instagramin käyttö ei enää olisi heille mahdollista. Instagram näyttäytyi heille kuitenkin ensisijaisesti tärkeänä siksi, että siellä pystyy jakamaan henkilökohtaista elämää ja pitämään yhteyttä kollegoihin.

”Jos jokin sivusto katoaisi, niin joku uusi ottaa sen paikan sitten. Niinku esimerkiksi kävi sexwork.net:ille eli alkuperäiselle Sihteeriopistolle, joka 2018 vai -19 suljettiin sen parituksen takia, niin se sivusto kuoli, mutta joku toinen varasti sen sivuston nimen ja teki sihteeriopisto.com:in joka on siis aivan eri, uusien ihmisten ylläpitämä, mutta vanhat ihmiset on tottunut kirjoittaa sihteeriopisto Googleen niin sitten ne löysi sen uuden Sihteeriopiston ja sitten se jatkaa elämäänsä se sivusto siellä. Eli jos joku vanha kaatuu, niin uusi tulee kyllä tilalle.”

”Aina tulee jotain uusia sivuja. Kyllähän se niin kun loppupeleissä on niinku vähän sama, mitä nää kaikki lait mitkä liittyy seksityöhön että vaikka kuinka niitä kiristä tai vaikka kuinka niitä muuttaisi, niin kyllä se ala silti pysyy siinä, että kyllä me seksityöntekijät jonnekin muualle sitten mennään, että ei se silleen hävitä meitä niin sanotusti kuitenkaan. Onhan se totta kai perseestä ja tälleen.”

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Seksipalveluiden internetmarkkinointia Suomessa rajoittavat Suomen lainsäädäntö ja markkina-alustojen oma sääntely, johon joissain tapauksissa heijastuu markkina-alustan kotimaassa vaikuttavat lait. Näiden lisäksi seksipalveluiden markkinointiin kohdistuu useita yhteiskunnallisia rakenteellisia rajoitteita kuten yhteiskunnassa vallitsevat normit ja asenteet. Seksityöhön ja sen tekijöihin on perinteisesti kohdistunut monia ennakkoluuloja ja negatiivisia mielikuvia, joita seksityön harjoittamisen piiloon ja epämääräisille sivustoille pakottava lainsäädäntö on omiaan ylläpitämään. Toisin sanoen seksityötä rajoitetaan, koska siihen pelätään liittyvän laitonta toimintaa (kuten ihmiskauppaa ja hyväksikäyttöä) ja samaan aikaan seksityön ajatellaan olevan laitonta, koska sitä rajoitetaan.

Seksityöntekijät kertoivat yrittävänsä kiertää markkinointialustojen seksinmyyntikieltoa käyttämällä kiertoilmaisuja, sensuroimalla kuvia ja seksiin viittaavia sanoja sekä ohjaamalla asiakkaita ottamaan yhteyttä sellaisia väyliä pitkin, joissa on mahdollista käydä vapaata keskustelua seksipalveluiden ostamisesta. Seksityöntekijät kokevat, että erityisesti monien suomalaisten seksipalveluiden markkinointiin käytettyjen sivustojen kohdalla tilanne on se, että kaikki seksipalveluiden myyjistä ja ostajista viranomaisiin tietävät, että sivustolla käydään seksikauppaa. Kyseisillä sivustoilla tapahtuva seksityön harjoittaminen tuntuu näin ollen olevan ennen kaikkea moraalinen ongelma, sillä siihen ei puututa niin kauan kuin se pysyy poissa valtaväestön silmistä.

Haastattelut osoittavat, että seksipalveluiden myyjien ja ostajien välille on syntynyt oma normistonsa siitä, miten lainsäädännön ja yhteiskunnassa vallitsevien arvojen ja normien rajoittamilla markkinoilla toimitaan. Varsinkin kokeneet asiakkaat tietävät, mistä seksityöntekijöiden ilmoituksia löytää ja osaavat lukea ilmoitusten ”koodikieltä”. Haastattelujen seksityöntekijöiden markkinointitavoissa oli paljon yhteneväisyyksiä, ja moni kertoi oppineensa kollegoilta, missä ja miten seksipalveluita kannattaa markkinoida. Informaation vaihdon lisäksi seksityöntekijöiden välisessä yhteisöllisyydessä tärkeänä näyttäytyi vertaistuki. Miesseksityöntekijöiden kohdalla korostui myös mahdollisuus tehdä töitä yhdessä naispuolisen kollegan kanssa, sillä erityisesti naisasiakkaille seksipalveluita myyviin miehin kohdistuu paljon ennakkoluuloja ja heidän ammattitaitonsa saatetaan kyseenalaistaa.

Epävirallisille internetin seksipalvelumerkkinoille vaikuttaa syntyneen vakiintuneita toimijoita, jotka määrittelevät, miten markkinoilla toimitaan. Kyseisiä toimijoita pidetään usein käytettävyydeltään tai säännöiltään huonoina, mutta niiden käytöstä on lähes mahdoton luopua, koska korvaavia markkinointialustoja ei tiukan sääntelyn ja markkinoinnin laittomuuden takia pääse syntymään. Ristiriitainen sääntely on johtanut tilanteeseen,

jossa seksimarkkinat ovat olemassa, mutta ne toimivat hyvin epäoptimaalisesti niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin ajateltuna.

Seksin myymisen ja ostamisen helpottamiseksi ja seksityöntekijöiden turvallisuuden lisäämiseksi Suomeen tulisi saada toimiva, ulkoasultaan selkeä ja läpinäkyvä sivusto tai alusta, jossa myydä seksipalveluita. Nykyisen parituslain vuoksi tämä ei ole mahdollista, sillä seksinmyyntisivuston ylläpitäjät ja muut työntekijät voivat joutua paritussyytteesen välittäessään seksityöntekijöiden yhteystietoja ja mahdollisesti hyötyessään siitä rahallisesti (mikäli esimerkiksi ilmoituksen jättäminen tai niille paremman näkyvyyden saaminen maksaa). Nykyiset ulkonäöltään luotaantyöntävän näköiset ja usein naisseksityöntekijöiltä palveluita ostaville miehille tarkoitettut sivustot paitsi karkottavat monet naiset sekä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat asiakkaat, myös pahimmillaan houkuttelevat epäturvallisia ja tahallaan seksityöntekijöiden aikaa hukkaavia asiakkaita. Lisäksi ongelmia tuottavat muun muassa epäselvyys sivustojen ylläpidosta ja toimintamekanismeista, kiertoilmaisujen käyttö, ilmoitusten poistuminen herkästi sekä varausmaksujen kieltäminen, vaikka ne tuovat seksityöntekijöille turvaa siitä, että asiakas ilmaantuu oikeasti paikalle ja toisaalta varmistavat, ettei seksityöntekijä jää täysin ilman tuloja tapaamisen peruuntuessa.

Seksityön markkinointia koskevien haasteiden lisäksi useat haastateltavat mainitsivat, kuinka lainsäädäntö vaikeuttaa seksityön harjoittamista käytännössä muillakin osa-alueilla kuten työtilan hankkimisessa. Yksi haastateltavista kertoi pitävänsä mahdollisena, että hänen asuntonsa vuokrasopimus voitaisiin irtisanoa, mikäli vuokranantaja saisi tietää hänen myyvän asunnossa seksiä. Asunnon vuokraamisesta tilaksi seksityön harjoittamiseen on Suomessa johtanut tuomioon parituksesta (esim. KKO:2005:71). Haastateltavat mainitsivat myös hotellien ja AirBnB-omistajien pelkäävän seksityön harjoittamisesta koituvaa mainehaittaa ja mahdollista rikosoikeudellista vastuuta. Huoli ei liene täysin perusteeton: rikoslain perusteella tällaisessa tilanteessa voitaisiin tuomita parituksesta, mutta asiasta ei vaikuttaisi olevan ainakaan julkisuuteen asti päätyneitä ennakkotapauksia.

Ehdottomasti tärkeimmäksi noussut seksityön tekoon liittyvä toive haastateltavien keskuudessa oli, että lainsäädäntöön tulisi tehdä selkeä ero vapaaehtoisen seksityön ja pakon edestä tehtävän prostituution välille. Tämä paitsi helpottaisi seksityön tekemistä myös tekisi siitä turvallisempaa ja mahdollistaisi seksityöntekijöille enemmän oikeuksia ja hälventäisi seksityöhön liittyvää stigmaa. Haastateltavat eivät myöskään kokeneet nykyisen lainsäädännön auttavat ihmiskaupan tai hyväksikäytön uhreja.

Vapaaehtoisuus näyttäytyy keskeisessä roolissa, kun tarkastellaan ajankohtaista seksityöhön liittyvää yhteiskunnallista keskustelua. Esimerkiksi valintafeministinen näkökulma puolustaa yksilön vapautta tehdä itse omat valintansa ja näkee seksityön harjoittamisen feministisenä, mikäli se tapahtuu seksityöntekijän vapaasta tahdosta. Moni haastateltavista korosti tekevänsä seksityötä, koska viihtyy ammatissa ja pitää esimerkiksi asiakkaita pääsääntöisesti mukavina. Toisaalta voidaan pohtia, missä määrin kapitalistisessa ja patriarkalisessa yhteiskunnassa seksin myyminen on puhtaasti vapaaehtoista toimintaa. Ihmisoikeuksien yleisoikeudellisen julistuksen mukaan jokaisella on kuitenkin oikeus työhön, työpaikan vapaaseen valintaan sekä oikeudenmukaisiin ja tyydyttäviin työehtoihin (ihmisoikeudet.net 2025). Seksityöntekijöiden kohdalla nämä oikeudet eivät Suomessa toteudu nykyisellä lainsäädännöllä.

Seksityö-aiheen arkaluontoisuuden ja siihen liittyvien ennakkoluulojen vuoksi tutkielman teon aikana nousi esille monia eettisiä kysymyksiä liittyen tutkijan asemaan suhteessa haastateltaviin sekä haasteltavien anonymiteetin säilyttämiseen. Tutkimuksen toteuttamisen ja analyysin aikana varoin tekemistä liikaa ennako-oletuksia ja yritin tuoda mahdollisimman paljon esille haastateltavien omaa ääntä. Jotta haastateltavien olisi mahdollista pysyä halutessaan täysin anonymineina, kysyin suostumuksen haastatteluun suullisesti ja tarjosin mahdollisuuden osallistua haastatteluun Zoom-sovelluksen välityksellä ilman, että heidän tarvitsi näyttää kasvojaan. Analyysintekovaiheessa varoin liittämästä mitään haastateltavien tunnustetietoja toisiinsa tai heidän kertomuksiinsa tilanteissa, joissa se ei ollut aiheen kannalta välttämätöntä.

Tutkimuksesta tehtävien laajempien yleistysten rajoitteena ovat luonnollisesti haastateltavien vähäinen lukumäärä sekä homogeenisyys. Rajasin tutkielman koskevaan vain suomalaisia *full service*-seksityöntekijöitä. Kaikilla haastateltavilla on pääosin vain positiivisia kokemuksia seksityöstä, ja he tekivät työtä vapaaehtoisesti omasta tahdostaan. Näin ollen tutkielma tarkastelee seksityötä lähinnä yhden ammattia harjoittavan ryhmän näkökulmasta. Tarkastelun ulkopuolelle jäävät esimerkiksi Kontulan (2008) tutkimuksessa mainitut Suomessa käyvät ammattilaiset ja Suomessa käyvät satunnaiset seksityöntekijät sekä parittajan alaisuudessa työskentelevät seksityöntekijät. Heidän tavoittamisensa saattaa kuitenkin käytännössä olla haastavaa. Jatkotutkimusta ajatellen esimerkiksi kyselytutkimuksella voisi saavuttaa suuremman tutkittavien joukon säilyttäen samalla heidän anonymiteettinsä.

LÄHTEET

- Ahtiala, Päivi (toim.) (2022) *Oma valinta: Minä myyn seksiä*. Helsinki: Into.
- Amnesty International (2015) Seksityöntekijöiden ihmisoikeuksien parantamiseksi hyväksyttiin suuntaviivat. <https://www.amnesty.fi/seksityontekijoiden-ihmisoikeuksien-parantamiseksi-hyvaksyttiin-suuntaviivat/> (luettu 21.11.2024).
- Are, Carolina (2021) The Shadowban Cycle: An Autoethnography of Pole Dancing, Nudity and Censorship on Instagram. *Feminist Media Studies* 22 (8), 1–18.
- Bell, Shannon (1994) *Reading, Writing & Rewriting the Prostitute Body*. Bloomington: Indiana University Press.
- Berg, Rigmor C., Molin, Sol-Britt, & Nanavati, Julie (2019) Women Who Trade Sexual Services from Men: A Systematic Mapping Review. *The Journal of Sex Research* 57 (1), 104–118.
- Blunt, Danielle & Wolf, Ariel (2020) Erased: The Ompact of FOSTA-SESTA and the Removal of Backpage on Sex Workers. *Anti-Trafficking Review* (14), 117–121.
- Boels, Dominique (2016) *The Informal Economy: Season Work, Street Selling and Sex Work*. Lontoo: Palgrave Macmillan.
- Deogan, Charlotte & Jacobsson, Elin & Mannheimer, Louise & Björkenstam, Charlotte (2021) Are Men Who Buy Sex Different from Men Who Do Not? Exploring Sex Life Characteristics Based on a Randomized Population Survey in Sweden. *Archives of Sexual Behavior* 50, 2049–2055.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha (2008) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino.
- ESWA European Sex Workers Rights Alliance (2025) Statement: Sweden Must Reject the Expansion of Sex Work Criminalisation: Protect Rights, Not Repression. https://www.eswalliance.org/open_letter_sweden_must_reject_the_expansion_of_sex_work_criminalisation_protect_rights_not_repression (luettu 01.05.2025).
- Exit ry (2020.) Poliittinen ohjelma. <https://exitry.fi/poliittinen-ohjelma/> (luettu 18.04.2025).
- Feministinen puolue (2022) Feministinen puolue kannattaa seksityön dekriminisaatiota ja vaatii Suomen valtiota toteuttamaan seksityöntekijöiden ihmisoikeuksia edistävää politiikkaa. Blogi-kirjoitus. <https://www.feministinenpuolue.fi/blogi/30/10/2022/feministinen-puolue-kannattaa-seksityn-dekriminisaatiota-ja-vaatii-suomen-valtiota-toteuttamaan-seksityntekijiden-ihmisoikeuksia-edistv-politiikkaa> (luettu 16.04.2025).
- Fielding, Nigel (1993) Qualitative Interviewing. In Gilbert, N. (ed.) *Researching Social Life*. Lontoo: Sage. 135–153.

- Forsström, Tiia (2019) *Ammattirakastaja*. Helsinki: Like.
- Fuckförbundet (2019) *Twenty Years Of Failing Sex Workers: A Community Report on the Impact of the 1999 Swedish Sex Purchase Act*. Yhteisöraportti.
- Glesne, Corrine & Peshkin, Alan (1992) *Becoming a Qualitative Researcher. An Introduction*. Lontoo: Longman.
- Haapasaari, Aallotar (2024) *Dionysia*. Helsinki: Kosmos.
- Hallituksen esitys Eduskunnalle oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan kohdistuvia rikoksia sekä seksuaalirikoksia koskevien säännösten uudistamiseksi HE 6/1997 vp.
- Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 34/2004 vp.
- Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 103/2014 vp
- Hansen, Michael A., & Johansson, Isabelle (2022) Asking About “Prostitution”, “Sex Work” and “Transactional Sex”: Question Wording and Attitudes Toward Trading Sexual Services. *The Journal of Sex Research* 60 (1), 153–164.
- Hirsijärvi, Sirkka & Hurme, Helena (2008) *Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- HS (2002) Seksi-ilmoitukset ovat siirtymässä internetiin. <https://www.hs.fi/suomi/art-2000004066127.html> (luettu 11.04.2025).
- HS (2004) Seksi-ilmoitukset katoavat monista nettipalveluista ja lehdistä. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000004241196.html> (luettu 11.04.2025).
- HS (2019a) Alastomuus häviää somesta, se johtuu kiistelystä amerikkalaisesta laista, joka ulottaa vaikutuksensa nyt myös suomalaisten elämään. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006316576.html> (luettu 23.04.2025).
- HS (2019b) Facebook ja Instagram kielsivät munakoiso- ja persikkaemojien käytön seksivihjailujen yhteydessä. <https://www.hs.fi/nyt/art-2000006298405.html> (luettu 23.04.2025).
- Häkkinen, Antti (1994) Maksettua rakkautta. Prostituutiokulttuuria Helsingissä 1860-luvulta nykypäivään. Teoksessa Matti Heikkilä & Kari Vähätalo (toim.) *Huono-osaisuus ja hyvinvointivaltion muutos*. Helsinki: Gaudeamus, 90–127.
- Häkkinen, Antti (1995) *Rahasta - vaan ei rakkaudesta: Prostituutio Helsingissä 1867–1939*. Helsinki: Otava.
- Häkkinen, Antti (2021) Työväki, prostituutio ja Helsinki. *Väki Voimakas* (34), 227–256.
- ihmiskauppa.fi (2025) Mitä on ihmiskauppa? <https://www.ihmiskauppa.fi/ihmiskauppa> (luettu 15.04.2025).

- ihmisoikeudet.net (2025) Työntekijöiden oikeudet. <https://ihmisoikeudet.net/ihmisoikeudet/oikeus-tyohon/> (luettu 11.05.2025).
- Iltalehti (2020) Annan sulle piiskaa - Juhani toteuttaa sivutyönään naisten fantasioita. Usein niissä nautinto sekoittuu kipuun. <https://www.iltalehti.fi/kotimaa/a/83358219-c03d-49d1-be24-6fcc4d12b79a> (luettu 28.04.2025).
- Iltasanomat (2019) Tunnettu seksikauppasivusto suljettiin – Sihteeripisto teki paluun vain kuukautta myöhemmin. <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000006177849.html> (luettu 14.04.2025).
- Jeffreys, Sheila (1997) *The Idea of Prostitution*. North Geelong: Spinifex Press.
- Jones, Angela (2015) Sex Work In a Digital Era. *Sociology Compass* 9 (7), 558–570.
- Järjestyslaki. *Finlex*. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2003/612>
- Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina (2021) Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto.
- kansalaisaloite.fi (2025) Kansalaisaloite seksipalvelujen myymistä ja ostamista säätelevän lakikokonaisuuden muuttamiseksi. <https://www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/13300> (luettu 19.04.2025).
- Keskisuomalainen (2019) Naisjärjestöt vaativat seksin ostamisen täydellistä kriminalisointia – "Se, että miehet eivät osta seksiä, on paras tapa vähentää myöskin ihmiskauppaa". <https://www.ksml.fi/paikalliset/2369223> (luettu 18.04.2025).
- KKO:2005:71 Ennakkopäätös. <https://finlex.fi/fi/oikeuskaytanto/korkein-oikeus/ennakkopaatokset/2005/71> (luettu 11.05.2025).
- Kontula, Anna (2005) *Prostituutio Suomessa*. Helsinki: Sexpo säätiö.
- Kontula, Anna (2008) *Punainen exodus: Tutkimus seksityöstä Suomessa*. Helsinki: Like.
- Kontula, Osmo (2018) Maksullinen seksi. *Tietovuoto-artikkeli* 2/2018. Helsinki: Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos.
- Lakivaliokunnan mietintö 10/2006 vp
- Laukkanen, Mari-Elina (2000) Suomalainen päivälehdistö seksikaupan foorumina. *Selvityksiä* 2000:12. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Lehdonvirta, Vili (2022) *Cloud Empires: How Digital Platforms Are Overtaking the State and How We Can Regain Control*. Cambridge: MIT Press.
- Lehti, Martti & Aromaa, Kauko (2002) Naiskauppa, laitton siirtolaisuus ja Suomi. Nykytilanne, lainsäädäntö ja tutkimustulokset. *Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja* 186. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.

- Mac, Juno & Smith, Molly (2018) *Revolting Prostitutes: The Fight for Sex Workers' Rights*. Lontoo: Verso Books.
- Naisjärjestöjen Keskusliitto (2023) Hallitusohjelmatavoitteet 2023. <https://naisjarjestot.fi/vaikuttaminen/hallitusohjelmatavoitteet-2023-2027> (luettu 6.3.2024).
- Naisjärjestöjen Keskusliitto & Monika-Naiset Liitto ry (2020) CEDAW – Ihmiskauppa ja prostituutio on torjuttava. <https://naisjarjestot.fi/wp-content/uploads/2020/12/CEDAW-kannanotto-lyhyt-versio-DIGI-versio-FIN-FINAL.pdf> (luettu 18.04.2025).
- Niemi-Kiesiläinen, Johanna (2004) Naiskauppa, paritus ja seksin osto. *Lakimies* 3/2004, 451–465.
- Nygård, Toivo (1998) *Erialaisten historiaa: Marginaaliryhmät Suomessa 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa*. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.
- O'Connell Davidson, Julia (2002) The Rights and Wrongs of Prostitution. *Hypatia* 17 (2), 84–98.
- Oikeus työhön (2024a) <https://oikeustyohon.fi/kansalaisaloite/> (luettu 19.04.2025).
- Oikeus työhön (2024b) <https://oikeustyohon.fi/tukijat/> (luettu 19.04.2025).
- Oikeusministeriö (2004) Ihmiskauppa, paritus ja prostituutio. Tiivistelmä lausunnoista. *Lausuntoja ja selvityksiä* 2004:3. Helsinki: Oikeusministeriö.
- Oksanen, Atte (2014) Rikollisuus poikkeavuuden muotona. Teoksessa Jani Erola, & Pekka Räsänen (toim.) *Johdatus sosiologian perusteisiin*. Helsinki: Gaudeamus, 181–191.
- Paasonen, Susanna (2009) Healthy Sex and Pop Porn: Pornography, Feminism and the Finnish Context. *Sexualities* 12(5), 586–604.
- Pheterson, Gail (1996) *The Prostitution Prism*. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Jyrkinen, Marjut & Piironen, Anniina & Tuominen, Jenni (2021) Miksi seksin ostaminen hyväksytään Suomessa? Mielipidekirjoitus. Helsingin Sanomat 26.08.2021. (luettu 18.04.2025).
- Pro-tukipiste (2021) Prostituutiopoliittiset linjat pääpiirteittäin. <https://protukipiste.fi/wp-content/uploads/2021/05/Prostituutiopoliittiset-linjat.pdf> (luettu 16.04.2025).
- Pro-tukipiste (2025a) Arvot, missio ja visio. <https://protukipiste.fi/tietoa-meista/arvot-missio-visio/> (luettu 16.04.2025).
- Pro-tukipiste (2025b) Lainsäädäntö. <https://protukipiste.fi/hyva-tietaa/lainsaadanto/> (luettu 16.04.2025).
- Rendic, Pia (2022) Naisten tasa-arvo ei toteudu Suomessa, jossa mies voi ostaa naisen. Vapauta Uhri ry. <https://www.vapautauhri.fi/naisten-tasa-arvo-ei-toteudu-suomessa-jossa-mies-voi-ostaa-naisen/> (luettu 18.04.2025).

Rikoslaki. *Finlex*. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/1889/39-001>

Robson, Colin (1995) *Real World Research. A Resource for Social Scientists and Practitioner-researchers*. Oxford: Blackwell.

Roth, Venla (2012) *Defining Human Trafficking and Identifying Its Victims: A Study on the Impact and Future Challenges of International, European and Finnish Legal Responses to Prostitution-Related Trafficking in Human Beings*. Leiden: Koninklijke Brill NV.

Ruotsin hallituksen esitys 2024/25:124 Skärpt syn på sexuella kränkningar, bedrägerier mot äldre och brott med kön som hatbrottsmotiv. 28–38. <https://www.regeringen.se/contentassets/ff14c4cee77548e3bf970bae5cfb84e0/skarpt-syn-pa-sexuella-krankningar-bedragerier-mot-aldre-och-brott-med-kon-som-hatbrottsmotiv-prop.-202425124.pdf> (luettu 01.05.2025).

Räsänen, Pekka (2014) Talous osana yhteiskuntaa. teoksessa Jani Erola & Pekka Räsänen (toim.) *Johdatus sosiologian perusteisiin*. Helsinki: Gaudeamus, 181–191

Salo, Ulla-Maija (2015) Simalabim, sisällönanalyysi ja koodaamisen haasteet. Teoksessa Aaltonen, Sanna & Högbacka, Riitta (toim.) *Umpikujasta oivallukseen. Refleksiivisyys empiirisessä tutkimuksessa*. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 164. Tampere: Tampere University Press, 166–190.

Sanchez, Sophie (2022) The World's Oldest Profession Gets a Makeover: Sex Work, OnlyFans, and Celebrity Participation. *Women Leading Change: Case Studies on Women, Gender, and Feminism* 6 (1), 4–17.

Seksialan liitto SALLI (2002) Kannanotto prostituutiokeskusteluun.

Seksialan liitto SALLI (2003) Prostituutioon liittyvä lainsäädäntö. Lausunto oikeusministeriön työryhmälle 26.03.2003.

Seksi-Suomen historia (2017) Jakso 2: Haureuden harjoittajat. Yle Areena 5.9.2017. <https://areena.yle.fi/1-4162502> (luettu 25.10.2024).

Sexpo (2020a) Seksityö ei ole väkivaltaa. <https://sexpo.fi/kannanotto/seksityo-ei-ole-va-kivaltaa/> (luettu 24.04.2025).

Sexpo (2020b) Seksityö. <https://sexpo.fi/kootusti-tietoa/seksityo-ja-kaupallinen-seksi/> (luettu 24.04.2025).

Sex Workers' Rights Advocacy Network (2021) Sex work and feminism. A guide on the feminist principles of sex workers organizing. https://swannet.org/wp-content/uploads/2021/03/Sex_Work_and_Feminism_ENG_SnglPgs.pdf (luettu 21.11.2024).

Srinivasan, Amia (2022) *Halun politiikka: 2020-luvun feminismi*. Helsinki: Gummerus.

Skaffari, Pia (2010) *Rajat ylittävä prostituutio – Tutkimus naisten kokemuksia pohjoisen itäprostituutiosta*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

- Suokas, Terhi (2022) *Kyllähän minä tiedän miltä huora näyttää – Seksityön todellisuutta Suomessa*. Helsinki: Basam Books.
- Suomen Seksologinen Seura (2020) FTS Finland: Seksityöaktivismia Suomessa. <https://fias.fi/wp-content/uploads/2020/01/FTS-posteri-converted.pdf> (luettu 21.11.2024).
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Kotitalouksien kulutus [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-3533. Helsinki: Tilastokeskus <https://stat.fi/tilasto/ktutk> (luettu 06.05.2025).
- Tiessalo, Paula (2022) *Rakkautta rahalla – Keitä ovat vastuulliset suomalaiset seksinostajat?* Jyväskylä: Atena.
- Tikka, Katja & Aaltonen, Iisa & Maaniitty, Elina (2018) *Punaisten lyhtyjen Helsinki: prostituutio pääkaupungin historiassa*. Helsinki: Minerva.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli (2018) *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Ulkomaalaislaki. *Finlex*. <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2004/301>
- UN-Habitat. (2015) Informal sector. *Habitat III Issue Paper 14*. Nairobi: UN-Habitat.
- Vainio-Korhonen, Kirsi (2018) *Musta-Maija ja Kirppu-Kaisa: seksityöläiset 1800-luvun alun Suomessa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Vuolajärvi, Niina (2013) Näkökulma: Ruotsin seksin ostokiellon toimivuudesta ei todisteita. Voima 05.08.2013. <https://voima.fi/artikkeli/2013/nakokulma-ruotsin-seksin-ostokiellon-toimivuudesta-ei-todisteita/> (luettu 14.04.2025).
- Vuolajärvi, Niina (2021) Seksityöntekijöiden kokemukset tulee nostaa keskiöön seksityötä koskevassa keskustelussa. Ilmiömedia. <https://ilmiömedia.fi/artikkelit/seksityontekijoiden-kokemukset-tulee-nostaa-keskioon-seksityota-koskevassa-keskustelussa/> (luettu 31.10.2024).
- Vuolajärvi, Niina (2022) Seksin oston kriminalisointi: kokemuksia Pohjoismaista. *Centre for Women, Peace and Security Policy Brief Series 6/2022*. Centre for Women, Peace and Security, London School of Economics and Political Science.
- Wardlow, Holly (2004) Anger, Economy, and Female Agency: Problematizing ”Prostitution” and ”Sex Work” among the Huli of Papua New Guinea. *Journal of Women in Culture and Society* 29 (4), 1017–1040.
- YLE (2018) Seksityötä tekevät miehet jäävät yksin ajatustensa kanssa – Ongelmat samoja kuin naisilla. <https://yle.fi/a/3-10177532> Viitattu 28.04.2025. (luettu 01.05.2025).
- YLE (2022a) Bordellista päivänvaloon. <https://yle.fi/a/74-20005776> (luettu 30.04.2025).

YLE (2022b) Seksin ostajia suojeltiin, mutta myyjiä rangaistiin, vaikka prostituutio oli maalta tulleille vähävaraisille naisille keino selvitä. <https://yle.fi/aihe/a/20-10001970> (luettu 16.04.2025).

YLE (2024) Seksibisnekseen tulee nyt uusia tekijöitä: nuoria aikuisia, joilta loppuvat rahat. <https://yle.fi/a/74-20106956> (luettu 30.04.2025)

LIITTEET

Liite 1. Haastattelukutsu

Hei!

Olen Noora Ojala, opiskelen taloussosiologiaa Turun yliopistossa ja teen pro gradu -tutkielmaa seksityön internet-markkinoinnista. Löysin yhteystietosi [*sivuston nimi*] kautta ja haluaisin kysyä sinulta, olisitko kiinnostunut käyttämään hetken aikaasi ja tulemaan haastateltavakseni aiheeseen liittyen.

Kyseessä on pro gradu -tutkielma, jonka tavoitteena on tarkastella seksityöntekijöiden kokemuksia palveluidensa markkinoinnista eri internet-sivustoilla ja sosiaalisen median alustoilla. Erityisesti tutkimus keskittyy tarkastelemaan seuraavia asioita:

- a) Miten seksityöntekijät toimivat markkinoilla, joita rajoittavat monet lainsäädännölliset ja rakenteelliset esteet?
- b) Mitkä tekijät seksityöntekijät kokevat seksipalveluiden markkinointia rajoittaviksi?
- c) Miten seksityöntekijät mahdollisesti kyseenalaistavat näitä esteitä ja rajoitteita?

Tutkimus toteutetaan puolistrukturoituina teemahaastatteluina haastattelemalla seksityöntekijöitä. Tutkimukseen osallistuvat voivat halutessaan esiintyä anonymina eikä tutkimukseen osallistuvien nimiä tulla missään vaiheessa kysymään. Haastattelut toteutetaan yksilöhaastatteluina ensisijaisesti videovälitteisesti (Zoom) ja haastateltava voi halutessaan olla esiintymättä itse videolla. Oma aikatauluni on hyvin joustava eli haastattelut voidaan toteuttaa juuri silloin, kun sinulle sopii. Haastattelun arvioitu kesto on puolesta tunnista tuntiin.

Tarkoitukseni on ensisijaisesti antaa puheenvuoro seksityöntekijöille itselleen ja tuoda esiin heidän omia kokemuksiaan ja näkemyksiään seksityön internet-markkinointiin ja sen haasteisiin liittyen sekä tarkastella nykyistä lainsäädäntöä ja sen mahdollista muutostarvetta näihin peilaten. Haastattelukysymykset koskevat seksityöntekijöiden mielipiteitä seksityötä rajoittavasta lainsäädännöstä sekä kokemuksia seksipalveluiden markkinoinnista niin yleisesti kuin tietyillä sivustoilla (kuten Instagram ja muut sosiaalisen median alustat, suomalaiset internet-sivut ja ulkomailta käsin toimivat internet-sivut).

Olen erittäin kiitollinen mahdollisesta kiinnostuksestasi ja ajastasi! Mikäli kiinnostuit ja haluat osallistua pro gradu -tutkielmaani, voit vastata tähän sähköpostiosoitteeseen. Vastaa myös mielelläni kaikkiin haastattelua tai tutkielmaa koskeviin lisäkysymyksiin! Tulen lähettämään halukkaille osallistujille vielä luettavaksi suostumuslomakkeen, jossa tarkempaa tietoa muun muassa aineiston käytöstä, tallennuksesta ja tietosuojasta sekä tietenkin haastattelun Zoom-linkin, kun haastattelun ajankohta on sovittu.

Ystävällisin terveisin,

Noora Ojala

nkojal@utu.fi

Turun yliopisto

Taloussosiologian laitos

Liite 2 Haastattelurunko

1. Taustatiedot:

- Haastateltavan sukupuoli
- Haastateltavan ikä
- Kuinka kauan olet työskennellyt seksi- ja erotiikka-alalla?
- Millaisena näet tulevaisuutesi alalla?

2. Seksipalveluiden markkinointi:

- Missä kaikkialla internetissä markkinoit palveluitasi?
 - Miten olet löytänyt nämä markkinointikanavat ja päätynt juuri niihin?
- Onko jotain markkinointikanavia, joita tiedät kollegoidesi käyttävän, mutta joita et itse käytä? Miksi?
- Onko jotain markkinointikanavia, joiden käytöstä olet luopunut? Miksi?
- Mitkä markkinointikanavista ovat sinulle mieluisimpia?
 - Minkä markkinointikanavan koet kaikkein tehokkaimmaksi? Entä luotettavimmaksi?
- Koetko, että nykyisillä markkinointialustoilla tavoitat haluamasi yleisön?
- Kuinka helposti koet asiakkaiden löytävän seksityöntekijöiden mainoksia ja löytää itselleen sopivan palveluntarjoajan?
- Koetko palveluidesi markkinoinnin haastavaksi?
 - Joudutko käyttämään mielestäsi paljon aikaa siihen, että mietit, miten ja missä saat mainostaa palveluitasi tai onko se sinusta vaikeaa?
 - Koetko, että voit kertoa tarpeeksi avoimesti kaikista, tarjoamistasi palveluista vai onko jotain, joka täytyy jättää mainitsematta?

- Mitä kautta olet saanut tietoa seksipalveluiden mainostamiseen liittyvistä rajoituksista ja toisaalta siitä, miten palveluita on parasta mainostaa käytännössä?
3. Suomalaiset internet-sivustot:
- Minkälaisia kokemuksia sinulla on palveluidesi markkinoimisesta *suomalaisilla internet-sivustoilla*?
 - Oletko ikinä kohdannut käyttöehtoihin liittyviä haasteita markkinoidessasi palveluitasi näiden sivustojen kautta? Millaisia?
 - Oletko yrittänyt kiertää jotenkin näitä ehtoja? (Esim. kiertoilmauksin)
 - Mitä ajatuksia sinulla on näiden sivustojen käyttöehdoista ja seksipalveluiden myymiselle asettamista rajoitteista?
4. Ulkomailta käsin toimivat internet-sivustot:
- Minkälaisia kokemuksia sinulla on palveluidesi markkinoimisesta *ulkomailta käsin toimivilla internet-sivustoilla*?
 - Oletko ikinä kohdannut haasteita markkinoidessasi palveluitasi näillä sivustoilla? Millaisia?
5. Sosiaalinen media:
- Minkälaisia kokemuksia sinulla on palveluidesi markkinoimisesta sosiaalisessa mediassa?
 - Oletko ikinä kohdannut *somealustojen* käyttöehtoihin liittyviä haasteita?
 - Onko kuviasi tai sometilejäsi poistettu?
 - Koetko some-käyttöehtojen rajoittavan sinun ja asiakkaidesi välistä vuorovaikutusta?
 - Oletko yrittänyt kiertää käyttöehtoja? Miten?
 - Mitä ajatuksia sinulla on Instagramin tai muiden somealustojen käyttöehdoista ja niiden tuomista mahdollisista rajoitteista?
6. OnlyFans:
- Millaisia kokemuksia sinulla on palveluidesi markkinoimisesta OnlyFan-sissa? Oletko kokenut joitain sivustoon liittyviä haasteita?
7. Oletko saanut näkyvyyttä kollegoilta? Millä sivustolla? Oletko itse mainostanut kollegoitasi?
8. Koetko Suomen lain vaikuttavan palveluidesi markkinointiin?
- Mitä mieltä olet tämänhetkisestä tilanteesta, jossa seksipalveluiden markkinointi on suurelta osin kiellettyä?
 - Tulisiko lakia mielestäsi muuttaa? Miten?
 - Oletko ikinä markkinoinut palveluitasi jossain tietäen, että se rikkoo Suomen lakia?
 - Jos kyllä, koetko sen olevan välttämätöntä alalla toimimisen kannalta?
9. Pelkäätkö, että seksipalveluiden mainostamista rajoitetaan tulevaisuudessa vielä enemmän joko yleisesti tai henkilökohtaisesti juuri sinua?

- Oletko huolissasi siitä, että jotkin käyttämäsi sivustot kieltävät seksipalveluiden markkinoimisen joko kokonaan tai rajoittavat sitä entisestään?
- Oletko huolissasi siitä, että seksityötä koskeva lainsäädäntö muuttuu tiukemmaksi Suomessa?

10. Stigma: Koetko, että muiden ihmisten mielipiteet ja ajatukset seksityöstä rajoittavat sinua palveluidesi markkinoimisessa? Miten?

11. Missä haluaisit mainostaa palveluitasi, mutta et tällä hetkellä voi?

12. Mitä toiveita sinulla on koskien seksityön asemaa tulevaisuudessa?

13. Onko vielä jotain, jota haluaisit sanoa?